

30K-2
2600

ПРОЛЕТАРЫ! УСКІ КРАЇН, ЗЛУЧАЙТЕСЯ!

БОЛЬШЕВИК БЕЛАРУСІ

№ 12

№ 12

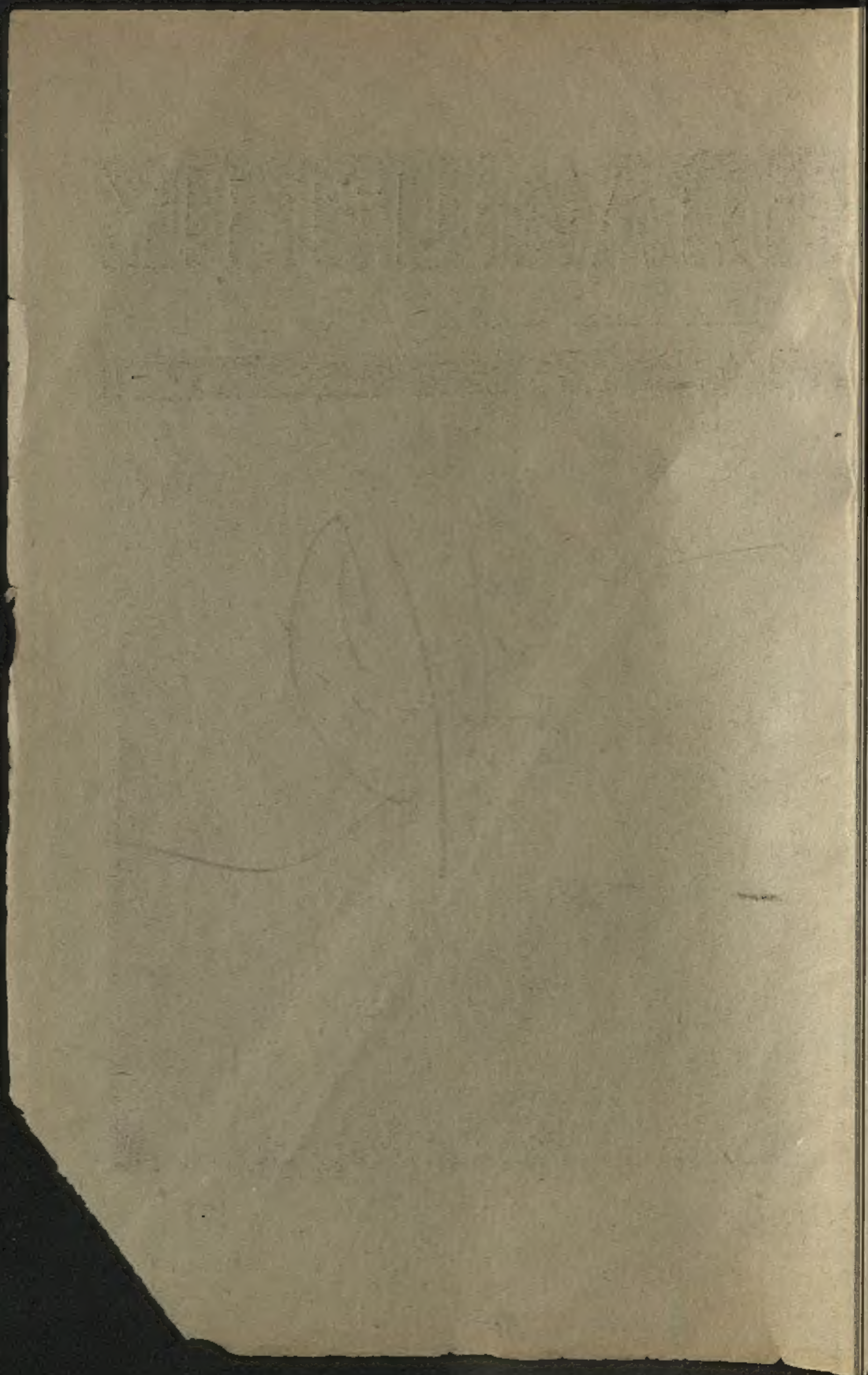
50 90
66481

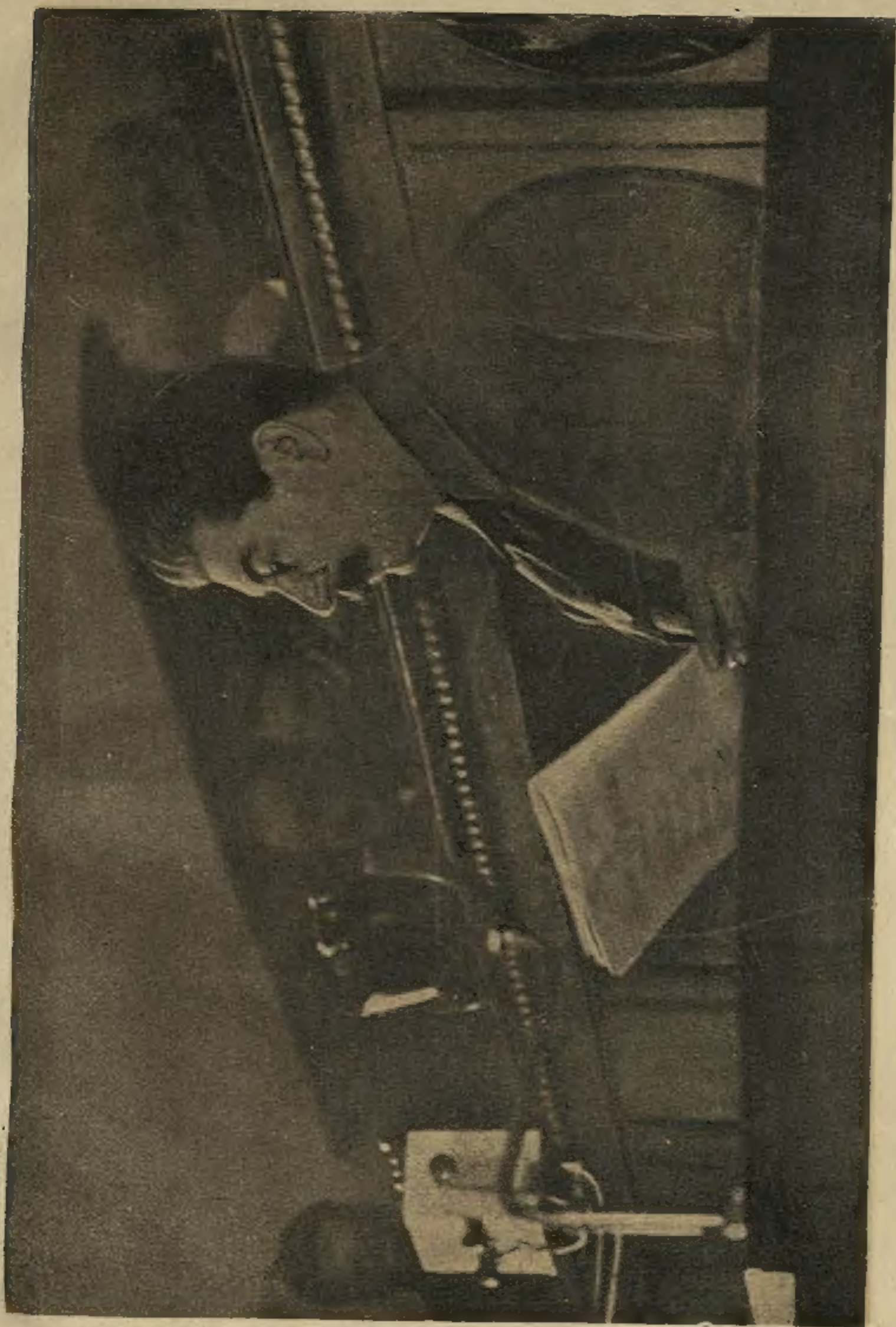
UP

ГОСКИНО
1936

М Е Н С К

Выдавецтва ЦК КП(б)Б „ЗВЯЗДА“
1936

1100
1100

ПРОЛЕТАРЫ УСІХ КРАЇН, ЗЛУЧАЙЦЕСЯ!

БОЛЬШЭВІК БЕЛАРУСІ

ПАЛІТЫКА-ЭКАНАМІЧНЫ
ШТОМЕСЯЧНІЙ
ОРГАН ЦК КП(б)Б

ГОСБИБЛИОТЕКА ГССР ВЪ ДАННІЯХ

ИНВ. №

№ 12

Снежань 1936 г.

З М Е С Т

Стар.

Дэклар. Старшыні Рэдакцыйнай Камісіі Надзвычайнага VIII З'езда Саветаў СССР таварыша СТАЛІНА І.В.	3
Пастанова Надзвычайнага VIII З'езда Саветаў Саюза ССР аб зацверджанні Канстытуцыі (Асноўнага Закона) Саюза ССР	6
Пастанова Надзвычайнага VIII З'езда Саветаў Саюза ССР аб азнаменаванні прыняцця новай Канстытуцыі (Асноўнага Закона) Саюза ССР	6
Канстытуцыя (Асноўны Закон) Саюза Савецкіх Соцыялістычных Рэспублік	7
Перадавы. Канстытуцыя соцыялістычнага грамадства	25
Перадзвы. Палкі трыбун рэвалюцыі	32
А. Варончанка. Давесці да свядомасці мас кожнае слова правалыра, кожнае слова Сталінскай Канстытуцыі	35
Э. Вайман. Узняць вышэй партыйна-масавую работу	48
Ф. Ганчароў. Павышэнне ідэйна-палітычнага ўзроўню камуністаў	51
А. Назіміраў. Па шляху самацёку	53
А. Каралевіч. За сапраўдны культурны гандаль на вёсцы	55
П. Лабаторын. Палепшыць савецкі гандаль прадуктамі спажывання	62

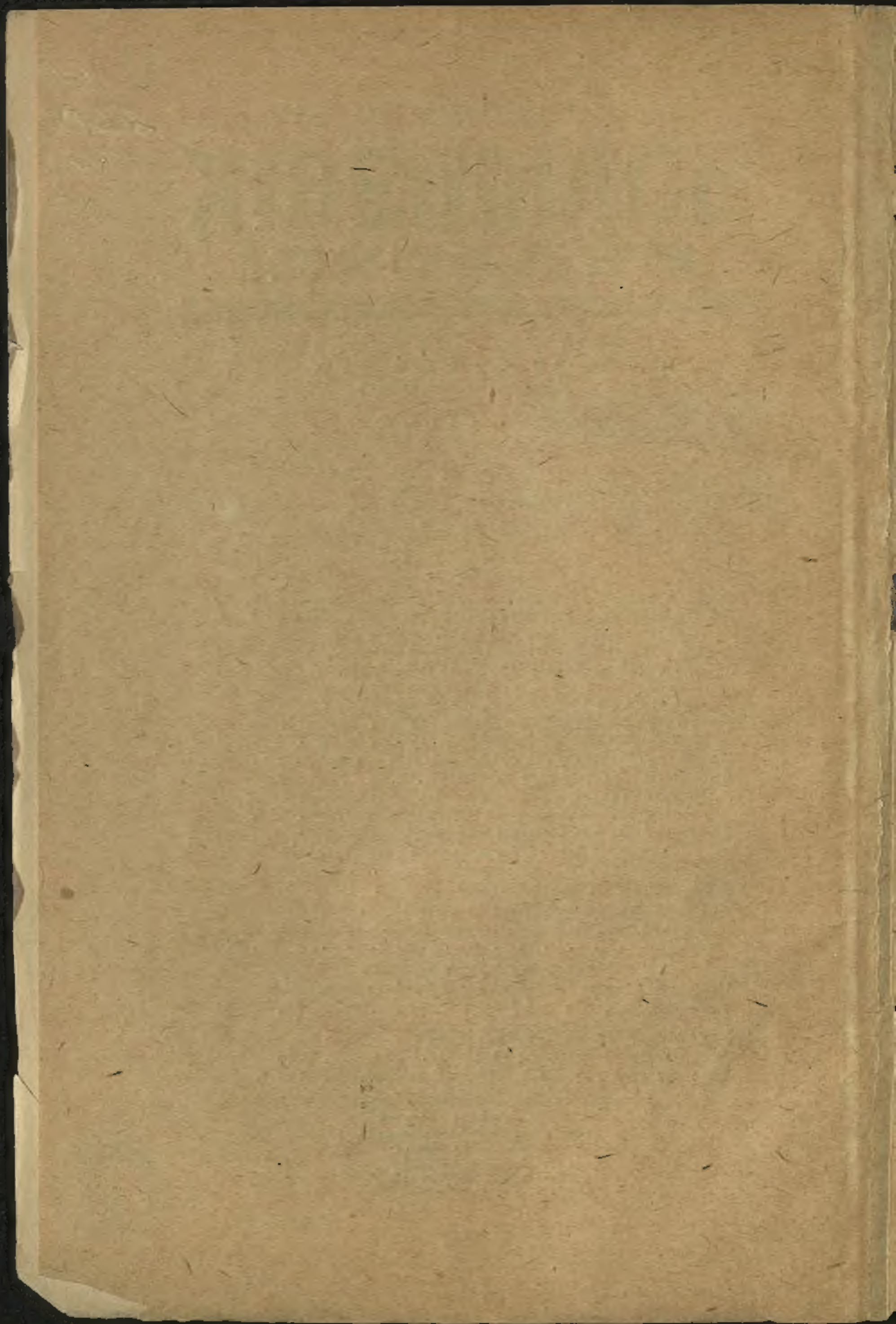
У дапамогу прапагандысту

Правыя адшчапенцы—абаронцы рэстаўрацыі капіталізма	66
Усенародны набытак Савецкага Саюза	72
Пастановы ЦК ВКП(б) і ЦК КП(б)Б	80
Беспрытульны журнал. Ад рэдакцыі	88
Змест журнала „Большэвік Беларусі“ за 1936 год	90

Адрас рэдакцыі:
Менск, Чырвонаярмейская вул.,
ЦК КП(б)Б, пакой 7.

Тэлефон рэдакцыі
па камутатару 20000 даб. 50.

ДАКЛАД СТАРШЫНІ РЭДАКЦЫЙНАЙ КАМІСІІ НАДЗВЫЧАЙНАГА VIII З'ЕЗДА СОВЕТАЎ САЮЗА ССР

таварыша СТАЛІНА І. В.

6 снежня 1936 г.

*Бурнай авацыяй сустракаюць дэлегаты З'езда таварыша
СТАЛІНА, раздаюцца воклічы: „Ура таварышу СТАЛІНУ!“,
„Няхай жыве наш любімы таварыш СТАЛІН!“, „Няхай
жыве тварэц новай Канстытуцыі таварыш СТАЛІН!“,
„Няхай жыве Сталінская Канстытуцыя!“ „Ура!“*

Таварышы! Рэдакцыйная Камісія закончыла сваю работу. У рэ-
зультаце работы Рэдакцыйнай Камісіі атрымаўся праект канчатковага
тэксту Канстытуцыі. Праект разасланы ўсім членам З'езда. Стала быць,
З'езд знаёмы з ім.

Як відаць з праекта, Рэдакцыйная Камісія ўнесла ўсяго 43 па-
праўкі. Папраўкі гэтыя закранулі 32 артыкулы праекта Канстытуцыі,
унёшы ў іх тыя ці іншыя змены. Астатнія 114 артыкулаў праекта
асталіся без змены.

З 43 паправак можна было-б прызнаць колькі-небудзь істотнымі
6 або 7 паправак.

Што гэта за папраўкі?

Па-першае, папраўка да арт. 8-га. У праекце Канстытуцыі артыкул
сфармуляваны так:

«Зямля, якая займаецца калгасамі, замацоўваецца за імі ў бестэр-
міновае карыстанне, гэта значыць навечна».

Новая фармулёўка дае наступны тэкст артыкула:

«Зямля, якая займаецца калгасамі, замацоўваецца за імі ў бясплат-
нае і бестэрміновае карыстанне, гэта значыць навечна».

Я думаю, што папраўка гэтая ясная і не патрабуе растлумачэння.

Другая папраўка датычыць арт. 10-га праекта Канстытуцыі. Старая
фармулёўка гэтага артыкула:

«Асабістая ўласнасць грамадзян на іх працоўныя прыбыткі і збе-
ражэнні, на жылы дом і падсобную хатнюю гаспадарку, на прадметы
хатняй гаспадаркі і ўжытку, роўна як на прадметы асабістага спажы-
вання і выгоды—ахоўваюцца законам».

Новая фармуліроўка арт. 10-га:

«Права асабістай уласнасці грамадзян на іх працоўныя прыбыткі і зберажэнні, на жылы дом і падсобную хатнюю гаспадарку, на прадметы хатняй гаспадаркі і ўжытку, на прадметы асабістага спажывання і выгоды, роўна як права наслідавання асабістай уласнасці грамадзян—ахоўваюцца законам».

Папраўка гэтая ясная і, я лічу, спецыяльнага растлумачэння не патрабуе.

Трэцяя папраўка датычыць арт. 35-га. Старая фармуліроўка гэтага артыкула:

«Совєт Нацыянальнасцей складаецца з дэпутатаў, якія вылучаюцца Вярхоўнымі Советамі саюзных і аўтаномных рэспублік і Советамі дэпутатаў працоўных аўтаномных абласцей: па дзесяць дэпутатаў ад кожнай саюзнай рэспублікі, па пяць дэпутатаў ад кожнай аўтаномнай рэспублікі і па два дэпутаты ад кожнай аўтаномнай абласці».

Новая фармуліроўка гэтага артыкула:

«Совєт Нацыянальнасцей выбіраецца грамадзянамі СССР па саюзных і аўтаномных рэспубліках, аўтаномных абласцях і нацыянальных акругах па нормє: па 25 дэпутатаў ад кожнай саюзнай рэспублікі, па 11 дэпутатаў ад кожнай аўтаномнай рэспублікі, па 5 дэпутатаў ад кожнай аўтаномнай абласці і па аднаму дэпутату ад кожнай нацыянальнай акругі».

Стала быць, роўнасць палат, як у сэнсе іх колькаснага складу, так і ў сэнсе іх дэмакратычнага ўтварэння поўнасцю захавана ў гэтым артыкуле.

Чацвертая папраўка датычыць артыкула 40-га. Старая фармуліроўка артыкула:

«Законы, прынятыя Вярхоўным Советам СССР, публікуюцца за подпісамі старшыні і сакратара Прэзідыума Вярхоўнага Совета СССР».

Новая фармуліроўка артыкула:

«Законы, прынятыя Вярхоўным Советам СССР, публікуюцца на мовах саюзных рэспублік за подпісамі старшыні і сакратара Прэзідыума Вярхоўнага Совета СССР».

Папраўка зразумелая і яна, па-мойму, растлумачэння таксама не патрабуе.

Стала быць, законы будуць публікавацца на 11 мовах.

Пятая папраўка датычыць артыкула 48-га. Па старой фармуліроўцы прадугледжвалася чатыры намеснікі старшыні Прэзідыума Вярхоўнага Совета, па новай фармуліроўцы прадугледжваецца 11 намеснікаў,—па ліку саюзных рэспублік.

Шостая папраўка датычыць 77-га артыкула. Яна заключаецца ў тым, што апрача існуючых агульнасаюзных наркаматаў прадпалагаецца ўтварыць яшчэ адзін новы наркамат, наркамат абароннай прамысловасці. Гэтая папраўка таксама не патрабуе растлумачэння.

Нарэшце, сёмая папраўка. Яна датычыць артыкула 49-га падпункта «к». Старая фармулёўка артыкула:

«У перыяд паміж сесіямі Вярхоўнага Сэвета СССР прэзідыум абвяшчае становішча вайны ў выпадку ваеннага нападу на СССР».

Новая фармулёўка артыкула:

«У перыяд паміж сесіямі Вярхоўнага Совета СССР Прэзідыум абвяшчае становішча вайны ў выпадку ваеннага нападу на СССР або ў выпадку неабходнасці выканання міжнародных дагаворных абавязанняў па ўзаемнай абароне ад агрэсіі». (Бурныя апладысмэнты).

Што датычыць астатніх паправак, то яны не маюць істотнага значэння,носяць чыста рэдакцыйны характар і, я лічу, не патрабуюць спецыяльнага разбору.

Агульны вывад: у справе выпрацоўкі і канчатковай аддзелкі Канстытуцыі СССР усенароднае абмеркаванне бясспрэчна прынесла велізарную карысць. (Доўга незмаўкаючая авацыя таварышу Сталіну, па ўсёй зале разносяцца воклічы прывітання ў гонар таварыша Сталіна: «Ура таварышу Сталіну! Ура!»)

П А С Т А Н О В А

*Надзвычайнага VIII З'езда Совецкай
Саюза Совецкіх Соцыялістычных Рэспублік*

**АБ ЗАЦВЕРДЖАННІ КАНСТЫТУЦЫІ (АСНОЎНАГА
ЗАКОНА) САЮЗА СОВЕЦКІХ СОЦЫЯЛІСТЫЧНЫХ
РЭСПУБЛІК**

Надзвычайны VIII З'езд Совецкай Саюза Совецкіх Со-
цыялістычных Рэспублік п а с т а н а ў л я е:

Праект Канстытуцыі (Асноўнага Закона) Саюза Совецкіх
Соцыялістычных Рэспублік у рэдакцыі, прадстаўленай Рэ-
дакцыйнай Камісіяй З'езда, з а ц в е р д з і ц ь.

ПРЭЗІДЫУМ З'ЕЗДА

П А С Т А Н О В А

*Надзвычайнага VIII З'езда Совецкай
Саюза Совецкіх Соцыялістычных Рэспублік*

**АБ АЗНАМЕНАВАННІ ПРЫНЯЦЦА НОВАЙ КАНСТЫ-
ТУЦЫІ (АСНОЎНАГА ЗАКОНА) САЮЗА СОВЕЦКІХ
СОЦЫЯЛІСТЫЧНЫХ РЭСПУБЛІК**

Надзвычайны VIII З'езд Совецкай Саюза Совецкіх Со-
цыялістычных Рэспублік п а с т а н а ў л я е:

У азнаменаванне прыняцця новай Канстытуцыі Саюза
Совецкіх Соцыялістычных Рэспублік абвясціць дзень пры-
няцця Канстытуцыі—5 снежня—усенародным святам.

ПРЭЗІДЫУМ З'ЕЗДА

Масква, Крэмль.
5 снежня 1936 г.

КАНСТЫТУЦЫЯ

(А С Н О Ў Н Ы З А К О Н)

Саюза Совецкіх Соцыялістычных Рэспублік

Р А З Д З Е Л І

ГРАМАДСКІ ЛАД (УСТРОЙСТВА)

Артыкул 1. Саюз Совецкіх Соцыялістычных Рэспублік ёсць соцыялістычная дзяржава рабочых і сялян.

Артыкул 2. Палітычную аснову СССР складаюць Саветы дэпутатаў працоўных, якія выраслі і ўзмацніліся ў выніку звяржэння ўлады памешчыкаў і капіталістаў і заваявання дыктатуры пролетарыята.

Артыкул 3. Уся ўлада ў СССР належыць працоўным горада і вёскі ў асобе Саветаў дэпутатаў працоўных.

Артыкул 4. Эканамічную аснову СССР складаюць соцыялістычная сістэма гаспадаркі і соцыялістычная ўласнасць на прылады і сродкі вытворчасці, якія ўмацаваліся ў выніку ліквідацыі капіталістычнай сістэмы гаспадаркі, адмены прыватнай уласнасці на прылады і сродкі вытворчасці і знішчэння эксплуатацыі чалавека чалавекам.

Артыкул 5. Соцыялістычная ўласнасць у СССР мае або форму дзяржаўнай уласнасці (усенародны набытак), або форму кааператыўна-калгаснай уласнасці (уласнасць паасобных калгасаў, уласнасць кааператыўных аб'яднанняў).

Артыкул 6. Зямля, яе нетры, воды, лясы, заводы, фабрыкі, шахты, руднікі, чыгуначны, водны і паветраны транспарт, банкі, сродкі сувязі, арганізаваныя дзяржавай буйныя сельскагаспадарчыя прадпрыемствы (саўгасы, машынатрактарныя станцыі і т. п.), а таксама комунальныя прадпрыемствы і асноўны жылёвы фонд у гарадах і прамысловых пунктах з'яўляюцца дзяржаўнай уласнасцю, гэта значыць усенародным набыткам.

Артыкул 7. Грамадскія прадпрыемствы ў калгасах і кааператыўных арганізацыях з іх жывым і мёртвым інвентарэм, прадукцыя, якая вырабляецца калгасамі і кааператыўнымі арганізацыямі, таксама як іх грамадскія будынкі складаюць грамадскую, соцыялістычную ўласнасць калгасаў і кааператыўных арганізацый.

Кожны калгасны двор, апрача асноўнага прыбытку ад грамадскай калгаснай гаспадаркі, мае ў асабістым карыстанні невялікі прысядзібны ўчастак зямлі і ў асабістай уласнасці падсобную гаспадарку на прысядзібным участку, жылы дом, прадукцыйную жывёлу, птушку і дробны сельскагаспадарчы інвентар—згодна статута сельскагаспадарчай арцелі.

Артыкул 8. Зямля, якая займаецца калгасамі, замацоўваецца за імі у бясплатнае і бестэрміновае карыстанне, гэта значыць навечна.

Артыкул 9. Побач з соцыялістычнай сістэмай гаспадаркі, якая з'яўляецца пануючай формай гаспадаркі ў СССР, дапускаецца законам дробная прыватная гаспадарка аднаасобных сялян і саматужнікаў, якая аснова на асабістай працы і выключае эксплуатацыю чужой працы.

Артыкул 10. Права асабістай уласнасці грамадзян на іх працоўныя прыбыткі і зберажэнні, на жылы дом і падсобную хатнюю гаспадарку, на прадметы хатняй гаспадаркі і ўжытку, на прадметы асабістага спажывання і выгоды, таксама як права наследвання асабістай уласнасці грамадзян—ахоўваюцца законам.

Артыкул 11. Гаспадарчае жыццё СССР вызначаецца і накіроўваецца дзяржаўным народна-гаспадарчым планам у інтарэсах павелічэння грамадскага багацця, няўхільнага ўздыму матэрыяльнага і культурнага ўзроўню працоўных, умацавання незалежнасці СССР і ўзмацнення яго абароназдольнасці.

Артыкул 12. Праца ў СССР з'яўляецца абавязкам і справай гонару кожнага здольнага да працы грамадзяніна па прынцыпу: «хто не працуе, той не ёсць».

У СССР ажыццяўляецца прынцып соцыялізма: «ад кожнага па яго здольнасці, кожнаму—па яго працы».

РАЗДЗЕЛ II

Дзяржаўны лад (устройства)

Артыкул 13. Саюз Савецкіх Соцыялістычных Рэспублік ёсць саюзная дзяржава, утвораная на аснове добравольнага аб'яднання роўнапраўных Савецкіх Соцыялістычных Рэспублік:

Расійскай Савецкай Федэратыўнай Соцыялістычнай Рэспублікі,

Украінскай Савецкай Соцыялістычнай Рэспублікі,

Беларускай Савецкай Соцыялістычнай Рэспублікі,

Азербайджанскай Савецкай Соцыялістычнай Рэспублікі,

Грузінскай Савецкай Соцыялістычнай Рэспублікі,

Армянскай Савецкай Соцыялістычнай Рэспублікі,

Туркменскай Савецкай Соцыялістычнай Рэспублікі,

Узбекскай Савецкай Соцыялістычнай Рэспублікі,

Таджикской Советской Социалистической Республики,
Казахской Советской Социалистической Республики,
Киргизской Советской Социалистической Республики.

Артикул 14. Веданию Союза Советских Социалистических Республик
у асобе яго вышэйшых органаў улады і органаў дзяржаўнага кіра-
вання падлягаюць:

- а) прадстаўніцтва Саюза ў міжнародных зносінах, заключэнне і ратыфікацыя дагавораў з іншымі дзяржавамі;
- б) пытанні вайны і міру;
- в) прыняцце ў склад СССР новых рэспублік;
- г) кантроль за выкананнем Конституцыі СССР і забяспечанне адпаведнасці Конституцый саюзных рэспублік з Конституцыяй СССР;
- д) зацверджанне змен граніц паміж саюзнымі рэспублікамі;
- е) зацверджанне ўтварэння новых краёў і абласцей, а таксама новых аўтаномных рэспублік у складзе саюзных рэспублік;
- ж) арганізацыя абароны СССР і кіраўніцтва ўсімі ўзброенымі сіламі СССР;
- з) замежны гандаль на аснове дзяржаўнай манополіі;
- і) ахова дзяржаўнай бяспечнасці;
- к) устанаўленне народна-гаспадарчых планаў СССР;
- л) зацверджанне адзінага дзяржаўнага бюджэту СССР, а таксама падаткаў і прыбыткаў, якія паступаюць на ўтварэнне бюджэтаў саюзнага, рэспубліканскіх і мясцовых;
- м) кіраванне банкамі, прамысловымі і сельскагаспадарчымі ўстановамі і прадпрыемствамі, а таксама гандлёвымі прадпрыемствамі—агульнасаюзнага значэння;
- н) кіраванне транспартам і сувяззю;
- о) кіраўніцтва грашовай і крэдытнай сістэмай;
- п) арганізацыя дзяржаўнага страхавання;
- р) заключэнне і прадастаўленне пазык;
- с) устанаўленне асноўных пачаткаў землекарыстання, а таксама карыстання нетрамі, лясамі і водамі;
- т) устанаўленне асноўных пачаткаў у галіне асветы і аховы здароўя;
- у) арганізацыя адзінай сістэмы народна-гаспадарчага ўчоту;
- ф) устанаўленне асноў законодаўства аб працы;
- х) законодаўства аб судабудуўніцтве і судавядзенні; крымінальны і грамадзянскі кодэксы;
- ц) законы аб саюзным грамадзянстве; законы аб правах грамадзян іншых краін;
- ч) выданне агульнасаюзных актаў аб амністыі.

Артикул 15. Суверэнитэт саюзных рэспублік агранічаны толькі ў межах, паказаных у артыкуле 14 Конституцыі СССР. Па-за гэтымі межамі кожная Саюзная рэспубліка ажыццяўляе дзяржаўную ўладу самастойна. СССР ахоўвае суверэнныя правы саюзных рэспублік.

Артыкул 16. Кожная Саюзная рэспубліка мае сваю Канстытуцыю, якая ўлічвае асаблівасці рэспублікі і пабудавана ў поўнай адпаведнасці з Канстытуцыяй СССР.

Артыкул 17. За кожнай Саюзнай рэспублікай захоўваецца права свабоднага выхаду з СССР.

Артыкул 18. Тэрыторыя саюзных рэспублік не можа быць зменена без іх згоды.

Артыкул 19. Законы СССР маюць аднолькавую сілу на тэрыторыі ўсіх саюзных рэспублік.

Артыкул 20. У выпадку разыходжання закона Саюзнай рэспублікі з законам агульнасаюзным, дзейнічае агульнасаюзны закон.

Артыкул 21. Для грамадзян СССР устанаўляецца адзінае саюзнае грамадзянства.

Кожны грамадзянін Саюзнай рэспублікі з'яўляецца грамадзянінам СССР.

Артыкул 22. Расійская Савецкая Федэратыўная Соцыялістычная Рэспубліка складаецца з краёў: Азова-Чорнаморскага, Далёка-Усходняга, Заходне-Сібірскага, Краснаярскага, Паўночна-Каўказскага; абласцей: Варонежскай, Усходне-Сібірскай, Горкаўскай, Заходняй, Іванаўскай, Калінінскай, Кіраўскай, Куйбышэўскай, Курскай, Ленінградскай, Маскоўскай, Омскай, Орэнбургскай, Саратаўскай, Свердлаўскай, Паўночнай, Стаўградскай, Чэлябінскай, Яраслаўскай; аўтаномных савецкіх соцыялістычных рэспублік: Татарскай, Башкірскай, Дагестанскай, Бурат-Мангольскай, Кабардына-Балкарскай, Калмыцкай, Карэльскай, Комі, Крымскай, Марыйскай, Мардоўскай, Немцаў Паволжа, Паўночна-Осецінскай, Удмурцкай, Чэчэна-Інгушскай, Чувашскай, Якуцкай; аўтаномных абласцей: Адыгейскай, Яўрэйскай, Карачаеўскай, Ойроцкай, Хакаскай, Чэркескай.

Артыкул 23. Украінская Савецкая Соцыялістычная Рэспубліка складаецца з абласцей: Вінніцкай, Днепрапетраўскай, Данецкай, Кіеўскай, Одэскай, Харкаўскай, Чэрнігаўскай і Малдаўскай Аўтаномнай Савецкай Соцыялістычнай Рэспублікі.

Артыкул 24. У Азербайджанскай Савецкай Соцыялістычнай Рэспубліцы знаходзяцца (састаяць) Нахічэванская Аўтаномная Савецкая Соцыялістычная Рэспубліка і Нагорна-Карабахская аўтаномная обласць.

Артыкул 25. У Грузінскай Савецкай Соцыялістычнай Рэспубліцы знаходзяцца (састаяць) Абхазская АССР, Аджарская АССР, Паўднёва-Осецінская аўтаномная обласць.

Артыкул 26. У Узбекскай Савецкай Соцыялістычнай Рэспубліцы знаходзіцца (састаяць) Кара-Калпакская АССР.

Артыкул 27. У Таджыкскай Савецкай Соцыялістычнай Рэспубліцы знаходзіцца (састаяць) Горна-Бадахшанская аўтаномная обласць.

Артыкул 28. Казахская Савецкая Соцыялістычная Рэспубліка складаецца з абласцей: Акіюбінскай, Алма-Ацінскай, Усходне-Казахстан-

скай, Заходне-Казахстанскай, Карагандзінскай, Кустанайскай, Паўночна-Казахстанскай, Паўднёва-Казахстанскай.

Артыкул 29. Армянская ССР, Беларуска ССР, Туркменская ССР, Кіргізская ССР-не маюць у сваім складзе аўтаномных рэспублік, таксама як краёў і абласцей.

Р А З Д З Е Л ІІІ

ВЫШЭЙШЫЯ ОРГАНЫ ДЗЯРЖАЎНАЙ УЛАДЫ САЮЗА СОВЕЦКІХ СОЦЫЯЛІСТЫЧНЫХ РЭСПУБЛІК

Артыкул 30. Вышэйшым органам дзяржаўнай улады СССР з'яўляецца Вярхоўны Совет СССР.

Артыкул 31. Вярхоўны Совет СССР ажыццяўляе усе правы, прысвоеныя Саюзу Совецкіх Соцыялістычных Рэспублік згодна артыкула 14 Канстытуцыі, паколькі яны не ўваходзяць, па Канстытуцыі, у кампетэнцыю падпарадкаваных Вярхоўнаму Совету СССР органаў СССР: Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР, Савета Народных Камісараў СССР і Народных Камісарыятаў ССР.

Артыкул 32. Законадаўчая ўлада СССР ажыццяўляецца выключна Вярхоўным Советам СССР.

Артыкул 33. Вярхоўны Совет СССР складаецца з двух палат: Савета Саюза і Савета Нацыянальнасцей.

Артыкул 34. Совет Саюза абіраецца грамадзянамі СССР па выбарчых акругах па норме: адзін дэпутат на 300 тысяч насельніцтва.

Артыкул 35. Совет Нацыянальнасцей абіраецца грамадзянамі СССР па саюзных і аўтаномных рэспубліках, аўтаномных абласцях і нацыянальных акругах па норме: па 25 дэпутатаў ад кожнай саюзнай рэспублікі, па 11 дэпутатаў ад кожнай аўтаномнай рэспублікі, па 5 дэпутатаў ад кожнай аўтаномнай абласці і па аднаму дэпутату ад кожнай нацыянальнай акругі.

Артыкул 36. Вярхоўны Совет СССР абіраецца тэрмінам на чатыры гады.

Артыкул 37. Абедзве палаты Вярхоўнага Савета СССР: Совет Саюза і Совет Нацыянальнасцей роўнапраўны.

Артыкул 38. Совету Саюза і Совету Нацыянальнасцей у аднолькавай меры належыць законодаўчая ініцыятыва.

Артыкул 39. Закон лічыцца зацверджаным, калі ён прыняты або двума палатамі Вярхоўнага Савета СССР простаю большасцю кожнай.

Артыкул 30. Законы, прынятыя Вярхоўным Советам СССР, публікуюцца на мовах саюзных рэспублік за подпісамі старшыні і сакратара Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР.

Артыкул 41. Сесіі Савета Саюза і Савета Нацыянальнасцей пачынаюцца і заканчваюцца адначасова.

Артыкул 42. Совет Саюза абірае старшыню Савета Саюза і двух яго намеснікаў.

Артыкул 43. Совет Нацыянальнасцей абірае старшыню Совета Нацыянальнасцей і двух яго намеснікаў.

Артыкул 44. Старшыні Совета Саюза і Совета Нацыянальнасцей кіруюць пасяджэннямі адпаведных палат і загадваюць іх унутраным распарадкам.

Артыкул 45. Сумесныя пасяджэнні абодвух палат Вярхоўнага Совета СССР вядуць па чарзе старшыні Совета Саюза і Совета Нацыянальнасцей.

Артыкул 46. Сесіі Вярхоўнага Совета СССР склікаюцца Прэзідыумам Вярхоўнага Совета СССР два разы ў год.

Нечарговыя сесіі склікаюцца Прэзідыумам Вярхоўнага Совета СССР па яго паглядзе ці па патрабаванню адной з саюзных рэспублік.

Артыкул 47. У выпадку рознагалосся паміж Советам Саюза і Советам Нацыянальнасцей пытанне перадаецца на вырашэнне камісіі па ўзгадненню, утворанай на парытэтных пачатках. Калі камісія па ўзгадненню не прыходзіць да згоднага рашэння або калі яе рашэнне не задавальняе адну з палат, пытанне разглядаецца другі раз у палатах. Пры адсутнасці згоднага рашэння двух палат, Прэзідыум Вярхоўнага Совета СССР распускае Вярхоўны Совет СССР і назначае новыя выбары.

Артыкул 48. Вярхоўны Совет СССР абірае на сумесным пасяджэнні абодвух палат Прэзідыум Вярхоўнага Совета СССР у складзе: старшыні Прэзідыума Вярхоўнага Совета СССР, адзінаццаці яго намеснікаў, сакратара Прэзідыума і 24 членаў Прэзідыума.

Прэзідыум Вярхоўнага Совета СССР падсправаздачны Вярхоўнаму Совету СССР ва ўсёй сваёй дзейнасці.

Артыкул 49. Прэзідыум Вярхоўнага Совета СССР:

- а) склікае сесіі Вярхоўнага Совета СССР;
- б) дае тлумачэнне дзейнічаючых законаў СССР, выдае ўказы;
- в) распускае Вярхоўны Совет СССР на падставе 47 артыкула Канстытуцыі СССР і назначае новыя выбары;
- г) праводзіць усенароднае апытанне (рэферэндум) па сваёй ініцыятыве або па патрабаванню адной з саюзных рэспублік;
- д) адмяняе пастановы і распараджэнні Совета Народных Камісараў СССР і Советаў Народных Камісараў саюзных рэспублік у выпадку, калі яны не адпавядаюць закону;
- е) у перыяд паміж сесіямі Вярхоўнага Совета СССР вызвае адпасады і прызначае паасобных Народных Камісараў СССР па прадстаўленню старшыні Совета Народных Камісараў СССР з наступным унясеннем на зацверджанне Вярхоўнага Совета СССР;
- ж) ўзнагароджвае ордэнамі і надае ганаровыя званні СССР;
- з) ажыццяўляе права памілавання;
- і) назначае і змяняе вышэйшае камандаванне ўзброеных сіл СССР;
- к) у перыяд паміж сесіямі Вярхоўнага Совета СССР абвешчае становішча вайны ў выпадку ваеннага нападу на СССР або ў выпадку

неабходнасці выканання міжнародных дагаворных абавязацельстваў па ўзаемнай абароне ад агрэсіі;

л) абвешчае агульную і частковую мабілізацыю,

м) ратыфікуе міжнародныя дагаворы;

н) назначае і адклікае паўнамоцных прадстаўнікоў СССР у замежных дзяржавах;

о) прымае верыцельныя і адзінныя граматы акрэдытаваных пры ім дыпламатычных прадстаўнікоў замежных дзяржаў.

Артыкул 50. Совет Саюза і Совет Нацыянальнасцей абіраюць мандатныя камісіі, якія правяраюць паўнамоцтвы дэпутатаў кожнай палаты.

Па прадстаўленню мандатнай камісіі палаты рашаюць або прызнаць паўнамоцтвы, або касіраваць выбары паасобных дэпутатаў.

Артыкул 51. Вярхоўны Совет СССР назначае, калі ён палічыць неабходным, следчыя і рэвізійныя камісіі па любому пытанню.

Усе ўстановы і службовыя асобы абавязаны выконваць патрабаванні гэтых камісій і прадстаўляць ім неабходныя матэрыялы і дакументы.

Артыкул 52. Дэпутат Вярхоўнага Совета СССР не можа быць прыцягнут да судовай адказнасці або арыштаваны без згоды Вярхоўнага Совета СССР, а ў перыяд, калі няма сесіі Вярхоўнага Совета СССР, — без згоды Прэзідыума Вярхоўнага Совета СССР.

Артыкул 53. Па сканчэнні паўнамоцтваў або пасля датэрміновага роспуску Вярхоўнага Совета СССР Прэзідыум Вярхоўнага Совета СССР захоўвае свае паўнамоцтвы аж да ўтварэння новаабраным Вярхоўным Советам СССР новага Прэзідыума Вярхоўнага Совета СССР.

Артыкул 54. Па сканчэнні паўнамоцтваў або ў выпадку датэрміновага роспуску Вярхоўнага Совета СССР Прэзідыум Вярхоўнага Совета СССР назначае новыя выбары ў тэрмін не больш двух месяцаў з дня сканчэння паўнамоцтваў або роспуску Вярхоўнага Совета СССР.

Артыкул 55. Новаабраны Вярхоўны Совет СССР склікаецца Прэзідыумам Вярхоўнага Совета СССР ранейшага складу, не пазней, як праз месяц пасля выбараў.

Артыкул 56. Вярхоўны Совет СССР утварае на сумесным пасяджэнні абодвух палат Урад СССР — Совет Народных Камісараў СССР.

РАЗДЗЕЛ IV

ВЫШЭЙШЫЯ ОРГАНЫ ДЗЯРЖАЎНАЙ УЛАДЫ САЮЗНЫХ РЭСПУБЛІК

Артыкул 57. Вышэйшым органам дзяржаўнай улады Саюзнай рэспублікі з'яўляецца Вярхоўны Совет Саюзнай рэспублікі.

Артыкул 58. Вярхоўны Совет Саюзнай рэспублікі абіраецца грамадзянамі рэспублікі тэрмінам на чатыры гады.

Нормы прадстаўніцтва ўстанаўляюцца Канстытуцыямі саюзных рэспублік.

Артыкул 59. Вярхоўны Совет Саюзнай рэспублікі з'яўляецца адзіным законадаўчым органам рэспублікі.

Артыкул 60. Вярхоўны Совет Саюзнай рэспублікі:

а) прымае Канстытуцыю рэспублікі і ўносіць у яе змены ў адпаведнасці з артыкулам 16 Канстытуцыі СССР;

б) зацвярджае Канстытуцыі аўтаномных рэспублік, якія знаходзяцца ў яе складзе, і вызначае граніцы іх тэрыторыі;

в) зацвярджае народна-гаспадарчы план і бюджэт рэспублікі;

г) карыстаецца правам амністыі і памілавання грамадзян, асуджаных судовымі органамі Саюзнай рэспублікі.

Артыкул 61. Вярхоўны Совет Саюзнай рэспублікі абірае Прэзідыум Вярхоўнага Совета Саюзнай рэспублікі ў складзе: старшыні Прэзідыума Вярхоўнага Совета Саюзнай рэспублікі, яго намеснікаў, сакратара Прэзідыума і членаў Прэзідыума Вярхоўнага Совета Саюзнай рэспублікі.

Паўнамоцтвы Прэзідыума Вярхоўнага Совета Саюзнай рэспублікі вызначаюцца Канстытуцыяй Саюзнай рэспублікі.

Артыкул 62. Для вядзення пасяджэнняў Вярхоўны Совет Саюзнай рэспублікі абірае свайго старшыню і яго намеснікаў.

Артыкул 63. Вярхоўны Совет Саюзнай рэспублікі ўтварае Урад Саюзнай рэспублікі—Совет Народных Камісараў Саюзнай рэспублікі.

РАЗДЕЛ V

ОРГАНЫ ДЗЯРЖАЎНАГА КІРАВАННЯ САЮЗА СОВЕЦКІХ СОЦЫЯЛІСТЫЧНЫХ РЭСПУБЛІК

Артыкул 64. Вышэйшым выканаўчым і распарадчым органам дзяржаўнай улады Саюза Совецкіх Соцыялістычных Рэспублік з'яўляецца Совет Народных Камісараў СССР.

Артыкул 65. Совет Народных Камісараў СССР адказны перад Вярхоўным Советам СССР і яму падсправаздачны, а ў перыяд паміж сесіямі Вярхоўнага Совета перад Прэзідыумам Вярхоўнага Совета СССР, якому падсправаздачны.

Артыкул 66. Совет Народных Камісараў СССР выдае пастановы і распараджэнні на аснове і ў выкананне дзейнічаючых законаў і правярае выкананне.

Артыкул 67. Пастановы і распараджэнні Совета Народных Камісараў СССР абавязковы да выканання на ўсёй тэрыторыі СССР.

Артыкул 68. Совет Народных Камісараў СССР:

а) яднае і накіроўвае работу агульнасаюзных і саюзна-рэспубліканскіх Народных Камісарыятаў СССР і іншых падпарадкаваных яму гаспадарчых і культурных устаноў;

б) прымае меры па ажыццяўленню народна-гаспадарчага плана, дзяржаўнага бюджэту і ўмацаванню крэдытна-грашовай сістэмы;

в) прымае меры па забяспечанню грамадскага парадку, абароне інтарэсаў дзяржавы і ахове правоў грамадзян;

г) ажыццяўляе агульнае кіраўніцтва ў галіне знёсін з замежнымі дзяржавамі;

д) вызначае штогадовыя кантынгенты грамадзян, якія падлягаюць прызыву на сапраўдную вайсковую службу, кіруе агульным будаўніцтвам узброеных сіл краіны;

е) утварае, у выпадку неабходнасці, спецыяльныя камітэты і Галоўныя Кіраўніцтвы пры Совеце Народных Камісараў СССР па справах гаспадарчага, культурнага і абароннага будаўніцтва.

Артыкул 69. Совет Народных Камісараў СССР мае права па галінах кіравання і гаспадаркі, аднесеных да кампетэнцыі СССР, прыпыняць пастановы і распараджэнні Советаў Народных Камісараў Саюзных рэспублік і адмяняць загады і інструкцыі Народных Камісараў СССР.

Артыкул 70. Совет Народных Камісараў СССР утвараецца Вярхоўным Советам СССР у складзе:

Старшыні Совета Народных Камісараў СССР;

Намеснікаў старшыні Совета Народных Камісараў СССР;

Старшыні Дзяржаўнай планавай камісіі СССР;

Старшыні Камісіі савецкага кантролю;

Народных Камісараў СССР;

Старшыні камітэта заготовак;

Старшыні Камітэта па справах мастацтваў;

Старшыні Камітэта па справах вышэйшай школы.

Артыкул 71. Урад СССР або Народны Камісар СССР, да якіх звернута запытанне дэпутата Вярхоўнага Совета СССР, абавязаны не больш як у трохдзённы тэрмін даць вусны або пісьмовы адказ у адпаведнай палаце.

Артыкул 72. Народныя Камісары СССР кіруюць галінамі дзяржаўнага кіравання, якія ўваходзяць у кампетэнцыю СССР.

Артыкул 73. Народныя Камісары СССР выдаюць у межах кампетэнцыі адпаведных Народных Камісарыятаў загады і інструкцыі на падставе і ў выкананне дзейнічаючых законаў, а таксама пастановаў і распараджэнняў Совета Народных Камісараў СССР і правяраюць іх выкананне.

Артыкул 74. Народныя Камісарыяты СССР з'яўляюцца або агульнасаюзнымі або саюзна-рэспубліканскімі.

Артыкул 75. Агульнасаюзныя Народныя Камісарыяты кіруюць даручанай ім галіной дзяржаўнага кіравання на ўсёй тэрыторыі СССР або непасрэдна або праз органы, якія імі назначаюцца.

Артыкул 76. Саюзна-рэспубліканскія Народныя Камісарыяты кіруюць даручанай ім галіной дзяржаўнага кіравання, як правіла, праз

аднайменныя Народныя Камісарыяты саюзных рэспублік і кіруюць непасрэдна толькі пэўнай абмежаванай колькасцю прадпрыемстваў па спісу, які зацвярджаецца Прэзідыумам Вярхоўнага Савета СССР.

Артыкул 77. Да агульнасаюзных Народных Камісарыятаў адносяцца Народныя Камісарыяты:

- Абароны;
- Замежных спраў;
- Замежнага гандлю;
- Шляхоў зносін;
- Сувязі;
- Воднага транспарту;
- Цяжкай прамысловасці;
- Абароннай прамысловасці.

Артыкул 78. Да саюзна-рэспубліканскіх Народных Камісарыятаў адносяцца Народныя Камісарыяты:

- Харчовай прамысловасці;
- Лёгкай прамысловасці;
- Лёгкай прамысловасці;
- Земляробства;
- Зернавых і жывёлагадоўчых соўгасаў;
- Фінансаў;
- Унутранага гандлю;
- Унутраных спраў;
- Юстыцыі;
- Аховы здароўя.

Р А З Д З Е Л VI

ОРГАНЫ ДЗЯРЖАЎНАГА КІРАВАННЯ САЮЗНЫХ РЭСПУБЛІК

Артыкул 79. Вышэйшым выканаўчым і распарадчым органам дзяржаўнай улады Саюзнай рэспублікі з'яўляецца Совет Народных Камісараў Саюзнай рэспублікі.

Артыкул 80. Совет Народных Камісараў Саюзнай рэспублікі адказны перад Вярхоўным Саветам Саюзнай рэспублікі і яму падсправздачны, а ў перыяд паміж сесіямі Вярхоўнага Савета Саюзнай рэспублікі—перад Прэзідыумам Вярхоўнага Савета Саюзнай рэспублікі, якому падсправздачны.

Артыкул 81. Совет Народных Камісараў Саюзнай рэспублікі выдае пастановы і распараджэнні на аснове і ў выкананне дзейнічаючых законаў СССР і Саюзнай рэспублікі, пастановаў і распараджэнняў Савета Народных Камісараў СССР і правярае іх выкананне.

Артыкул 82. Совет Народных Камісараў Саюзнай рэспублікі мае права прыпыняць пастановы і распараджэнні Саветаў Народных Камісараў аўтаномных рэспублік і адмяняць рашэнні і распараджэнні

выканаўчых камітэтаў советаў дэпутатаў працоўных краёў, абласцей і аўтаномных абласцей.

Артыкул 83. Совет Народных Камісараў Саюзнай рэспублікі ўтвараецца Вярхоўным Советам Саюзнай рэспублікі ў складзе:

Старшыні Совета Народных Камісараў Саюзнай рэспублікі;
Намеснікаў старшыні;
Старшыні Дзяржаўнай планавай камісіі;
Народных камісараў:

Харчовай прамысловасці;
Лёгкай прамысловасці;
Лясной прамысловасці;
Земляробства;
Зернавых і жывёлагадоўчых соўгасаў;
Фінансаў;
Унутранага гандлю;
Унутраных спраў;
Юстыцыі;
Аховы здароўя;
Асветы;
Мясцовай прамысловасці;
Комунальнай гаспадаркі;
Соцыяльнага забяспечання;

Упаўнаважанага Камітэта заготовак;
Начальніка Кіраўніцтва па справах мастацтваў;
Упаўнаважаных агульнасаюзных Народных Камісарыятаў.

Артыкул 84. Народныя Камісары Саюзнай рэспублікі кіруюць галінамі дзяржаўнага кіравання, якія ўваходзяць у кампетэнцыю Саюзнай рэспублікі.

Артыкул 85. Народныя Камісары Саюзнай рэспублікі выдаюць у межах кампетэнцыі адпаведных Народных Камісарыятаў загады і інструкцыі на падставе і ў выкананне законаў СССР і Саюзнай рэспублікі, пастановаў і распараджэнняў Совета Народных Камісараў СССР і Саюзнай рэспублікі, загадаў і інструкцый саюзна-рэспубліканскіх Народных Камісарыятаў СССР.

Артыкул 86. Народныя Камісарыяты Саюзнай рэспублікі з'яўляюцца саюзна-рэспубліканскімі або рэспубліканскімі.

Артыкул 87. Саюзна-рэспубліканскія Народныя Камісарыяты кіруюць даручанай ім галіной дзяржаўнага кіравання, падпарадкоўваючыся як Совету Народных Камісараў Саюзнай рэспублікі, так і адпаведнаму саюзна-рэспубліканскаму Народнаму Камісарыяту СССР.

Артыкул 88. Рэспубліканскія Народныя Камісарыяты кіруюць даручанай ім галіной дзяржаўнага кіравання, падпарадкоўваючыся непасрэдна Совету Народных Камісараў Саюзнай рэспублікі.

РАЗДЕЛ VII

ВЫШЭЙШЫЯ ОРГАНЫ ДЗЯРЖАЎНАЙ УЛАДЫ АЎТАНОМНЫХ
СОВЕЦКІХ СОЦЫЯЛІСТЫЧНЫХ РЭСПУБЛІК

Артыкул 89. Вышэйшым органам дзяржаўнай улады Аўтаномнай рэспублікі з'яўляецца Вярхоўны Совет АССР.

Артыкул 90. Вярхоўны Совет Аўтаномнай рэспублікі абіраецца грамадзянамі рэспублікі тэрмінам на чатыры гады па нормах прадстаўніцтва, якія ўстанаўляюцца Канстытуцыяй Аўтаномнай рэспублікі.

Артыкул 91. Вярхоўны Совет Аўтаномнай рэспублікі з'яўляецца адзіным законадаўчым органам АССР.

Артыкул 92. Кожная Аўтаномная рэспубліка мае сваю Канстытуцыю, якая ўлічвае асаблівасці Аўтаномнай рэспублікі і пабудавана ў поўнай адпаведнасці з Канстытуцыяй Саюзнай рэспублікі.

Артыкул 93. Вярхоўны Совет Аўтаномнай рэспублікі абірае Прэзідыум Вярхоўнага Совета Аўтаномнай рэспублікі і ўтварае Совет Народных Камісараў Аўтаномнай рэспублікі, згодна сваёй Канстытуцыі.

РАЗДЕЛ VIII

МЯСЦОВЫЯ ОРГАНЫ ДЗЯРЖАЎНАЙ УЛАДЫ

Артыкул 94. Органамі дзяржаўнай улады ў краях, абласцях, аўтаномных абласцях, акругах, раёнах, гарадах, селах (станіцах, вёсках, хутарах, кшляках, аулах) з'яўляюцца Саветы дэпутатаў працоўных.

Артыкул 95. Крайвыя, абласныя, аўтаномных абласцей, акруговыя, раённыя, гарадскія, сельскія (станіц, вёсак, хутароў, кшлякоў, аулаў) Саветы дэпутатаў працоўных абіраюцца адпаведна працоўнымі края, абласці, аўтаномнай абласці, акругі, раёна, горада, сяла тэрмінам на два гады.

Артыкул 96. Нормы прадстаўніцтва ў Саветы дэпутатаў працоўных вызначаюцца Канстытуцыямі саюзных рэспублік.

Артыкул 97. Саветы дэпутатаў працоўных кіруюць дзейнасцю падпарадкаваных ім органаў кіравання, забяспечваюць ахову дзяржаўнага парадку, выкананне законаў і ахову правоў грамадзян, кіруюць мясцовым гаспадарчым і культурным будаўніцтвам, устанаўляюць мясцовы бюджэт.

Артыкул 98. Саветы дэпутатаў працоўных прымаюць рашэнні і даюць распараджэнні ў межах правоў, якія ім належаць па законах СССР і Саюзнай рэспублікі.

Артыкул 99. Выканаучымі і распарадчымі органамі крайвых, абласных, аўтаномных абласцей, акруговых, раённых, гарадскіх і сельскіх Советаў дэпутатаў працоўных з'яўляюцца выканаўчыя камітэты, якія абіраюцца імі ў складзе: старшыні, яго намеснікаў, сакратара і членаў.

Артыкул 100. Выканаўчым і распарадчым органам сельскіх Сове-
таў дэпутатаў працоўных у невялікіх паселішчах, у адпаведнасці з
Констытуцыямі саюзных рэспублік, з'яўляюцца старшыня, яго намес-
нік і сакратар, якія абіраюцца імі. •

Артыкул 101. Выканаўчыя органы Сове-таў дэпутатаў працоўных
непасрэдна падсправаздачныя як Савету дэпутатаў працоўных, які іх
абраў, так і выканаўчаму органу вышэйстаячага Сове-та дэпутатаў
працоўных.

Р А З Д З Е Л IX

СУД І ПРАКУРАТУРА

Артыкул 102. Правасуддзе ў СССР ажыццяўляецца Вярхоўным
Судом СССР, Вярхоўнымі Судамі саюзных рэспублік, краёвымі і аб-
ласнымі судамі, судамі аўтаномных рэспублік і аўтаномных абласцей,
акруговымі судамі, спецыяльнымі судамі СССР, якія ствараюцца па
пастанове Вярхоўнага Сове-та СССР, народнымі судамі.

Артыкул 103. Разгляд спраў ва ўсіх судах ажыццяўляецца з удзе-
лам народных засядацеляў, апрача выпадкаў, спецыяльна прадугле-
джаных законам.

Артыкул 104. Вярхоўны Суд СССР з'яўляецца вышэйшым судовым
органам. На Вярхоўны Суд СССР ускладаецца нагляд за судовай
дзейнасцю усіх судовых органаў СССР і саюзных рэспублік.

Артыкул 105. Вярхоўны Суд СССР і спецыяльныя суды СССР абі-
раюцца Вярхоўным Саветам СССР тэрмінам на пяць гадоў.

Артыкул 106. Вярхоўныя Суды саюзных рэспублік абіраюцца Вяр-
хоўнымі Саветамі саюзных рэспублік тэрмінам на пяць гадоў.

Артыкул 107. Вярхоўныя Суды аўтаномных рэспублік абіраюцца
Вярхоўнымі Саветамі аўтаномных рэспублік тэрмінам на пяць гадоў.

Артыкул 108. Краёвыя і абласныя суды, суды аўтаномных абласцей,
акруговыя суды абіраюцца краёвымі, абласнымі або акруговымі Сове-
тамі дэпутатаў працоўных або Саветамі дэпутатаў працоўных аўта-
номных абласцей тэрмінам на пяць гадоў.

Артыкул 109. Народныя суды абіраюцца грамадзянамі раёна на
аснове ўсеагульнага, прамога і роўнага выбарчага права пры тайным
галасаванні—тэрмінам на тры гады.

Артыкул 110. Судавядзенне праводзіцца на мове саюзнай або аўта-
номнай рэспублікі або аўтаномнай абласці з забяспечаннем для асоб,
якія не ўладаюць гэтай мовай, поўнага азнаямлення з матэрыяламі
справы праз перакладчыка, а таксама права выступаць на судзе на
роднай мове.

Артыкул 111. Разгляд спраў ва ўсіх судах СССР адкрыты, паколькі
законам не прадугледжаны выключэнні, з забяспечаннем абвінавач-
ваему права на абарону.

Артыкул 112. Суддзі незалежны і падпарадкоўваюцца толькі закону.

Артыкул 113. Вышэйшы нагляд за дакладным выкананнем законаў усімі Народнымі Камісарыятамі і падпарадкаванымі ім установамі, роўным чынам, як паасобнымі службовымі асобамі, а таксама грамадзянамі СССР ускладаецца на Пракурора СССР.

Артыкул 114. Пракурор СССР прызначаецца Вярхоўным Советам СССР тэрмінам на сем гадоў.

Артыкул 115. Рэспубліканскія, краявыя, абласныя пракуроры, а таксама пракуроры аўтаномных рэспублік і аўтаномных абласцей прызначаюцца Пракурорам СССР тэрмінам на пяць гадоў.

Артыкул 116. Акруговыя, раённыя і гарадскія пракуроры прызначаюцца пракурорамі саюзных рэспублік з зацверджання Пракурора СССР тэрмінам на пяць гадоў.

Артыкул 117. Органы пракуратуры ажыццяўляюць свае функцыі незалежна ад якіх-бы то ні было мясцовых органаў, падпарадкоўваючыся толькі Пракурору СССР.

Р А З Д Э Л X

АСНОЎНЫЯ ПРАВЫ І АБАВЯЗКІ ГРАМАДЗЯН

Артыкул 118. Грамадзяне СССР маюць права на працу, гэта значыць права на атрыманне гарантаванай работы з аплатай іх працы ў адпаведнасці з яе колькасцю і якасцю.

Права на працу забяспечваецца сацыялістычнай арганізацыяй народнай гаспадаркі, няўхільным ростам прадукцыйных сіл савецкага грамадства, устараненнем магчымасці гаспадарчых крызісаў і ліквідацыяй беспрацоўя.

Артыкул 119. Грамадзяне СССР маюць права на адпачынак.

Права на адпачынак забяспечваецца скарачэннем рабочага дня для пераважнай большасці рабочых да 7 гадзін, устанаўленнем штогадовых водпусकाў рабочым і служачым з захаваннем зароботнай платы, прадастаўленнем для абслугоўвання працоўных шырокай сеткі санаторыяў, дамоў адпачынку, клубаў.

Артыкул 120. Грамадзяне СССР маюць права на матэрыяльнае забяспечанне ў старасці, а таксама у выпадку хваробы страты працаздольнасці.

Гэтае права забяспечваецца шырокім развіццём сацыяльнага страхавання рабочых і служачых за кошт дзяржавы, бясплатнай медыцынскай дапамогай працоўным, прадастаўленнем у карыстанне працоўным шырокай сеткі курортаў.

Артыкул 121. Грамадзяне СССР маюць права на асвету.

Гэтае права забяспечваецца ўсеагульна-абавязковай пачатковай асветай, бясплатнасцю асветы, уключаючы вышэйшую асвету, сістэмай дзяржаўных стыпендыяў пераважнай большасці навучаючыхся ў

вышэйшай школе, навучаннем у школах на роднай мове, арганізацыяй на заводах, у саўгасах, машынатрактарных станцыях і калгасах бясплатнага вытворчага, тэхнічнага і агранамічнага навучання працоўных.

Артыкул 122. Жанчыне ў СССР прадастаўляюцца роўныя правы з мужчынай ва ўсіх галінах гаспадарчага, дзяржаўнага, культурнага і грамадска-палітычнага жыцця.

Магчымасць ажыццяўлення гэтых правоў жанчын забяспечваецца прадастаўленнем жанчыне роўнага з мужчынай праца на працу, аплату працы, адпачынак, соцыяльнае страхаванне і асвету, дзяржаўнай аховы інтарэсаў маці і дзіцяці, прадастаўленнем жанчыне пры цяжарнасці водпуску з захаваннем утрымання, шырокай сеткі радзільных дамоў, дзіцячых ясляў і садоў.

Артыкул 123. Роўнапраўе грамадзян СССР незалежна ад іх нацыянальнасці і расы, ва ўсіх галінах гаспадарчага, дзяржаўнага, культурнага і грамадска-палітычнага жыцця з'яўляецца непарушным законам.

Якое-б то ні было прамое або ўскоснае абмежаванне правоў або, наадварот, устанаўленне прамых або ўскосных пераваг грамадзяч у залежнасці ад іх расавай і нацыянальнай прыналежнасці, таксама, як усякая пропаведзь расавай або нацыянальнай выключнасці, або нянавісці і пагарды—караюцца законам.

Артыкул 124. У мэтах забяспечання за грамадзянамі свабоды сумлення царква ў СССР аддзелена ад дзяржавы і школа ад царквы. Свабода правіць рэлігійных культы і свабода антырэлігійнай прапаганды прызнаецца за ўсімі грамадзянамі.

Артыкул 125. У адпаведнасці з інтарэсамі працоўных і ў мэтах умацавання соцыялістычнага ладу грамадзянам СССР гарантуецца законам:

- а) свабода слова,
- б) свабода друку,
- в) свабода сходаў і мітынгаў,
- г) свабода вулічных шэсцяў і дэманстрацый.

Гэтыя правы грамадзян забяспечваюцца прадастаўленнем працоўным і іх арганізацыям друкарняў, запасаў паперы, грамадскіх будынкаў, вуліц, сродкаў сувязі і іншых матэрыяльных умоў, неабходных для іх ажыццяўлення.

Артыкул 126. У адпаведнасці з інтарэсамі працоўных і ў мэтах развіцця арганізацыйнай самадзейнасці і палітычнай актыўнасці народных мас грамадзянам СССР забяспечваецца права аб'яднання ў грамадскія арганізацыі: прафесіянальныя саюзы, кааператыўныя аб'яднанні, арганізацыі моладзі, спартыўныя і абаронныя арганізацыі, культурныя, тэхнічныя і навуковыя таварыствы, а найбольш актыўныя і свядомыя грамадзяне з радзёў рабочага класа і іншых слаёў працоўных яднаюцца ва ўсесаюзную куністычную партыю (большэвікоў), якая з'яўляецца перадавым атрадам працоўных у іх ба-

рацьбе за ўмацаванне і развіццё сацыялістычнага ладу і якая з'яўляецца кіруючым ядром усіх арганізацый працоўных, як грамадскіх, так і дзяржаўных.

Артыкул 127. Грамадзянам СССР забяспечваецца недатыкальнасць асобы. Ніхто не можа быць арыштаваны інакш як па пастанове суда або з санкцыі пракурора.

Артыкул 128. Недатыкальнасць жылля грамадзян і тайна перапіскі ахоўваюцца законам.

Артыкул 129. СССР прадаставляе права прытулку замежным грамадзянам, якія праследуюцца за абарону інтарэсаў працоўных, або навуковую дзейнасць, або нацыянальна-вызваленчую барацьбу.

Артыкул 130. Кожны грамадзянін СССР абавязан выконваць Канстытуцыю Саюза Савецкіх Соцыялістычных Рэспублік, выконваць законы, захоўваць дысцыпліну працы, сумленна адносіцца да грамадскага абавязку, паважаць правілы сацыялістычнага агульна-сумеснага жыцця.

Артыкул 131. Кожны грамадзянін СССР абавязан берагчы і ўмацоўваць грамадскую, сацыялістычную ўласнасць, як свяшчэнную і недатыкальную аснову савецкага ладу, як крыніцу багацця і магутнасці радзімы, як крыніцу заможнага і культурнага жыцця ўсіх працоўных.

Асобы, якія пасягаюць на грамадскую, сацыялістычную ўласнасць, з'яўляюцца ворагамі народу.

Артыкул 132. Усеагульны вайсковы абавязак з'яўляецца законам.

Ваенная служба ў Рабоча-Сялянскай Чырвонай Арміі прадстаўляе пачэсны абавязак грамадзян СССР.

Артыкул 133. Абарона бацькаўшчыны ёсць свяшчэнны абавязак кожнага грамадзяніна СССР. Здрада радзіме, парушэнне прыяггі, пераход на бок ворага, нанясенне шкоды ваеннай магутнасці дзяржавы, шпіянаж—караюцца па ўсёй строгасці закона, як самае цяжкае злачынства.

Р А З Д Э Л ХІ

ВЫБАРЧАЯ СІСТЭМА

Артыкул 134. Выбары дэпутатаў ва ўсе Саветы дэпутатаў працоўных: Вярхоўны Совет СССР, Вярхоўныя Саветы саюзных рэспублік, краявыя і абласныя Саветы дэпутатаў працоўных, Вярхоўныя Саветы аўтаномных рэспублік, Саветы дэпутатаў працоўных аўтаномных: Стасцей, акруговыя, раённыя, гарадскія і сельскія (станіцы, вёскі, хутара, кішлака, аула) Саветы дэпутатаў працоўных, — праводзяцца выбаршчыкамі на аснове ўсеагульнага, роўнага і прамога выбарчага права пры тайным галасаванні.

Артыкул 135. Выбары дэпутатаў з'яўляюцца ўсеагульнымі: усе грамадзяне СССР, дасягнуўшыя 18 гадоў, незалежна ад расавай і на-

цыянальнай прыналежнасці, веравызнання, асветнага цэнзу, аселасці, сацыяльнага паходжання, маёмаснага становішча і мінулай дзейнасці, маюць права ўдзельнічаць у выбарах дэпутатаў і быць абранымі, за выключэннем страціўшых розум і асоб, асуджаных судом з паэбаўленнем выбарчых правоў.

Артыкул 136. Выбары дэпутатаў з'яўляюцца роўнымі: кожны грамадзянін мае адзін голас; усе грамадзяне ўдзельнічаюць у выбарах на роўных падставах.

Артыкул 137. Жанчыны карыстаюцца правам абіраць і быць абранымі нароўні з мужчынамі.

Артыкул 138. Грамадзяне, якія знаходзяцца ў радах Чырвонай арміі, карыстаюцца правам абіраць і быць абранымі нароўні з усімі грамадзянамі.

Артыкул 139. Выбары дэпутатаў з'яўляюцца прамымі: выбары ва ўсе Саветы дэпутатаў працоўных, пачынаючы ад сельскага і гарадскога Савета дэпутатаў працоўных аж да Вярхоўнага Савета СССР, праводзяцца грамадзянамі непасрэдна шляхам прамых выбараў.

Артыкул 140. Галасаванне пры выбарах дэпутатаў з'яўляецца тайным.

Артыкул 141. Кандыдаты пры выбарах выстаўляюцца па выбарчых акругах.

Права выстаўлення кандыдатаў забяспечваецца за грамадскімі арганізацыямі і таварыствамі працоўных: камуністычнымі партыйнымі арганізацыямі, прафесіянальнымі саюзамі, кааператывамі, арганізацыямі моладзі, культурнымі таварыствамі.

Артыкул 142. Кожны дэпутат абавязан рабіць справаздачу перад выбаршчыкамі аб сваёй рабоце і аб рабоце Савета дэпутатаў працоўных і можа быць у любы час адкліканы па рашэнню большасці выбаршчыкаў ва ўстаноўленым законам парадку.

РАЗДЗЕЛ XII

ГЕРБ, СЦЯГ, СТАЛІЦА

Артыкул 143. Дзяржаўны герб Саюза Савецкіх Соцыялістычных Рэспублік складаецца з сярпа і молата на зямным шары, паказаным у праменях сонца і абрамлёным калоссямі, з надпісам на мовах саюзных рэспублік: «Пролетары ўсіх краін, злучайцеся!». На версе герба ёсць пяціканцовая зорка.

Артыкул 144. Дзяржаўны сцяг Саюза Савецкіх Соцыялістычных Рэспублік складаецца з чырвонага палотнішча, з паказам на яго верхнім кутку каля дрэўка залатых сярпа і молата і над імі чырвоная пяціканцовая зорка, абрамленая залатою каймой. Адносіны шырыні да даўжыні 1:2.

Артыкул 145. Сталіцаю Саюза Савецкіх Соцыялістычных Рэспублік з'яўляецца горад Масква.

Р А З Д З Е Л

ПАРАДАК ЗМЭНЫ КАНСТЫТУЦЫІ

Артыкул 146. Змена Канстытуцыі СССР робіцца толькі па рашэнню Вярхоўнага Савета СССР, прынятаму большасцю не менш $\frac{2}{3}$ галасоў у кожнай з яго палат.

*Прэзідыум Надзвычайнага VIII Зеза Савета
Саюза Савецкіх Соцыялістычных Рэспублік:*

Н. АЙТАКАЎ
І. АКУЛАЎ
А. АНДРЭЕЎ
Ю. АХУН-БАБАЕЎ
В. БЛЮХЕР
С. БУДЗЁННЫ
К. ВАРАШЫЛАЎ
Н. ЕЖОЎ
А. ЖДАНАЎ
Л. КАГАНОВІЧ
М. КАЛІНІН
А. КІСЕЛЁЎ
С. КАСІОР
М. ЛІТВІНАЎ
П. ЛЮБЧЭНКА

А. МІКАЯН
В. МОЛАТАЎ
Г. МУСАБЕКАЎ
Г. ОРДЖАНІКІДЗЕ
Г. ПЕТРОЎСКІ
П. ПОСТЫШЭЎ
А. РАХІМБАЕЎ
Я. РУДЗУТАК
І. СТАЛІН
Д. СУЛІМАЎ
Н. ХРУШЧОЎ
А. ЧАРВЯКОЎ
В. ЧУБАР
Н. ШВЕРНІК
Р. ЭЙХЕ

Масква, Крэмль.
5 снежня 1936 г.

Канстытуцыя' соцыялістычнага грамадства

Надзвычайны VIII З'езд Советаў СССР увойдзе ў гісторыю народаў, як знамянальная дата у барацьбе працоўных за пабудову соцыялістычнага грамадства, за пабудову комунізма.

Новая Канстытуцыя Савецкага Саюза моцна ўвайшла ў лексікон народаў пад іменем Сталінскай, бо яе тварцом з'яўляецца вялікі друг чалавецтва—мудры правадыр і настаўнік таварыш Сталін.

Яркі даклад таварыша Сталіна аб праекце новай Канстытуцыі — новы ўклад у скарбніцу марксізма-ленінізма.

«Галоўную аснову праекта новай Канстытуцыі СССР,—сказаў таварыш Сталін,—складаюць прынцыпы соцыялізма, яго асноўныя ўстоі, ужо заваяваныя і ажыццёўленыя».

Соцыялізм—лад, у якім пануюць новыя, прынцыпова процілеглыя капіталізму, формы гаспадаркі, у якім пануе грамадская ўласнасць, у адрозненне ад папярэдніх грамадскіх фармацый, дзе пануе прыватная ўласнасць.

Дванаццаць год назад, калі была прынята першая Канстытуцыя СССР, соцыялістычныя формы гаспадаркі ў прамысловасці давалі 16,7 проц. валавой прадукцыі, у 1935 годзе—99,71 проц. У сельскай гаспадарцы соцыялістычныя формы давалі прадукцыі: 1,5 проц. у 1924 годзе і 94,2 проц. у 1935 годзе.

У рознічным тавараабароце доля соцыялістычных форм гаспадаркі раўнялася 47,3 проц. у 1924 годзе і 100 проц. у 1935 годзе.

Разам з перамогай соцыялістычных форм гаспадаркі перамагла соцыялістычная ўласнасць на сродкі вытворчасці. Дзяржава не толькі выцесніла прыватны капітал і аднавіла сродкі вытворчасці нацыяналізаванай прамысловасці, але і значна павялічыла іх.

Пачынаючы з 1923—1924 года па 1928 год у народную гаспадарку было ўкладзена 11.966.000 рублёў, за чатыры наступныя гады—51.438.000, а на працягу 1933—1936 гадоў—69.975.000 руб. Вытворчыя фонды краіны ва ўсёй народнай гаспадарцы павялічыліся з 1925 па 1935 год амаль у два з паловай разы, у тым ліку ў прамысловасці ў пяць раз.

У сельскай гаспадарцы трактарны парк вырас з 2.600 штук у 1924 г. да 360 200 у 1936 годзе, а яго магутнасць з 25.600 вырасла да 182.200 конскіх сіл.

12 год назад наша краіна не мела ніводнага камбайна. У 1936 годзе 50.300 камбайнаў працавала на соцыялістычных палях.

Яшчэ ў 1928 годзе сахой і конным плугам узорвалася пад яравыя 99,6 проц. усёй плошчы. У 1932 годзе саха была выцеснена канчаткова. Перамог трактарны плуг на калгасным полі. У 1936 годзе трактарным плугам узарана пад яравыя 50,4 проц. плошчы.

Ручная сяўба ў 1936 годзе складала толькі 19,9 проц. усіх пасеўных работ, уборка зернавых сярпом і касой—15,6 проц., малацьба зернавых ручным спосабам—1,9 проц. Соцыялізм у вёсцы не толькі перамог капіталістычныя элементы, але і стварыў адэкватную калгаснай вытворчасці тэхніку.

Соцыялізм, такім чынам, стаў фактам. Гэта запісана ў 4 артыкуле «Сталінскай Канстытуцыі»:

«Эканамічную аснову СССР складаюць: соцыялістычная сістэма гаспадаркі і соцыялістычная ўласнасць на прылады і сродкі вытворчасці, якая ўцвердзілася ў рэзультате ліквідацыі капіталістычнай сістэмы гаспадаркі, адмены прыватнай уласнасці на прылады і сродкі вытворчасці і знішчэння эксплуатацыі чалавека чалавекам».

* * *

Соцыялізм знішчэнне класаў. Пролетарская рэвалюцыя паклала пачатак гэтаму працэсу. Устаноўленне дыктатуры рабочага класа суправаджалася падрывам былой магутнасці і ўплыву багатых маёмных класаў.

Клас прамысловых капіталістаў і фінансавых вараціл — сапраўдных гаспадароў старой Расіі—вялікая Окцябрская рэвалюцыя пазбавіла сродкаў вытворчасці і капіталаў. Фабрыкі, заводы, руднікі, чыгункі, буйныя магазіны, банкі ўсё, на чым трымалася ўлада капіталістаў, перашло у рукі савецкай улады, у рукі рабочага класа, у рукі працоўных мас.

Матэрыяльнай асновай улады памешчыкаў над сялянамі была зямля і капіталы. Савецкая ўлада нацыяналізавала зямлю і такім чынам вырвала сялян з лап памешчыка. Нацыяналізаваўшы банкі, яна забрала ўсе ці большую частку капіталаў памешчыкаў. Клас памешчыкаў, як і клас прамысловых фінансавых капіталістаў, быў разгромлен пролетарскай рэвалюцыяй. Аднак класы яшчэ не былі знішчаны.

Дробнае сялянства не толькі заставалася класам, процілеглым кулаку. Яно вяло гаспадарку на аснове сродкаў вытворчасці, што належалі яму на правах прыватнай уласнасці. У першым перыядзе нэпа, у сувязі з ажыўленнем капіталістычных элементаў і развіццём прыватнага гандлю, у дробным сялянстве былі сільны буржуазныя тэндэнцыі. Дробнасялянская гаспадарка штогадзінна, штомінутна нараджала капіталізм.

Сялянства ў той-жа час было класам працаўнікоў, што радніла яго з рабочым класам. Паміж пролетарыятам і працоўным сялянствам не было нявырашаных супярэчнасцей.

Палітыка савецкай дзяржавы ў гэты момант заключалася ў тым, каб абмежаваць і выцесніць капіталістычныя элементы, канчаткова вырваць працоўнае сялянства з-пад кулацкага ўплыву, перасіліць буржуазныя тэндэнцыі ў сялянстве і перавесці яго на соцыялістычны шлях развіцця.

Ваенны саюз рабочых і сялян на аснове нэпа перарос у гаспадарчы саюз.

Індустрыялізацыя краіны—галоўная задача, ад вырашэння якой залежыць лёс соцыялізма ў СССР. З перамогай палітыкі індустрыялі-

зачыі перамог соцьялізм. З перамогай гэтай палітыкі было вырашана карэннае пытанне кіраўніцтва рабочага класа сялянствам. Сялянства стала арганізоўвацца ў калгасы. Пераломным момантам быў 1929 год, калі сялянства ў масе сваёй стала пад чырвоны сцяг соцьялізма. Ад палітыкі абмежавання капіталістычных элементаў у сельскай гаспадарцы савецкая дзяржава перайшла да палітыкі ліквідацыі іх як класа на аснове суцэльнай калектывізацыі. Гандлёвая змычка рабочых і сялян перастала быць галоўнай эканамічнай формай сувязі двух працоўных класаў грамадства. Асноўнай формай стала вытворчая змычка, гандлёвая змычка стала дапаможнай формай сувязі.

Перамога палітыкі індустрыялізацыі азначала эканамічна не толькі пабудову фундамента соцьялістычнай эканомікі, але і поўную пабудову эканамічнага будынку соцьялізма.

Капіталістычныя формы гаспадаркі ў прамысловасці, гандлі і ў вёсцы пашлі ка дну. Соцьялістычная вытворчасць стала адзінай формай вытворчасці ў горадзе і абсалютна пераважнаю формай вытворчасці ў вёсцы.

Клас эксплуатацятараў і ў горадзе і ў вёсцы знішчан. Наша грамадства ў корані соцьялістычнае. У ім няма класа эксплуатацятараў, у ім няма эксплуатацыі чалавека чалавекам.

Рабочы клас у рэзультате гэтай перамогі вырас з 8 да 25 мільёнаў чалавек. Трыццаць процантаў рабочых дванаццаць год назад працавала на прыватных прадпрыемствах, эксплуатавалася капіталістам і кулаком. Зараз няма рабочых, якія-б працавалі ў прыватніка. Увесь рабочы клас працуе на соцьялістычных прадпрыемствах. Больш 30 проц. рабочых—стаханаўцы.

З перамогай палітыкі індустрыялізацыі і суцэльнай калектывізацыі рабочы клас стаў адзіным класам, які кіруе сялянствам.

Змяніўся склад інтэлігенцыі. Інтэлігенцыя СССР—новая, савецкая, выхаваная народам за 19 год. Старая інтэлігенцыя ад сабатажу ў 1918—19 годзе, прашоўшы шлях супрацоўніцтва з рабочым класам у першы перыяд нэпа, стала на шлях актыўнага удзелу ў соцьялістычным будаўніцтве.

Такім чынам, рабочы клас у ходзе класавай барацьбы за перамогу індустрыялізацыі краіны і калектывізацыю сялянства стаў адзіным кіраўніком нашага грамадства.

Сялянства ў масе сваёй уступіла ў калгасы. Цяпер яно вядзе сваю гаспадарку на аснове сродкаў вытворчасці грамадскіх, а не прыватных. Карэнная розніца паміж рабочымі, якія вялі сваю гаспадарку на аснове грамадскіх сродкаў вытворчасці, і сялянамі, якія вялі сваю гаспадарку на аснове прыватнаўласніцкіх сродкаў вытворчасці,—знішчана. І рабочыя і сяляне вядуць цяпер сваю гаспадарку на аснове грамадскай і соцьялістычнай уласнасці.

Саюз рабочых і сялян стаў як ніколі моцным. Рабочыя і сяляне—дружныя класы. Паміж імі не можа ўклініцца варожы клас, бо матэрыяльная аснова для яго існавання знішчана.

Карэнным чынам змянілася база Саюза Савецкіх рэспублік. У адрозненне ад мінулага, гэтая база стала соцьялістычнай.

Перамога соцьялізма, стварэнне соцьялістычнай базы ў нацыянальных рэспубліках, перамога соцьялістычных форм гаспадаркі прадвырашыла лёс нацыяналістычных контррэвалюцыйных элементаў і тэндэнцый. Пад кіраўніцтвам партыі і на аснове дасягнутых перамог контррэвалюцыйныя нацыяналістычныя элементы разгромлены. Праграмы нацыяналістычных груп і ўхілаў, якія ў аснове сваёй з'яўляліся

праграмамі адрыву саюзных рэспублік ад СССР і падпарадкавання іх бліжэйшай капіталістычнай дзяржаве.—выкрыты. Народы саюзных рэспублік пад кіраўніцтвам камуністычнай партыі і вялікага Сталіна, пры дапамозе Савецкага Саюза, у непрычырмай класавай барацьбе з усялякімі контррэвалюцыйна-нацыяналістычнымі групамі і плынямі ператварылі нацыянальныя рэспублікі і абласці ў квітнеючыя краіны вялікага Савецкага Саюза.

Наша ордэнаносная БССР з бытой царскай катоніі, дзе пад падвойным гнетам рускай і мясцовай нацыянальнай буржуазіі панавала цэпра, галеча, жабрацтва і самая цяжкая эксплуатацыя, ператворана ў адну з перадавых рэспублік Савецкага Саюза, у яго магутны фарпост на мяжы з капіталістычным Захадам.

* * *

Перамога соцыялістычных форм гаспадаркі, знішчэнне эксплуатацыйных класаў робіць наша грамадства ў корні сваім соцыялістычным.

У нашым грамадстве ажыццяўляюцца ўжо ўсе асноўныя соцыялістычныя прынцыпы.

У СССР ліквідавана беспрацоўе і паўперызм вёскі. Кожны грамадзянін у СССР мае права на работу. У СССР ліквідуецца процілегласць паміж разумовай і фізічнай працай. Расце грамаднасць насельніцтва. У нацыянальных рэспубліках будзецца нацыянальная па форме і соцыялістычная па зместу культура.

У СССР ўведзена ўсеагульнае пачатковае навучанне. У 1935—1936 навучальным годзе ва ўсіх агульнаадукацыйных школах вучылася 25.600.000 чалавек, у вузах—524.800, у тэхнікумах—711.110, у рабфаках—250.800, у ніжэйшых прафесійнальных навучальных установах—259.100 чалавек. Значыць, калі лічыць толькі гэтыя навучальныя ўстановы, то і тады выходзіць, што ў СССР навучаецца кожны семы чалавек. Акрамя таго, у СССР ёсць гурткі тэхнічнай вучобы, налітчыныя школы і т. д., якімі ахоплены дзесяткі і сотні тысяч рабочых і калгаснікаў.

У СССР кожны працоўны мае права на адпачынак з захаваннем поўнай зарплаты. У 1936 годзе дамамі адпачынку абслужана 1.381.500 і санаторыямі 313.500 рабочых.

У СССР забяспечваецца старасць. Гэта стварае ўпэўненасць у жыцці і рабоце. У 1923 годзе старыкам было выдана пенсіі 130,6 мільёна, а ў 1935 годзе—655,8 мільёна рублёў.

Гэтыя заваёвы запісаны ў Сталінскай Канстытуцыі. Права на працу, права на адпачынак, права на забяспечанне старасці, права на асвету—стала цяпер асноўным законам савецкай дзяржавы Сталінская Канстытуцыя—Канстытуцыя шчасця, радасці і забяспечанасці чалавека. Яна дае кожнаму грамадзяніну ўпэўненасць у заўтрашнім дні.

Але гэтымі правамі не абмяжоўваецца права грамадзяніна ў СССР. Грамадзянам СССР забяспечваецца свабода слова, свабода друку, свабода дэманстрацый, недатыкальнасць асобы і жылля, захаванне тайны перапіскі. Усе грамадзяне СССР маюць права выбіраць і быць выбранымі ва ўсе органы савецкай улады, за выключэннем грамадзян «страціўшых розум і асоб, асуджаных судом з пазбаўленнем выбарчых правоў».

Нароўні з мужчынай усімі гэтымі правамі карыстаецца і жанчына СССР. Дзяржава забяспечыла гэта права велізарнымі сродкамі, адпу-

шчанымі на радзільныя дамы, дзіцячыя сады, яслі, пляцоўкі, на пабудову сталовых, фабрык-кухань, пральняў і т. д.

Свабоды, прадастаўленыя цяпер савецкаю дзяржавай грамадзянам, характарызуюць нашу Канстытуцыю, як самую дэмакратычную ў свеце, а гарантыя ўсіх прадастаўленых чалавеку правоў характарызуе савецкую дэмакратыю, як дэмакратыю соцыялістычную.

Савецкая дзяржава створана і развілася, як дзяржава, якая ставіць сваёй мэтай знішчыць класы і эксплуатацыю чалавека чалавекам. Каб дасягнуць гэтай мэты, дзяржава жорстка падаўляла усякае супраціўленне эксплуатагараў, усякую праяву сабатажу. Законы дзяржавы забяспечваюць інтарэсы большасці працоўных супроць усякага, хто гэтыя інтарэсы ўшчамляе. Дзяржава, аднак, не толькі падаўляла але і выхоўвала. Цяпер, калі эксплуатаатарскія класы знішчаны, гэты другі метада кіравання высоўваецца на першы план.

Наша дзяржава расла і мацнела ў барацьбе з ворагамі на радасць і шчасце ўсяго працоўнага народу. Зараз усім грамадзянам прадастаўляецца права выбараў, кожнаму грамадзяніну забяспечваецца свабода сумлення. Усім грамадзянам прадастаўлены велізарныя свабоды, аб якіх загіралі, асабліва ў фашысцкіх краінах, людзі і марыць не могуць. Гэта аднак зусім не значыць, што меч дыктатуры рабочага класа стане больш мяккім у адносінах варожага нам сіл. Падаўляць ворага мы будзем, як і раней, жорстка. Працоўныя масы ўсямерна будуць мацаваць сваю рэвалюцыйную пільнасць і, цясней згуртоўваючыся вакол камуністычнай партыі, будуць выкрываць і граміць ворага пад любою маскай.

Перамога соцыялізма ў СССР—трыумф ленінізма, трыумф сталінскага кіраўніцтва нашай краінай і канчатковае паражэнне трацкізма і правага апартунізма.

Трацкізм з першых дзен Окцябрскай рэвалюцыі сеяў паніку і няўпэўненасць у радах рабочага класа. Асноўным устоем трацкізма таго перыяда была тэорыя перманентнай рэвалюцыі, наскрозь апартуністычная, у аснове сваёй варожая ленінізму. Гэтай паражэччай тэорыяй трацкісты імкнуліся парадзіць нявер'е не толькі ў рэвалюцыйныя здольнасці сялянства, але і ў сілы рабочага класа. Ужо ў гэты перыяд трацкісты цягнулі партыю і краіну на шлях разрыву саюза рабочых і сялян, на шлях эканамічнага падпарадкавання нашай краіны капіталістычным краінам. Яны ставілі стаўку на захаванне безабароннасці нашай краіны.

Адстойваючы свабоду груповак унутры партыі, змагаючыся за аслабленне партыйнай дысцыпліны, супроць моцнага партыйнага апарата, над чым Ленін працаваў дзесяткі год, дэмагагічна пахлопваючы па плячы моладзь, Троцкі спрабаваў расхістаць самае каштоўнае ў рабочага класа—партыю большэвікоў.

У працэсе барацьбы супроць ленінізма трацкісты ўсе далей адыходзілі ў лагер адкрытай контррэвалюцыі.

Сфармуляваўшы і адстойваючы тэорыю немагчымасці перамогі соцыялізма ў адной краіне, трацкісты, у тым ліку група Зіноўева і Каменева, далі буржуазіі вострую зброю для барацьбы супроць дыктатуры пролетарыята. Выступаючы 7-га лістапада 1927 года на дэманстрацыі з лозунгамі супроць савецкай улады, арганізуючы падпольныя друкарні і сходкі, трацкісты і зіноўеўцы ўказвалі буржуазіі тактыку барацьбы з савецкай уладай. Тым самым трацкізм не толькі канчаткова перайшоў у лагер контррэвалюцыі, але і стаў на чале яго. Трацкізм стаў перадавым атрадам контррэвалюцыйнай буржуазіі.

На працягу ўсяго часу трацкісты не пакідалі сваіх замыслаў і падлай падрыўной работы.

Не маючы ніякай базы ў масах, у бяссільнай злосці супроць савецкай улады, супроць соцыялізма, трацкісты арганізуюць тэрарыстычныя групы для барацьбы з кіраўнікамі партыі і ўрада, з паасобнымі перадавымі рабочымі. Усё гэта рабілі яны ў цесным саюзе з фашысцкім Гестапо, у цесным саюзе з фашысцкай Трэцяй імперыяй з мэтай рэстаўрацыі капіталізма ў нашай краіне.

Правы апартунізм узнік, як ухіл у партыі. Правыя ухілісты змагаліся супроць лініі партыі на індустрыялізацыю краіны і суцэльную калектывізацыю вёскі. Яны стаялі за захаванне адносін, якія ўстанавіліся паміж прамысловасцю і сельскай гаспадаркай, паміж кулацкай і соцыялістычнай вытворчасцю ў сельскай гаспадарцы, паміж СССР і капіталістычным светам. Гэта была лінія кулака і яго агентуры ўнутры партыі, лінія на паражэнне нашай рэвалюцыі, лінія адмаўлення магчымасці перамогі соцыялізма ў нашай краіне.

Як і трацкісты, правыя пранаведвалі падпарадкаванне СССР капіталістычнаму свету, ігнаравалі задачы абароны, вялі лінію на разрыв сюза рабочых і сялян, на падначаленне працоўных сялян кулаку. Як і трацкісты, правыя не верылі ў сілы рабочага класа, у яго здольнасць пабудаваць цяжкую індустрыю ўласнымі сіламі. Як і трацкістам, правым былі цесныя рамы партыі. Яны ўзнялі вынаўшы з рук трацкістаў сцяг барацьбы супроць партыі, адстоіваючы свабоду групавак, змагаючыся супроць партыйнай дысцыпліны.

Кіраўнікі правых — Бухарын, Рыкаў і Томскі ішлі на змову з трацкістамі. Ужо пасля таго, як стала ясна, што трацкізм — перадавы атрад контррэвалюцыйнай буржуазіі.

Агланаў, Котаў, Сялякоў, Айхенвальд, Рудін і іншыя правыя апазіцыянеры перанялі ў трацкістаў метады барацьбы супроць партыі. Яны змагаліся з партыяй трацкісцкаю зброяй. Не гледзячы на гэта, кіраўнікі правай апазіцыі падтрымлівалі сувязь з гэтай групай.

На аванпосты барацьбы з дыктатурай рабочага класа буржуазія выстаўляе то адну, то другую групу ворагаў соцыялізма. Таму да гэтых груп не можа быць ніякіх адносін, акрамя тых, якія заслужылі для сябе ворагі соцыялізма.

Сцяг барацьбы за соцыялізм узняў ленинскі Цэнтральны Камітэт партыі на чале з вялікім Сталіным.

Пад яго кіраўніцтвам партыя адстаяла ленинскую тэорыю перамогі соцыялізма ў СССР і практычна ажыццявіла яе, праводзячы палітыку соцыялістычнай індустрыялізацыі і суцэльнай калектывізацыі.

Пад яго кіраўніцтвам партыя мабілізавала рабочы клас на барацьбу за соцыялізм, разграмішы трацкістаў, правых і правалявацкі блок.

Пад яго кіраўніцтвам ленинскі Цэнтральны Камітэт загартаваў нашу партыю, адстаяў партыйны апарат ад нападу ворагаў.

Пад яго кіраўніцтвам наша партыя стала ўсім прызнаным перадавым атрадам працоўных у барацьбе за соцыялізм. Пад яго кіраўніцтвам як ніколі ўзнялося званне члена ленинскай партыі, як ніколі узрос аўтарытэт партыі ў краіне.

Соцыялізм у СССР перамог перш за ўсё ў барацьбе з трацкізмам і правым апартунізмам, у барацьбе з класавымі ворагамі ўсіх масцей і адценняў.

* * *

Совецкая дзяржава развівалася пад кіраўніцтвам камуністычнай партыі. Перамогі нашай дзяржавы ёсць перш за ўсё перамогі партыі Леніна—Сталіна, ажыццяўлення яе праграмы, палітыкі і тактыкі. Вось чаму працоўныя СССР, упершыню ў гісторыі савецкай дзяржавы, запісалі ў новай Канстытуцыі, у сто дваццаць шостым артыкуле, што камуністычная партыя з'яўляецца кіруючым ядром усіх арганізацый працоўных як грамадскіх, так і дзяржаўных.

Сталінская Канстытуцыя выходзіць з таго, што ў нашым грамадстве, якое ў корані сваім з'яўляецца соцыялістычным, у якім няма ўжо эксплуатацый, а два класы—рабочыя і сяляне—жывуць у непарыўнай дружбе, можа быць толькі адна партыя, камуністычная партыя. Канстытуцыя прадастаўляе права найбольш актыўным і свядовым грамадзянам як з радоду рабочага класа, так і іншых слаёў працоўных, аб'яднацца ва Ўсесаюзнную Камуністычную Партыю (большэвікоў), якая з'яўляецца перадавым атрадам працоўных у іх барацьбе за ўмацаванне і развіццё соцыялістычнага ладу.

Гэтым актам працоўныя Савецкага Саюза сказалі сваё слова аб гераічнай партыі большэвікоў, якая адстаяла заваёвы вялікай Окцябрскай рэвалюцыі ў барацьбе супроць класавага ворага, у барацьбе з контррэвалюцыяй і ў прыватнасці з такімі зяйдлымі ворагамі народу, як трацкісты, правыя апартуністы і нацыяналі-дэмакраты.

Працоўныя СССР гэтым актам не толькі выразілі адносіны нашай партыі да мінулага, але і заявілі аб сваёй бясспрэчнай згодзе з тымі мэтамі, за якія наша партыя змагаецца, бо партыя большэвікоў на чале з вялікімі пролетарскімі стратэгамі і арганізатарамі—Леніным і Сталіным—змагалася і змагаецца за інтарэсы працоўных.

Камуністычная партыя—вышэйшая форма арганізацыі рабочага класа, партыя барацьбы за камунізм. Пад яе кіраўніцтвам рабочы клас змагаўся з ворагам і стаў кіраўніком усяго грамадства, па і яе сцягамі змагаліся і перамаглі ў барацьбе за соцыялізм усе працоўныя нашай краіны.

Пад сцягам ленінска-сталінскай партыі, пад сцягам Сталінскай Канстытуцыі, пад кіраўніцтвам вялікага Сталіна народы СССР аднадушна і згуртавана пойдучь да новых перамог.

Палкі трыбун рэволюцыі

1 снежня 1934 года ў Ленінградзе здрадніцкім стрэлам фашысцкага агента з трацкіска-зіноўеўскай банды быў забіты адзін з лепшых барацьбітоў і кіраўнікоў слаўнай ленінска-сталінскай партыі, палкі трыбун рэволюцыі—Сергей Міронавіч Кіраў.

Сергей Міронавіч быў адным з лепшых сыноў рабочага класа, бліжэйшым саратнікам вялікага Сталіна. Ён непахісна стаяў на сваім баявым пасту.

«Тав. Кіраў прадстаўляў сабой узор большэвіка, які не ведаў страху і труднасцей у дасягненні вялікай мэты, пастаўленай партыяй. Яго прамата, жалезная стойкасць, яго здзіўляючыя якасці натхнёнага трыбуна рэволюцыі спалучаліся ў ім з той сардэчнасцю і мяккасцю ў асабістых таварыскіх і сяброўскіх адносінах, з той прамыністай цеплынёй і скромнасцю, якія ўласцівы сапраўднаму ленінцу» *).

На працягу 30 год свядомай, самаадданай рэволюцыйнай барацьбы за перамогу сцэялістычнай рэволюцыі, за пабудову новага бяскласовага грамадства таварыш Кіраў прашоў шлях ад радавога байца да аднаго з любімейшых кіраўнікоў, правадыроў партыі і савецкага народу.

Сергей Міронавіч Кіраў заваяваў гарачую любоў і павагу сярод шырокіх мас працоўных нашай краіны сваёй адданасцю справе рабочага класа. Як паткі барацьбіт, верны саратнік Леніна і Сталіна, Сергей Міронавіч праводзіў жорсткую непрымірымую барацьбу з малейшымі спробамі ўхілаў ад генеральнай лініі партыі. З усёй сілай адданасці і непахіснай паслядоўнасці Сергей Міронавіч сваім арганізатарскім талентам змагаўся за ажыццяўленне вучэння Леніна—Сталіна, за захаванне чыстаты і маналітнасці рады баявога авангарда рабочага класа—партыі большэвікоў.

Сергей Міронавіч увасабляў барацьбу рабочага класа, усіх прыгнечаных і эксплуатаемых за вызваленне ад гнету капітала, за стварэнне новага, радаснага, шчаслівага жыцця. Ён увасабляў непераможную энергію і волю рабочага класа ў барацьбе з усякімі перашкодамі і труднасцямі на шляху пабудовы сацыялізма. Ён заўсёды стаяў на перадавых пазіцыях барацьбы за ператварэнне ў жыццё вучэння вялікіх правадыроў—Леніна і Сталіна. Сваім арганізатарскім талентам ён узнімаў на штурм новых вышынь эканамічнага і культурнага развіцця нашай краіны, узначальваў працоўныя масы аднаго з буйнейшых прамысловых і культурных цэнтраў нашай краіны—горада Леніна і Ленінград.

*) Гл. апублікаваны з паводу зладзейскага забойства тав. Кірава дакумент, падпісаны тт. Сталіным, Молатавым, Варахшылавым, Кагановічам і іншымі бліжэйшымі саратнікамі вялікага Сталіна.

скай обласці. Асабістым прыкладам палкага рэволюцыйнага барацьбіта ён захапляў шырокія масы, накіроўваў іх энтузіязм і энергію на дасягненне пастаўленай партыяй і яе правадырамі—Леніным і Сталіным—мэты: на пабудову камуністычнага грамадства.

«Работа, таварышы, не толькі захапляючая,—гаварыў таварыш Кіраў у сваёй апошняй прамове на XVII з'ездзе ВКП(б),—але работа вельмі цяжкая, вельмі складаная і вельмі адказная. Але калі мы маем такі гераічны рабочы клас, які насяляе нашу Савецкую краіну, калі мы маем такую партыю, якую выпестоваў напавялікішы з людзей—Владзімір Ільіч Ленін,... партыю, якая не ведае ніякіх прапон, ніякіх перашкод, партыю, у якой у праваце сваёй справы няма ні малейшага сумнення, я думаю, што з такой партыяй, з такім рабочым класам, задачы, якія стаяць уперадзе, не толькі вырашальныя, але вырашальны бліскуча і вырашальны пераможна, тым больш, што асноўныя труднасці ўжо засталіся ззаду».

У гэтых словах палкага рэволюцыйнага барацьбіта гучыць непахісная вера ў трыумф соцыялізма і канчатковую перамогу камунізма. Кіпучая энергія, арганізатарскія здольнасці і нястомная работа Сергея Мірэнавіча заражала шырокія масы працоўных у іх імклівым руху да соцыялізма і камунізма. Але не дажыў ён да радасных дзён, калі Сталінская Канстытуцыя—Асноўны Закон СССР—замацавала канчатковую перамогу соцыялізма ў нашай краіне.

Зладзейская рука фашысцкага найміта з тройчы ганебнай трацкіска-зіноўеўскай зграі абарвала жыццё палкага барацьбіта і арганізатара мас. Кіраў паў у барацьбе двух светаў: свету, які цягне ўсё чалавецтва ў бяздонне цемры, жабрацтва, пакут і галоднай смерці, і свету, які змагаецца за канчатковую ліквідацыю эксплуатацыі чалавека чалавекам, за ліквідацыю класаў, за пабудову новага, бяскласовага камуністычнага грамадства.

Здрадніцкі стрэл у палкае сэрца арганізатара соцыялістычных перамог выклікаў абурэнне і ненавісьць да агалцелых ворагаў народу і разам з тым узняў большэвіцкую рэволюцыйную пільнасць партыі і працоўных мас усяго Савецкага Саюза.

Узросшая пільнасць і непрымымасць да класавых ворагаў садзейнічала выкрыццю ўсёй зграі агалцелых фашысцкіх белабандытаў з трацкіска-зіноўеўскага цэнтра, якія рыхтавалі нечуванае ў гісторыі па сваёй подласці забойства вялікага правадыра ўсіх працоўных таварыша Сталіна і яго бліжэйшых саратнікаў.

Подлыя агенты трацкіска-зіноўеўскай банды ў саюзе з самым ад'яўленым ворагам усяго прагрэсіўнага чалавецтва—фашызмам—арганізавалі тэрарыстычна-дыверсійныя і шпіёнскія групы з адзінай мэтай звергнуць савецкую ўладу і аднавіць капіталістычную сістэму ў нашай краіне. На Кемераўскіх рудніках у Кузбасе яны забівалі і калечылі лепшых стаханаўцаў-гарнякоў. Двуручнічаючы, яны імкнуліся патаемна, з-за вугла, нанесці ўдар партыі і рабочаму класу. Аднак не ўдалося і не ўдасца ім гэта. Партыя пад кіраўніцтвам свайго геніяльнага правадыра выкрыла сапраўдны твар капіталістычных рэстаўратораў з трацкіска-зіноўеўскай банды і іх абаронцаў з правых адшчапенцаў.

Высокая рэволюцыйная пільнасць, цвёрдасць і дальнезоркасць сталінскага кіраўніцтва, бязмежная адданасць усяго савецкага народу ленінска-сталінскай партыі, выдатная работа верных вартавых прадэктарскай дыктатуры—слаўных чэкістаў з Наркамата ўнутраных спраў

дала магчымасць выкрыць капіталістычных рэстаўратараў з трацкіска-зіноўеўскай фашысцкай банды і разграміць іх змяіныя гнёзды. Але гэта не дае нам права аслабіць рэволюцыйную пільнасць. Нельга забываць, што гавар банды «Іудушка» Троцкі, укрываючыся ў капіталістычных краінах, будзе імкнуцца ў саюзе з Гестапо перакідаць сваіх новых агентаў дыверсантаў, тэрарыстаў, шпіёнаў. Кожны камуніст, кожны савецкі грамадзянін заўсёды павінен памятаць ўказанне таварыша Сталіна аб тым, што «рэволюцыйная пільнасць з'яўляецца той самай якасцю, якая асабліва неабходна цяпер большэвікам».

Асабліва гэта важна памятаць нам, бо мы працуем на мяжы з капіталістычным захадам. Увесь ланцуг гнусага здратніцтва — забойства Сергея Міронавіча Кірава, працэс над азвярэлай бандай капіталістычных рэстаўратараў і тэрарыстаў з трацкіска-зіноўеўскай банды ў Маскве і на Кемераўскіх рудніках — гавораць аб тым, што ворагі соцызма не спынілі барацьбы з партыяй і Савецкай уладай. Таму кожны большэвік, партыіны і непартыіны, павінен умець выкрываць і разіць ворага, як-бы ён ні маскаваўся.

Раздушыць гадзіну — вось адзіны адказ усяго савецкага народу на здратніцтва і зладзейскія учынкi трацкіска-зіноўеўскіх мярзаўцаў, рэстаўратараў капіталізма.

Сергей Міронавіч Кіраў не дажыў да слаўных дзён Сталінскай Канстытуцыі. Ён паў у барацьбе за новае, радаснае, заможнае, шчаслівае жыццё. Яго няма ў нашым асяроддзі, але справа, за якую ён змагаўся і загінуў на баявым пасту ад рукі класавага ворага, жыве.

Пад мудрым кіраўніцтвам вялікага Сталіна савецкі народ атрымлівае перамогу за перамогай. Вянцом яго барацьбы з'яўляецца Сталінская Канстытуцыя. У гэтым сусветна-гістарычным дакуменце запісана тое, што заваявана савецкім народам за 19 год барацьбы.

У сваёй гістарычнай прамоўе, падводзячы вынікі нашай дзевятнаццацігадовай барацьбы, таварыш Сталін адзначыў, што

«поўная перамога сацыялістычнай сістэмы ва ўсіх сферах народнай гаспадаркі з'яўляецца цяпер фактам, ... што эксплуатацыя чалавека чалавекам знішчана, ліквідавана, а сацыялістычная ўласнасць на прылады і сродкі вытворчасці ўцверджана, як непахісная аснова нашага савецкага грамадства».

Увесь савецкі народ з вялікай радасцю і лікаваннем сустраў правову свайго любімага правадыра і Сталінскую Канстытуцыю, якая дае яму права на працу, на адпачынак, на асвету незалежна ад полу і нацыянальнасці, на забеспячэнне старасці. Савецкі народ атрымаў самую дэмакратычную канстытуцыю ў свеце.

«... Новая Канстытуцыя СССР будзе абвінаваўчым актам супрць фашызма, гаворачым аб тым, што сацыялізм і дэмакратыя непераможны» (Сталін).

На чале з гаварышом Сталіным партыя большэвікоў, верным сынам якой быў Сергей Міронавіч Кіраў, прывяла нашу краіну да сацыялізма і павяздзе ўвесь савецкі народ да новых перамог па шляху к камунізму. Справа камунізма, за якую гадзіў сваё жыццё Сергей Міронавіч Кіраў, — перамога!

А. Варончанка

Сакратар Кагановіцкага РК КП(б)Б

Давесці да свядомасці мас кожнае слова правадыра, кожнае слова Сталінскай Канстытуцыі

Давесці да свядомасці кожнага працоўнага найвялікшы дакумент нашай эпохі—Сталінскую Канстытуцыю—задача кожнай партарганізацыі, кожнага члена партыі.

«Мы ганарымся тым,—пішуць таварыш Сталіну прапагандысты Масквы,—што партыя даверыла нам прапаганду вялікага вучэння Маркса—Энгельса—Леніна—Сталіна. Сталінская Канстытуцыя і Ваш гістарычны даклад на Надзвычайным VIII Усе-саюзным З'ездзе Саветаў яшчэ вышэй узнялі нашу ідэйна-палітычную ўзброенасць.

З радасцю і гордасцю мы будзем тлумачыць найшырэйшым масам Асноўны Закон нашай соцыялістычнай радзімы—новую Канстытуцыю, у якой кожны радок, кожнае слова дышучь сталінскай мудрасцю, сталінскімі клопатамі аб чалавеку».

Ганаровы абавязак кожнага члена партыі—дэталёва вывучыць даклад таварыша Сталіна, кожны пункт Сталінскай Канстытуцыі, сур'ёзна папрацаваць над матэрыяламі З'езда, каб дапамагчы працоўным глыбока засвоіць і ўясніць іх.

Выходзячы з гэтага, уся агітацыйна-палітычная работа ў нашым раёне накіравана на тое, каб дапамагчы кожнаму працоўнаму цвёрда вывучыць і ўсвядоміць правы і абавязкі грамадзяніна СССР, кожны радок, кожнае слова новай Канстытуцыі, прасякнутай сталінскай мудрасцю і клопатамі аб чалавеку.

* * *

Рабочыя масы і савецкая інтэлігенцыя Кагановіцкага раёна сустрэлі гістарычны даклад таварыша Сталіна і зацверджанне новай Канстытуцыі СССР з выключна высокім уздымам і натхненнем. Хваля палітычнай і вытворчай актыўнасці ў сувязі з дакладам таварыша Сталіна дасягнула велізарных памераў.

Зацверджанне З'ездам новай Канстытуцыі было ўспрынята як факт усенароднай перамогі сусветнага значэння.

Выступленні на сходах, прысвечаных дакладу таварыша Сталіна і новай Канстытуцыі, даюць яркі малюнак палітычнага росту рабо-

чых і інтэлігенцыі, сведчаць аб іх высокай палітычнай свядомасці, аб дзяржаўным падыходзе да ацэнкі падзей і фактаў, аб ўменні зрабіць глыбокія палітычныя вывады, аб жаданні падмацаваць свае лепшыя пачуцці да партыі і яе правадыра канкрэтнымі стаханаўскімі справамі. Кожнае выступленне прасякнута вострай нянавісцю да ганебных ворагаў народу—контррэвалюцыйных трацкістаў-зіноўеўцаў агентаў Гестапо падлых рэстаўратараў капіталізма.

Умацаванне дыктатуры рабочага класа, далейшае павышэнне класавай пільнасці, ахова сацыялістычнай уласнасці, ўзмацненне абароназдольнасці краіны—вось што з'яўлялася стрыжнем усіх выступленняў на сходах і мітынгх.

Як да вялікага свята, рыхтаваліся працоўныя раёна к дню адкрыцця З'езда. Кожны правяраў спраўнасць радыёапаратуры. Партыйныя арганізацыі падрыхтавалі для радыёслухання аўдыторыі, клубы, чырвоныя куткі, сталовыя.

На фабрыцы «Окцябр» даклад слухала 1380 чалавек. Радыёаўдыторыі большасці прадпрыемстваў і ўстаноў не ўмяшчалі жадаючых слухаць даклад. Групавое слуханне было арганізавана таксама і на кватэрах. Выбухі апладысmentaў слухачоў зліваліся з авацыямі дэлегатаў З'езда. Словы пролетарскага гімна, гучаўшыя з залы З'езда, з палкім натхненнем падхапляліся ў радыёаўдыторыях.

Агромную палітычную актыўнасць, адначасць і згуртаванасць вакол партыі, вакол вялікага правадыра народаў таварыша Сталіна паказала дэманстрацыя 6 снежня ў гонар прыняцця Канстытуцыі. Вуліцы былі заліты морам лікуючых людзей, сцягамі, плакатамі, лозунгамі, грывела музыка і песні. Гэта было свята найвялікшых перамог сацыялізма.

Як толькі прыйшлі газеты з тэкстам даклада таварыша Сталіна, партарганізацыі прадпрыемстваў, савецкіх і навучальных устаноў раёна арганізавалі чыткі. Прапагандысты і агітатары правялі гутаркі ў групах, брыгдах, у цэхах, установах. Адкрытыя партыйныя сходы прыцягнулі вялікую колькасць беспартыйных рабочых і служачых. У партгруппе тав. Фрэнклах (швейная фабрыка «Окцябр») прысутнічала 18 камуністаў, 21 комсомолец, 198 беспартыйных, у партгруппе тав. Файнгенбоген—18 камуністаў, 21 комсомолец і 101 беспартыйны. З вялікім уздымам прайшлі сходы, прысвечаныя вынікам З'езда Саветаў. У цэлым радзе выпадкаў з дакладамі выступалі дэлегацы З'езда.

Радасць і гордасць за свю вялікую радзіму, за шчаслівае светлае жыццё гучэлі ў выступленнях рабочых.

Стары рабочы швейнай фабрыкі «Окцябр» тав. Пастэрняк гаварыў:

«Я перанёс эксплуатацыю капіталістаў. Успамінаючы цяжкае мінулае, я не знаходжу слоў для выражэння любові і адданасці таварышу Сталіну, які выцягнуў нас з рабства і прыгнёчання і забяспечыў шчаслівае жыццё, так проста і ясна адлюстраванае ў Канстытуцыі».

Стахановец той-жа фабрыкі тав. Лысёнак усхвалявана заявіў:

«Я люблю сваю радзіму з таго часу, як пролетарыят узяў уладу ў свае рукі. Я бясконца шчаслівы тым, што бачу багатай і радаснай сваю краіну, якой кіруе вялікі геній чалавецтва—таварыш Сталін».

Старога рабочага той-жа фабрыкі тав. Рабіновіча ўважліва слухала моладзь: Ён абрысаваў жудасны малюнак жыцця моладзі ў мінулым:

«Моладзі нашэй, на шчасце, не давялося пераносіць уніжэнне чалавечай годнасці, цяжар эксплуатацыі і здзеку. У стары царскі час разам са сваім бацькам я працаваў у гаспадара па 16 гадзін у суткі. Мы жылі ў вялікай беднасці. Толькі Вялікая Окцябрская рэвалюцыя вызваліла нас ад эксплуатацыі. 1917 год я лічу годам свайго нараджэння. Толькі ў нашай свабоднай краіне я і маю дзеці маю магчымасць карыстацца ўсімі пладамі культурнага, радаснага жыцця».

Кожнае выступленне рабочых было прасякнута пачуццём бязмежнай любові да сваёй радзімы.

Малады рабочы малочнага завода тав. Лазарэвіч з абурэннем гаварыў аб фашысцкіх падпальшчыках вайны і адзначыў вялікі рост сярод моладзі савецкага патрыятызма:

«У адказ на заклік менжынцаў,—заявіў ён,—я першы іду вучыцца лётнай справе і грудзмі стану на абарону сваёй радзімы, якая ў сталінскай Канстытуцыі забяспечыла нам шчаслівае жыццё».

Аб жаданні вучыцца лётнай справе заявілі таксама рабочыя малочнага завода тт. Позняк, Красоўскі, Тамела, Знаскоў, Захаркоў, Шымановіч і многія іншыя.

Работніца-стаханаўка хіміфармзавода тав. Карнавіцкая закончыла сваю прамову словамі:

«На кожным кроку мы адчуваем сталінскія клопаты аб людзях. Мы не пашкадуем жыцця за нашу радзіму, за дарагога таварыша Сталіна».

Памочнік начальніка аднаго з цэхаў хіміфармзавода тав. Васільеў сказаў:

«Новая Канстытуцыя адкрывае шлях да камуністычнага грамадства. Яна фіксуе і замацоўвае дасягненні ў пабудове сацыялізма, якіх мы дабіліся пад кіраўніцтвам таварыша Сталіна. Новымі вытворчымі паказчыкамі пакажам ворагу нашу магчымасць».

Рабочы цагельнага завода № 1 тав. Блажэвіч адзначыў:

«Старыя рабочыя раней і марыць не маглі аб праве на працу, адпачынак, асвету і сацыяльнае страхаванне. Усё гэта дала нам цяпер партыя і яе кіраўнік — наш родны, любімы таварыш Сталін. Нам трэба яшчэ больш згуртаваць свае рады, падзесьцярыць пільнасць, каб множыць заваёвы. Я буду павышаць сваю кваліфікацыю і набыты вопыт перадаваць таварышам.»

Шматлікія пытанні і выступленні працоўных па тэксту Сталінскай Канстытуцыі гавораць аб наивялікшай цікавасці да кожнага яе пункта. Асабліваю цікавасць выклікаў раздзел аб асноўных правах і абавязках грамадзян. Свае гутаркі па гэтаму пытанню агітатары ўвязвалі з жыццём рабочых данага прадпрыемства, прыводзячы для ілюстрацыі шматлікія мясцовыя факты.

Стары рабочы малочнага завода тав. Гарэлік прыводзіць прыклад са свайго жыцця:

«Я працую 48 год. У стары час быў зусім няграмадным. Савецкая ўлада дала мне магчымасць скончыць соўпартшколу. Калі-б я быў маладзеньшы, то абавязкова вучыўся-б у Інстытуце. Раней я працаваў 16 гадзін у суткі, а зараз—7 гадзін. Я добра забяспечаны. У Сталінскай Канстытуцыі запісана права на працу,

адпачынак. Курортамі, санаторыямі, дамамі адпачынку карыста-
лася сёлета 52 рабочыя нашага маленькага завода. Вось лепшы
давад таго, што наша Канстытуцыя—не абяцанне, а факт».

Даклад таварыша Сталіна і новая Канстытуцыя выклікалі агромны
энтузіязм сярод навуковых работнікаў, спецыялістаў, служачых
і студэнцтва.

Дэлегат VIII Усесаюзнага З'езда прафесар Ермаленка з вялікім
нагхненнем расказвае:

«Пачуцце шчасця і радасці за наша выдатнае жыццё, пачуцце
бясконцай любові і адданасці таварышу Сталіну, пачуцце гордасці
за нашу Канстытуцыю гэтыя пачуцці ў нас не пагаснуць ніколі.
Наша савецкая інтэлігенцыя была шырока прадстаўлена на
Надзвычайным З'ездзе. Агромная армія савецкай інтэлігенцыі,
якая самааддана змагаецца за соцьялізм,—гэта таксама факт,
а не абяцанне. Мы добра ведаем, што да рэвалюцыі на Беларусі
зусім не было ні вышэйшых навучальных устаноў, ні студэнтаў,
ні прафесароў. А зараз дзесяткі тысяч студэнтаў забяспечваюцца
ў нас усім неабходным для вучобы. У прамовах дэлегатаў рэс-
публік мы чулі аб дасягненнях паасобных прадпрыемстваў, кал-
гасаў і наглядна ўяўлялі сабе малонак нашага квітнеючага вя-
лікага Савецкага Саюза».

Эканаміст Дзяржплана БССР тав. Касмовіч гаворыць:

«У 1923 годзе я прыехаў у СССР з польскай вёскі цёмным,
забітым і напоўграматным. Тут мне адчынілі вочы. Я атрымаў
вышэйшую адукацыю і кваліфікацыю эканаміста. Мой брат, які
прыехаў у савецкі Саюз, таксама паступае ў вышэйшую навучальную
установу. Ёсць яшчэ і трэці брат, які знаходзіцца ў
фашысцкай Польшчы. Ён зусім няграматны, не можа нават
пісьмо напісаць і цягне марнае жыццё».

Студэнт Юрыдычнага Інстытута тав. Аўчыніскі расказвае:

«Я быў рабочым віцебскага чыгуначнага вузла. Зараз вучуся
на III курсе Інстытута. Толькі ў СССР, дзякуючы клопатам кому-
ністычнай партыі і таварыша Сталіна, я—радавы рабочы—атры-
маў права на адукацыю ў вышэйшай навучальнай установе».

Тав. Фадзееў беспартыйны, эканаміст—асабліва спыняецца на
II раздзеле даклада таварыша Сталіна:

«Хочацца жыць і працаваць,—гаворыць ён.—Словы таварыша
Сталіна аб тым, што асаб.стыя здольнасці грамадзян вызначаюць
іх месца ў грамадстве, ёсць вялікія словы, за якія змагалася
прагрэсіўнае чалавецтва. У Савецкім Саюзе слова чалавек гучыць
горда, як сказаў Максім Горкі. Савецкая інтэлігенцыя аддасць
усе сілы на далейшае ўмацаванне сваёй радзімы».

Тав. Ліўшыц—служачая УНУ—гаворыць аб моладзі:

«Для нашай моладзі заваявана права на працу, на адукацыю.
Ва УНУ з 40 комсамольцаў 10 маюць вышэйшую адукацыю.
У мінулым яны-б ніколі гэтага не дасягнулі. Я, дачка служачага,
безумоўна не магла-б марыць аб дасягнутым мною зараз. Я хачу
тут вынесці шчырую падзяку таварышу Сталіну за добрае і ра-
даснае жыццё».

* * *

На большасці прадпрыемстваў нашага раёна—ў швейнай прамы-
словасці, шчотачнай, на ф-цы імя Куйбышава і т. д. працуюць пера-
ражна жанчыны. Партарганізацыі ўлічылі гэту асаблівасць у сваёй

агітацыйнай рабоце і праводзілі гутаркі аб ролі жанчыны ў соцыялістычным будаўніцтве.

У Сталінскай Канстытуцыі сказана:

«Жанчыне ў СССР прадастаўляюцца роўныя правы з мужчынай ва ўсіх галінах гаспадарчага, дзяржаўнага, культурнага і грамадска-палітычнага жыцця».

На сходах, мітынгх і ў гутарках работніцы ілюстравалі яркімі фактамі шырокія магчымасці, якія адкрывае Сталінская Канстытуцыя для ўдзелу жанчын у дзяржаўным будаўніцтве.

Вось што гаварылі работніцы.

Стаханавка-комсамолка першага цагельнага завода тав. **Пратасева:**

«Толькі ў СССР жанчына з'яўляецца роўнапраўнай. У нас ёсць жанчыны-летчыкі, інжынеры, камбайнеры, старшыні сельскіх і раённых саветаў. У нас жанчыны кіруюць дзяржавай на роўні з мужчынай. Я працую пт-стаханавска, вучуся ў палітшколе. У сучасны момант вылучана майстрам групы прэсамены. А што мае жанчына за мядой? Яна з'яўляецца хатняй гаспадыняй, не вучыцца, у дзяржаўным апаўце не ўдзельнічае, пазбаўлена голасу і ўсякага права. Нам, жанчынам СССР, усе правы дала партыя, наш родны таварыш Сталін. Дзякуй Сталіну за шчаслівае і радаснае жыццё!»

Работніца малочнага завода тав. **Дрэйцэр:**

«Хоць мне 50 год, але я лічу сябе маладой. Сталінская Канстытуцыя ўкла ў мяне маладосць і энергію, якія я аддам цалкам на соцыялістычнае будаўніцтва».

Работніца абутковай фабрыкі імя Тэльмана тав. **Бельская:**

«Дзякуючы Савецкай уладзе я атрымала шчаслівае, радаснае жыццё і маю поўную магчымасць забяспечыць сябе і сваіх дзяцей. З жахам успамінаю той час, калі я працавала батрачкай у памешчыка. З грудным дзіцем на руках мне прыходзілася хадзіць на работу за 5 кілометраў. Бывала, выйдзеш з дому а 5 гадзіне раніцы, а вернешся толькі а 12 ўночы. Зарабляла ў дзень 15 капеек. Прышоўшы ў брудную курную хатку, мне, як гаспадыні, прыходзілася працаваць яшчэ 2—3 гадзіны, каб прыгатаваць дзецям паесці. Спаць не было калі. Так дзень за днём праходзіла маё жыццё. Зараз я працую толькі 7 гадзін. Жыву радасна. Дзеці мае граматныя, вышлі ў людзі. А ўсё гэта дала рабочаму класу наша камуністычная партыя, наш родны, вялікі Сталін».

Работніца фабрыкі «Окцябр» тав. **Баброва:**

«У мяне 6 чалавек дзяцей. З такой сям'ёю ў капіталістычных краінах жанчына-маці асуджана на галодную смерць. У Савецкім Саюзе, дзе краінай кіруе камуністычная партыя на чале з таварышом Сталіным, мае дзеці з дня нараджэння агорнуты сталінскай любоўю і ўвагай. У краіне радасці і шчасця я выхоўваю шэсць будаўнікоў камунізма».

Работніца скургалантарэйнай фабрыкі імя Куйбышэва тав. **Кандрацюк:**

«Мае бацькі да рэвалюцыі жылі вельмі бедна. Праца тады не панілася. Бацька працаваў дзень і ноч, а сям'я заўсёды жыла ўпрогаладзь. Інакш жывем мы ў сталінскі час. Рабочы клас заваяваў сабе правы, якія запісаны ў Сталінскай Канстытуцыі. Да рэвалюцыі я не магла і марыць аб тым, што буду калі-небудзь

абрана ў органы ўлады. Дзякуючы роўнапраўю жанчын у нашай краіне, я з'яўляюся членам горсовета, дэлегатам XII Надзвычайнага З'езда Советаў БССР. Як стаханаўка, абрана рабочым калектывам у фабком. Я ўступіла ў групу спачувваючых і рыхтуюся стаць членам вялікай партыі Леніна—Сталіна. Жыццё маіх бацькоў зусім змянілася. У кватэры—партрэты нашых правадыроў, святло, іграе радые. Малодшыя дзеці ўсе вучацца. Мая матка, як многадзетная, атрымала ад нашай дзяржавы дзве тысячы рублёў. У гонар Сталінскай Канстытуцыі мы павінны яшчэ лепш працаваць і штодзенна дзякаваць таварыша Сталіна за радаснае і шчаслівае жыццё».

Маладая работніца той-жа фабрыкі тав. **Маліноўская:**

«Права на працу, права на асвету, права на адпачынак—вось што запісана ў Сталінскай Канстытуцыі. Усе гэта з'яўляецца толькі марай для моладзі капіталістычных краін. У той час, як яна асуджана на голад і беспрацоўе, наша моладзь жыве шчаслівым, радасным жыццём. Праца для нас з'яўляецца справай гонару, адвагі і геройства. Я працавала на менскай ЦЭЦ, мабілізаваная комсамольскай арганізацыяй. За ўдарную работу ўзнагароджана СНК БССР імянным гадзіннікам і граматай. Усе гэта магчыма толькі ў краіне соцызлізма. Савецкая моладзь шчыра дзякуе таварыша Сталіна за шчаслівае жыццё».

* * *

З яркімі, палітычна заостранымі справаздачамі выступілі на сходах рабочыя—дэлегаты VIII З'езда Советаў. Іх даклады поўны найглыбейшага захаплення ад сустрэчы з таварышом Сталіным і яго саратнікамі, шчырага жадання аддаць усе свае сілы і здольнасці справе Леніна—Сталіна.

Дэлегат З'езда іншыятар стаханаўскага руху ў абутковай прамысловасці БССР рабочы абутковай фабрыкі імя Кагановіча тав. **Гірш Скабло** адзначыў:

«Рабочыя гаварылі, што яны мне зайздросцяць, бо я бачыў таварыша Сталіна. Праўда, таварышы, ёсць чаму зайздросціць. Бачыць нашага роднага, любімага Сталіна—гэта сапраўды вялікая радасць і шчасце. На з'ездзе я бачыў, як людзі ад радасці плакалі. Вось як было. Я наглядна бачыў там сталінскую палітыку дружбы народаў. Я бачыў дружбў ўсіх народаў, усіх працоўных Савецкага Саюза. У адказ на Сталінскую Канстытуцыю мы павінны яшчэ лепш працаваць, вышэй узнімаць прадукцыйнасць сваёй працы, цясней згуртавацца вакол партыі Леніна—Сталіна, вакол нашага любімага правадыра, генія чалавецтва—таварыша Сталіна».

Агромны інтарэс, выкліканы дакладам таварыша Сталіна і новай Канстытуцыяй СССР, быў скарыстаны для арганізацыі калектывнага абмеркавання і вывучэння іх на кватэрах рабочых. У хатняй таварыскай абстаноўцы абмяркоўваліся ўсе ўзнікаючыя пры гэтым пытанні. Рабочыя разам з утрыманцамі дзяліліся сваімі ўспамінамі аб мінулым і параўноўвалі яго з сённяшнім светлым жыццём.

Партарганізацыя швейнай фабрыкі «Окцябр» правяла такія гутаркі на 20 кватэрах рабочых. Удзельнічала каля 600 чалавек.

З вялікай увагай праслухалі прысутныя прамову работніцы-ордэнаноскі Веры Еўсюцінай, якая выступіла пасля прачытання даклада таварыша Сталіна:

«Я бясконца шчасліва, што жыву ў сталінскі час. Мне толькі 23 гады, і я ўжо абмяркоўвала дакумент выключнага значэння—праект Сталінскай Канстытуцыі. У мяне нехапае слоў, каб выказаць усю любоў, усю адданасць нашай партыі, нашаму Сталіну, які вядзе нас ад перамогі да перамогі. Сталінская Канстытуцыя дае нам усе радасці жыцця. У нас моладзь квітнее, а старым забяспечана шчаслівая старасць».

Даклад таварыша Сталіна выклікаў велізарную палітычную актыўнасць нас, кожнае слова правадыра сустракалася працоўнымі з вялікім інтарэсам.

Пры чытанні даклада задаваўся рад пытанняў: «Што такое пацёмкінскія вескі», або як разумець выражэнне «шчэдрынскія бюракраты», якавы карэнні нацыянальнай розні пры капіталізме, і т. д. Агітатары праводзілі спецыяльныя гутаркі аб «пацёмкінскай вёсцы», зачытвалі ўрывкі з твораў Салтыкова-Шчэдрына і т. п. Гэтыя гутаркі праходзілі вельмі ажыўлена.

На кватэрах рабочых абутковай фабрыкі імя Кагановіча праведзены гутаркі аб Сталінскай Канстытуцыі.

12 снежня старыя рабочыя скургалантарэйнай фабрыкі імя Куйбышава сабраліся на кватэры работніцы футлярнага цэха тав. Мінец. Рабочыя тт. Нісенбаум, Леках, Гурвіч асабліва цікавіліся пытаннямі бясплатнай перадачы зямлі ў вечнае карыстанне жалгасам, аб сутнасці тайных, прамых і роўных выбараў, аб прычынах павелічэння колькасці саюзных рэспублік, аб класах рабочых і сялян і асаблівасцях іх у сучасны перыяд, аб розніцы паміж краем і обласцю, і т. д. Адказваў на пытанні агітатар. Усяго такіх гутарак праведзена 22.

На кватэрах стаханаўцаў завода «Ударнік» праведзены дзве гутаркі ў прысутнасці 65 чалавек. На кватэры рабочага швейнай фабрыкі «Окцябр» тав. Цырліна праведзена гутарка з жонамі рабочых і інжынерна-тэхнічнага персаналу.

Аб вялікім зруху ў масах сведчаць выступленні на сходзх, прысвечаных вывучэнню даклада таварыша Сталіна і новай Канстытуцыі, рабочых, якія ніколі не прымалі ўдзелу ў спрэчках.

На заводзе «Ударнік» выступілі ўпершыню маладыя рабочыя тт. Ключка і Красільшчыкаў. Яны з радасцю гаварылі аб тым, што выраслі ў шчаслівы час пры савецкай уладзе. 16-гадовы Красільшчыкаў абавязваўся рабіць 20 вагавых рычажкоў замест 10. 66-гадовы рабочы тав. Кацовіч, успамінаючы сваё ранейшае жыццё, адзначыў, што ўсе яго пяць дзяцей пры савецкай уладзе атрымалі сярэдняю і вышэйшую адукацыю. Ён выказаў упэўненасць, што яшчэ дажыве і да камунізма.

Кожнае выступленне з'яўлялася яркай ілюстрацыяй таго, як народы вольнай поўкалоніі царскай Расіі, раней нацыянальна прыгнечаныя і загнаныя эксплуатаатарамі, цяпер, дзякуючы ажыццяўленню сталінскай нацыянальнай палітыкі і разгрому контррэвалюцыйнага нацэмакратызма, атрымалі свю дзяржаўнасць і сталі шчаслівымі грамадзянамі ордэнаноснай Савецкай Беларусі, якая ў дружбе з усімі народамі СССР дабілася велізарных поспехаў на ўсіх участках сацыялістычнага будаўніцтва.

Даклад правадыра на VIII З'езде Советау быў адзначан датэрміновым выкананнем гадавога промфінплана. На многіх прадпрыемствах пастаўлены стаханаўцамі новыя рэкорды, узрасла колькасць двухсотнікаў.

Работніца швейнай фабрыкі «Окцябр» тав. Флейшэр у дні З'езда давяла выкананне плана да 220 проц., Коцікава—да 225, Кутман—да 210, Гапоненка—да 232, Калер—да 211 проц.

Група майстроў скургалантарэйнай фабрыкі імя Куйбышэва—таварышы Крашынскі, Рыкоўская, Савіна, Дыкштэйн, Перэц, Башкова—сустрэла адкрыццё З'езда выкананнем гадавога плана і зараз ідзе ўперадзе па вытворчых паказчыках. Група майстра Крашынскага выканала план за першую дэкаду снежня на 167 проц., група майстра Савінай—на 194 проц., Башковай—на 193 проц. Стаханаўка закройлага цэха тав. Сонкіна к З'езду выканала план на 300 проц., Макарэвіч—на 250 проц., Фрыд—на 200 проц. Больш як на 200 проц. выконваюць план тт. Фунт Тунік, Бабровіч, Робіна, Аніскевіч і інш. З моманту адкрыцця З'езда колькасць стаханаўцаў скургалантарэйнай фабрыкі павялічылася на 20 чал. У выніку творчага ўздыму фабрыка 29 лістапада выканала гадавы план на 100,1 проц., выпусціўшы прадукцыі на 13.266.000 руб., і ўзяла абавязацельства даць к канцу года дадатковай прадукцыі шырпажыву на 1.400.000 руб. За першую дэкаду выпушчана ўжо на 406.900 руб. прадукцыі звыш плана. Выпрацоўваецца 9 новых відаў скургалантарэі.

Пам-ж цэхамі завода «Ударнік» заключан дагавор па спаборніцтву на выкананне гадавога плана к 20 снежня. За 3 дні З'езда колькасць стаханаўцаў узрасла з 90 да 110 чалавек. Сталі стаханаўцамі ударнік тт. Малаковіч, які выконвае ўжо норму на 150 проц., Абрэлей—на 160 проц., Бабров—на 180 проц. і інш. Стаханавец Аронін, які ўзяў абавязацельства ў гонар З'езда, выконвае норму на 180 проц., Мульшанаў—на 200, Бельскі—на 140, Баравой—на 200 проц.

На хімфармзаводзе гадавы план выканан к 2 снежня. Стаханаўцы Краско, Лешчынская і інш. выконваюць норму на 200 проц. і больш.

На малочным заводзе гадавы план перавыканан. Калектыў абавязаўся давесці выкананне плана 1936 г. да 146 проц. За дні З'езда колькасць двухсотнікаў узрасла з 4 да 16 чалавек.

На абутковай фабрыцы імя Тэльмана стаханавец Кушнер давёў норму выпрацоўкі са 194 да 218 проц., Муроха—са 193 да 232 проц., Раіко са 190 да 252 проц., Хейфец—са 183 да 217 проц. Стаханаўцы Шчэлкалін і Раманоўская давалі эканомна дэфіцытнага жорсткага тавару да 5 проц., што складае за два тыдні 113 пар падэшвы для дзіцячага абутку.

На шклозаводзе «Пролетарый» першая і другая змены выконваюць план на 102—109 проц. Тт. Камінскі, Фірын, якія раней не выконвалі плана, зараз даюць 105—111 проц. нормы. Рабочыя Шостак і Чэрняк раней выконвалі план на 100 проц., а ў дні З'езда—на 123—130 проц.

Асаблівай увагі заслугоўвае ганаровая вытворчая сталінская вахта, праведзеная ў дзень даклада таварыша Сталіна. Падрыхтоўка пачалася яшчэ ў кастрычніку. Сярод комсамольцаў і моладзі шырока разгарнулася спаборніцтва. Ганаровае права быць удзельнікам сталінскай вахты давалася таму, хто к адкрыццю З'езда даб'ецца высокіх паказчыкаў на вытворчасці і ў галіне тэарэтычнай падрыхтоўкі.

Вось некаторыя вынікі спаборніцтва.

На абутковай фабрыцы імя Кагановіча ў гістарычны дзень 25 лістапада на сталінскую вытворчую вахту сталі 64 комсамольцы і 240 чал. моладзі. На радзе ўчасткаў стаханаўцы дасягнулі выключна высокай прадукцыйнасці. Закройны цэх, які 24 лістапада выканаў свой план толькі на 100 проц., 25-га даў 140 проц. Лепшыя стаханаўцы-комсамольцы перавысілі новыя нормы. Комсамалец Бернштэйн выканаў план на 200 проц., зарабіўшы ў гэты дзень 35 р. 85 к. Комсамолка Дзіснер выканала план на 168 проц., Лянгван—на 184 проц., Коган і Фраймовіч, якія раней не выконвалі плана, дабіліся ў гэты дзень 167 і 121 проц. У першым пашывачным цэху швейны аграгат, упершыню за ўвесь час сваёй работы, даў 2.088 пар загатовак замест 1.700 па плану, зацяжны аграгат апрацаваў 2.400 пар пры плане ў 1.700. Зацяжны аграгат другога пашывачнага цэха апрацаваў 1.740 пар пры плане 1.600, а швейны аграгат гэтага цэха, спаборнічаючы са швейным аграгатам першага пашывачнага цэха, выпусціў 2.244 пары загатовак, перавысіўшы план на 40,2 проц. У гэтых цэхах комсамолчэн Гудаў выканаў план на 170 проц., Шчэрбіна на 180, Данкевіч—на 280, Пруднікаў—на 168, Розенгаўз—на 135. Несаюзная моладзь таксама дабілася высокай прадукцыйнасці працы. Напрыклад, Гершон выканаў план на 200 проц., Стрэльцова—на 230, Верамей—на 200, Якубоўская на 182, Палавой на 202, Сталярэнка—на 144.

Колькасць стаханаўцаў за гэты дзень узрасла на 21 чал. На шчотачнай фабрыцы імя Крупскай на сталінскую вахту стала 480 маладых рабочых, з іх 33 комсамольцы. 25 лістапада фабрыка выканала план на 106,3 проц.

Калектыў фабрыкі імя Куйбышэва стаў на сталінскую вытворчую вахту 25 лістапада а 9 гадзіне 30 мінут. За джаду да гэтага фабрыка выканала план на 109,8 проц., а 25-га на 129,1 проц. Лепшыя ўзоры прадукцыйнасці ў дзень сталінскай вахты паказалі тт. Сонкіна—300 проц., Макарэвіч—254, Эйдвід—233, Гарохаў—298, Фунт—225, Шыло—240.

Рэкордных норм дабіліся і рабочыя хлебазавода, цэнтральных майстэрняў Менбуда, завода «Ударнік» і іншых прадпрыемстваў.

* * *

«Абарона бацькаўшчыны ёсць свяшчэнны абавязак кожнага грамадзяніна СССР. Служба ў Рабоча-Сялянскай Чырвонай Арміі прадстаўляе ганаровы абавязак грамадзян СССР».

Гэтыя словы Сталінскай Канстытуцыі памятае кожны грамадзянін. Выключнай любоўю акружана наша славная Чырвоная Армія—плоць ад плоці, кроў ад крыві народу. Кожны працоўны нашай краіны праяўляе вялікі інтарэс да ўмацавання яе абароназдольнасці і лічыць сваім свяшчэнным доўгам выканаць ганаровы абавязак грамадзяніна Савецкага Саюза—абараняць сваю любімую і шчаслівую бацькаўшчыну. Наш народ ведае аб лютых замыслах фашыстаў. У сваіх выступленнях працоўныя заяўляюць, што фашысцкая нага не ступіць на савецкую зямлю.

Наша слаўная непераможная Чырвоная Армія спаяна ў адзіную сям'ю з усім савецкім народам, які будзе для сябе новае, радаснае, шчаслівае жыццё. Паміж байцамі Чырвонай Арміі і рабочымі прадпрыемстваў, калгаснай масай і савецкай інтэлігенцыяй існуе цесная сувязь, аб якой ярка сведчаць паданні ніжэй пісьмы.

Вось што піша рабочым фабрыкі імя Куйбышэва чырвонаармеец тав. Эйг:

«Я прачытаў у газеце «Рабочий» вельмі радаснае для мяне паведамленне. Фабрыка імя Куйбышэва, дзе я працаваў да прызыву ў рады РСЧА, нядаўна датэрмінова выканала гадавы план 1936 г.

Я, як былы стаханавец-двухсотнік на вытворчасці, а зараз баец нашай доблеснай, непераможнай Чырвонай Арміі, цалкам раздзяляю радасны, бадзеры настрой ўсяго рабочага калектыва фабрыкі.

Атрымаўшы навыкі стаханаўскіх метадаў работы, я гэтыя метады ўжываю ў сваёй практычнай вучобе па аўладанню ваеннымі ведамі. Мае ацэнкі па ўсваенню курса баявой і палітычнай падрыхтоўкі «добра» і «выдатна». Запэўніваю партыйны і камсамольскі камітэты фабрыкі, што тыя заданні, якія ўскладзены на мяне ў РСЧА, я буду выконваць з гонарам. А. Н. Эйг».

Фабрыка імя Кагановіча атрымала пісьмо з граніцы:

«Дарагія таварышы! Паведамляем, што слова, данае намі вашай дэлегацыі, мы з поспехам апраўдалі, заваяваўшы прышынства ў сацыялістычным спаборніцтве паміж пагранзаставамі на права ганаровай сталінскай вахты ў дзень адкрыцця VIII Надзвычайнага З'езда Советаў.

У момант адкрыцця З'езда Советаў лепшыя людзі нашай заставы тт. Буцэйка, Сергееў, камандзіры аддзяленняў Азонаў, Тарасаў і інш. выйшлі на ганаровыя пасты.

За праяўленне высокай пільнасці і дысцыплінаванасці ў гэты дзень 13 чалавек атрымалі падзяку. Паведамляем вам, дарагія таварышы-шэфы, што і зараз няма ніводнага выпадку, каб вога беспакarana парушыў граніцу на нашым участку.

Зараз мы прыступілі да вывучэння даклада таварыша Сталіна.

У нашым падшэфным калгасе «Чырвоны росквіт» мы таксама арганізавалі вывучэнне даклада таварыша Сталіна.

Мы рыхтуемца к 20 снежня—XIX гадавіне ВЧК—АДПУ—НКВД і ўзялі на сябе цэлы рад абавязацельстваў па вучобе, дысцыпліне і выдатнай ахове дзяржаўнай граніцы. К гэтаму дню ўся застава будзе на «добра» ведаць даклад таварыша Сталіна, у гэты дзень мы адзначаем большэвіцкую работу нашых лепшых чэкістаў.

Пісьмо па даручэнню агульнага сходу заставы падпісалі лейтэнант Багадзісты (парторг), ком. аддз. Васільеў (комсорг). Пагранзастава «Мядзведзіха», Заходняя граніца СССР».

Агітатары, чытчыкі і бяседчыкі шырока скарысталі гэта пісьмо, правёшы спецыяльныя гутаркі аб ахове нашых граніц. Рабочыя ўнеслі прапанову адказаць на пісьмо. Абмеркаванне адказу выклікала вялікую актыўнасць.

Вось што пішуць рабочыя пагранічнікам у пісьме, прынятым на агульназаводных сходах фабрыкі:

«Добры дзень, слаўныя чэкісты!

Калектыв Менскай абутковай фабрыкі імя Кагановіча шле вам свае гарачае большэвіцкае прывітанне. Віншуем з атрыманай перамогай у сацыялістычным спаборніцтве пагранзастаў за права ганаровай сталінскай вахты ў дзень адкрыцця VIII З'ез-

да Советаў. Заваяваннем прашынства вы яшчэ раз даказалі, што слова чэкіста ніколі не разыходзіцца са справай. Мы ганарымся вашым калектывам, горды думкай, што ў вас выхаваліся такія героі, як таварышы Буцейка, Сергееў, Азонаў, Тарасаў і іншыя, якія заваявалі ганаровае права несці сталінскую вахту.

Да адкрыцця VIII гістарычнага З'езда Советаў мы таксама старанна рыхтаваліся. Натхнёныя вывучэннем і абмеркаваннем праекта Сталінскай Канстытуцыі, мы шырока разгарнулі соцыялістычнае спаборніцтва ў цэхах, брыгадах, групах, агрэгатах, між паасобнымі стаханаўцамі. У рэзультате сваю гадавую праграму—выпуск абутку ў 1936 г. на суму 11.578 тысяч руб. — мы выканалі датэрмінова—к 15 лістапада.

Нашы лепшыя людзі—ініцыятар стаханаўскага руху на фабрыцы і ў рэспубліцы тав. Скабло З., стаханаўка-ордэнаноска тав. Радоўжская, тт. Бернштэйн, Фельдман, Лянгман, Ганіч, Чайкоўская, Якубоўская, Старшкевіч, Поляк і іншыя—выканалі свае нормы ад 180 да 260 проц.

Мы ўзялі на сябе новае соцыялістычнае абавязацельства: даць краіне к канцу года на 100 тысяч рублёў дадатковай высокакаснай прадукцыі і запэўніваем вас, слаўныя пагранічнікі, што сваё абавязацельства выканаем.

Мы на працягу амаль поўгода старанна вывучалі і абмяркоўвалі праект Сталінскай Канстытуцыі ў цэхах, школах, у лагеры, на кватэрах. Яркія пацверджанні запісаных у Канстытуцыі заваяванняў мы знаходзім у нашым штодзённым радасным жыцці.

Цяпер мы старанна вывучаем даклад любімага правадыра народаў таварыша Сталіна на Надзвычайным VIII З'ездзе Советаў.

Палепшыць сваю работу абавязвае нас і той факт, што мы атрымалі вялікі гонар: нш прадстаўнік стаханавец Скабло Г. абран дэлегатам VIII З'езда Советаў СССР.

Агульным лікаваннем і новым вытворчым уздымам сустрэлі мы зацверджанне канчатковага тэкста Сталінскай Канстытуцыі.

Мы ўпэўнены, што наша мірная соцыялістычная праца ахоўваецца тысячамі герояў-пагранічнікаў, сярод якіх калектыў вашай заставы займае адно з перадавых месц.

Няхай жыве наша слаўная Чырвоная армія! Няхай жыве любімы правадыр народаў таварыш Сталін!»

Метад шырокага скарыстання перапіскі рабочых калектываў з Чырвонай Арміяй, з калгасамі для разгортвання палітычнай агітацыі ўпаўне апраўдаў сябе.

Даклад таварыша Сталіна і новая Канстытуцыя выклікалі вялікі парыў да замацавання абароназдольнасці краіны. Сярод моладзі рэна шырокі водгук знайшоў прызыв менжынцаў аб падрыхтоўцы 150 тысяч лётчыкаў. Па раену падана 825 заяў аб жаданні набыць спецыяльнасць лётчыка.

Прыводзім некаторыя з гэтых заяў.

Рабочы-комсомолец швейнай фабрыкі «Окцябр» тав. Пашкевіч піша:

«Азнаёміўшыся з матар'ялам VIII З'езда Советаў і з заклікам рабочых завода імя Менжынскага аб падрыхтоўцы 150 тыс. лётчыкаў, я добра зразумеў, навошта гэта нам неабходна. Мы

не дамо фашыстам напасці на нас, пазбавіць нас такога прыгожага жыцця. Я хачу стаць лётчыкам, каб быць ворага з паветра, абараніць у патрэбны момант нашу слаўную соцыялістычную радзіму».

Работніца швейнай фабрыкі «Окцябр» тав. Еўсюціна піша:

«Заслухаўшы паведамленне на мітынг у нашым цэху аб закліку менжынцаў падрыхтаваць 150 тыс. лётчыкаў, прашу прыняць мяне ў лётную школу. Парашуцісткай я ўжо стала, прыгала з парашутам, узнагароджана ордэнам «Знак почёта» за пераход Масква—Менск, але лічу, што яшчэ мала зрабіла для таго, каб у патрэбны момант абараніць сваю шчаслівую радзіму».

Хачу аўладаць машынай у паветры, каб даць адпор фашыстам—ворагам народа, калі яны толькі пасмеюць на нас напасці».

Студэнт 2 курса Пед'інстытута комсамалец Папіратовіч піша:

«Поспехі нашай краіны азлабляюць нашых ворагаў, выклікаюць іх лютасць супроць Савецкага Саюза. Заклучаныя дагаворы паміж фашысцкімі краінамі—Японіяй, Германіяй і Італіяй—яшчэ раз гавораць аб тым, што ваенная небяспека накіроўваецца ў першую чаргу супроць СССР».

Германскі фашысцкі генерал Герынг заявіў, што Германіі трэба падрыхтаваць 70 тыс. лётчыкаў.

Менжынцы высунулі лозунг: «Краіна соцыялізма павінна мець 150 тысяч лётчыкаў» Гэта радасна падхоплена комсамолам. Нашы савецкія лётчыкі ў патрэбны момант дадуць сакрушальны адпор ворагам чалавецтва. Лётная справа—кроўная справа нашага ленінскага комсамола. Я жадаю быць доблесным савецкім пілотам і ў любую мінуту па закліку ленінскага комсамола, па закліку партыі падняцца ў паветра, каб знішчыць ворага, які задумае напасці на нашу слаўную радзіму».

На 19 снежня праз мандатную камісію пры РК ЛКСМБ прашло 146 чалавек, падаўшых заявы аб жаданні вучыцца на лётчыкаў, праз медыцынскую камісію—125 чалавек.

Сталінская Канстытуцыя выклікала адрывны энтузіязм сярод моладзі. Па тэме абароназдольнасці нашай краіны моладзь засыпала агітатараў пытаннямі. Новая Канстытуцыя выходзіла ў савецкіх грамадзянах найвялікшае пачуццё чалавека сталінскай эпохі—пачуццё сапраўды савецкага патрыятызма, якому чужды эгаізм і трывасць.

Аб безмежнай любові да нашай шчаслівай радзімы гаворыць заява студэнтаў 5 курса Мед'інстытута тт. Лісова, Арлоўскага, Бабраўніцкага, Мальчэнскага, Хацеева, Яўнайска, Мухаева, Прэкаповіча і інш.:

«Натхненыя вялікай Сталінскай Канстытуцыяй, мы, студэнты 5 выпускнога курса інстытута, жадаем па сканчэнні інстытута працаваць у Далёка-Усходнім краі. Усе мы—у большасці сваёй прызыўнікі РСЧА—жадаем працаваць і служыць у радах ОДВКА. Гераічная работа чырвоных пагранічнікаў на варце нашых далёка-ўсходніх граніц, упартая праца комсамольцаў над стварэннем новых гарадоў і пасяленняў на Далёкім Усходзе, геройства і мужнасць падводнікаў Ціхаакіянскага флота натхняюць нас стаць на абарону нашай радзімы там, дзе гэта найбольш патрабавецца. І такім месцам з'яўляецца Далёка-Усходні край, куды імкнецца сунуць сваё свінное рыла японскі імперызм».

Усе мы—у большасці выдатнікі вучобы, парашуцісты, значкісты ГТА і ВС. Мы думаем, што, як прадстаўнікі інстытута і беларускага народу, апраўдаем аказанае нам давер'е і будзем з гонарам выконваць даручаную нам работу. Прыбыць на месца работы мы хочам уласнымі сродкамі і фізічнымі сіламі—на веламішынах, з тым каб, атрымаўшы ў дарозе моцную загартоўку, быць здольнымі працаваць у ДВК ў любых умовах.

Наш велапаход мы хочам пачаць летам 1937 г. і скончыць к 20 гадавіне Вялікай Окцябрскай рэвалюцыі.

Просім дазволіць нам гэты пераход у гонар Сталінскай Канстытуцыі і яе тварца—вялікага Сталіна».

* * *

Нельга не адзначыць, што ў некаторых партарганізацыях раёна глыбокае вывучэнне даклада таварыша Сталіна і новай Канстытуцыі настаўлена слаба. Так, Інстытут нацменшасцей адвеў вывучэнню даклада таварыша Сталіна ўсяго адзін занятак замест устаноўленых 4—5. Партарганізацыі навучальных устаноў яшчэ мала ўвагі ўдзялілі падумачэнню матар'ялаў З'езда, асабліва ў студэнцкіх інтэрнатах. Слаба выкарыстоўваюцца навуковыя работнікі-комуністы для ўсебаковага асвятлення пытанняў, звязаных з работамі VIII Усеаюзнага З'езда. Нізавы друк па сапраўднаму не ўключыўся ў справу прапаганды матар'ялаў З'езда і Сталінскай Канстытуцыі. Шматтыражка Белдзяржуніверсітэта «За ленинскія кадры» моучы абыйшла пытанне аб тым, як успрынята Канстытуцыя студэнтамі і навуковымі работнікамі універсітэта. Не знайшоў адлюстравання З'езд і Советаў і ў насценгазете Вышэйшага педагагічнага інстытута.

Райком прыняў меры да выпраўлення гэтых недахопаў. На вывучэнне новай Канстытуцыі, гістарычнага даклада таварыша Сталіна і выступлення тав. Молатава адведзена ва ўсіх школах і гуртках палітграматы 10 заняткаў, у гуртках па гісторыі партыі і ў раенных партшколах адведзена 5 заняткаў.

Райком склікаў нараду прапагандыстаў партыйнай і комсамольскай сеткі, каб азнаёміць іх з парадкам вывучэння новай Сталінскай Канстытуцыі.

У парткабінетах прадпрыемстваў і навучальных устаноў арганізаваны выстаўкі і втрыны кніг, брашур і плакатаў, прысвечаных гістарычнаму дакладу таварыша Сталіна і новай Канстытуцыі.

У якасці дакладчыкаў выкарыстоўваецца партактыў і ў першую чаргу таварышы, якія прымалі ўдзел у З'ездзе Советаў.

Дэлегаты З'езда выступалі на спецыяльных вечарах для работнікаў промкааперацыі, на двух куставых сходах рабочых цагельнай прамысловасці, на вечары для работнікаў лясной кааперацыі і хатніх гаспадынь.

У святле новай Канстытуцыі кожны працоўны глыбей асэнсоўвае сваю ролю ў будаўніцтве сацыялізма. Наша задача—та-большэвіцку давесці да свядомасці мас кожнае слова правадыра, кожнае слова Сталінскай Канстытуцыі і працаваць так, як вучыць нас таварыш Сталін.

Э. Ваймая

Секратарь Рагачоўскага РК КП(б)Б

Узняць вышэй партыйна-масавую работу

Геніяльнейшыя стратэгі Вялікай пролетарскай рэвалюцыі, стваральнікі і кіраўнікі большэвіцкай партыі таварышы Ленін і Сталін заўсёды напярэджвалі аб тым, што параднасць і шуміха ў партыйнай рабоце недапушчальны і шкодны.

Праверка і абмен партыйных дакументаў, праведзеныя па ініцыятыве і пад непасрэдным кіраўніцтвам таварыша Сталіна, ярка пацвердзілі гэта ўказанне. Там, дзе сапраўдная крапатлівая работа па выхаванню камуністаў, павышэнню іх палітычнай узброенасці падмянялася палітычнай траскатнёй, параднасцю і шуміхай,—класавы вораг пад самым носам «сумленных партыйных балбатуноў і ратазеяў» спакойна тварыў сваю шкодніцкую падрыўную работу.

Судовы працэс над трацкіска-зіноўеўскім тэрарыстычным цэнтрам агентаў Гестапа, растаўратораў капіталізма, лішні раз паказаў, што класавы вораг змяніў сваю тактыку барацьбы супроць партыі і ў шырокіх памерах прымяняе метады двуручніцтва. Таму ў штодзённай рабоце на любым участку мы павінны, не на словах, а на справе, узнімаць сваю большэвіцкую пільнасць.

Пастанова аб скажэннях некаторымі мясцовымі партыйнымі арганізацыямі рашэнняў ЦК ВКП(б) аб аднаўленні прыёму новых членаў у партыю павінна быць цвёрда засвоена кожным камуністам.

Рагачоўская раённая партыйная арганізацыя, рыхтуючыся да новага прыёму ў партыю, дабіваецца рашучага палепшання ўсёй сваёй работы, ліквідацыі чуждых большэвіцкай партыі самасупакоенасці і зазнайства, якія яшчэ маюць у нас месца.

Райком партыі правёў ужо некаторыя арганізацыйныя мерапрыемствы для ўцягнення кожнага камуніста ў актыўнае партыйнае жыццё. У нашым раёне многія камуністы адзіночкі, жывучы за 20—30 км. ад раённага цэнтра, не працавалі над павышэннем свайго палітычнага ўзроўню, адставалі ў рабоце. Цяпер мы стварылі 7 новых першых арганізацый і 3 кандыдацкія групы. Раней адстаючыя таварышы зараз значна выраслі, акуратна наведваюць партыйныя сходы, рэгулярна чытаюць газеты, праводзяць гутаркі ў калгасах (Чэвушаў—Мадорскі сельсовет, Шастакова—Дварэцкі сельсовет і інш.).

Партыйныя сходы ў большасці партарганізацый праводзяцца па загадзя зацверджаных планах. На сходах абмяркоўваюцца пытанні

партыйнага характару, індывідуальныя даклады, інфармацыі аб выкананні пастаноў папярэдніх сходаў. Усё гэта значна павысіла актыўнасць камуністаў. За апошні час такія «маўчалышкі», як Курмашоў—соўгас «Побалава», Ходак—Картфабрыка, Капелян—Леспрамгас, зараз дзелавіта выступаюць на партсходах.

Пярвічныя партарганізацыі больш уважліва падыходзяць да жыцця чалавека, сур'ёзна адносяцца да размеркавання партыйных даручэнняў, сочаць за палітычным ростам камуністаў і палепшаннем іх сувязі з беспартыйнымі масамі.

Нам яшчэ не ўдалося арганізаваць доўгатэрміновыя курсы для парторгаў, але 2—3 дзённыя курсы з адрывам парторгаў ад работы праводзім сістэматычна. На курсах за апошнія 6 месяцаў распрацаваны наступныя тэмы: асноўныя пытанні партыйнага будаўніцтва, падрыхтоўка і правядзенне партсходаў, складанне плана работы пярвічнай партарганізацыі і кантроль выканання, кіраўніцтва камсамолам, нізавымі профсаюзнымі арганізацыямі і друкам, работа з калдыдатамі партыі і групамі спачуваючых, аб трацкіска-зіноўеўскім тэарэтычным цэнтры і т. д.

Пярэдычна праводзяцца таксама інструкцыйныя нарады парторгаў.

Значная ўвага ўдзяляецца рабоце з вылучэнцамі. У час правэркі і абмену партыйных дакументаў вылучана на адказныя ўчасткі работы больш 25 чалавек. сярод іх—інструктары райкома, дырэктары МТС, упаўнаважаны ЦСПСБ і інш. На жаль, не ўсе камуністы зразумелі палітычную важнасць работы з вылучэнцамі і не аказваюць ім патрэбнай дапамогі (Трускін—старшыня райсаюза і інш).

* * *

Райпартарганізацыя налічвае ў сваіх радах 66 кандыдатаў і 42 спачуваючых, зацверджаных бюро райкома. У спачуваючыя прыняты лепшыя людзі раёна—стаханавцы прадпрыемстваў, соўгасаў і калгасаў: тав. Мінава—старшыня калгаса імя Гікало член ЦВК СССР, Цэлікаў—узнагароджаны ордэнам старшыня калгаса «Чырвоны гай» і інш. Усё гэта сведчыць аб уважлівым падыходзе да прыёму ў спачуваючыя. Аднак быў і такі факт, калі партарганізацыя МТС прыняла ў спачуваючыя сына былога буйнага лесапрамыслоўцы.

Для кандыдатаў партыі і спачуваючых арганізаваны 2 кандыдацкія школы ў горадзе і 3 куставыя ў раёне. Школы забяспечаны лепшымі прапагандыстамі. Адною з іх кіруе сакратар райкома партыі.

Спачуваючыя прымаюць удзел у адкрытых партсходах, выконваюць партыйныя даручэнні, праводзячы масавую работу, гутаркі, чыткі. Райком, аднак, выявіў факты няправільнага падыходу да размеркавання даручэнняў у партарганізацыях картфабрыкі імя Сталіна і соўгаса «Побалава». У гэтых-жа партарганізацыях выяўлены факты кампанейшчыны пры прыёме ў партыю. Так, агульны сход прыняў пастанову: «У мэгах паскорання падрыхтоўкі да прыёму ў партыю арганізаваць для спачуваючых гурткі па вывучэнню статута партыі».

Аналагічны факт неразумення сутнасці пастановы ЦК ВКП(б) быў выяўлен на лесазабудзе імя Халтурына. Парторг тав. Вартлін вывесіў аб'яву аб тым, што 17 лістапада адбудзецца адкрыты партыйны сход, на якім стаць пытанне аб прыёме ў партыю і запрашаюцца беспартыйныя.

Райком своєчасова мабілізаваў увагу ўсёй партарганізацыі на недапушчальнасць паўтарэння падобных скажэнняў дырэктывы ЦК ВКП(б).

Гэтыя факты гавораць аб тым, што, не гледзячы на праведзеную работу, пасобныя камуністы не зразумелі партыйных дырэктыў і пастановы ЦК ВКП(б).

Наша задача,—улічыўшы памылкі пасобных партарганізацый, выхоўваць у камуністаў высокую большэвіцкую пільнасць, мабілізаваць увагу ўсёй партарганізацыі на недапушчэнне кампанейшчыны, параднасці і шуміхі пры прыёме новых членаў і кандыдатаў партыі, забяспечыць выкананне статута аб прыёме ў партыю выключна ў індывідуальным парадку.

Ф. Ганчароў

Культпрор Завлаўскага РК КП(б)Б

Павышэнне ідэйна-палітычнага ўзроўню комуністаў

Пры правярцы партыйных дакументаў у нашай партарганізацыі было выяўлена, што ідэйна-палітычны ўзровень значнай часткі комуністаў недастатковы.

Райком партыі зрабіў з гэтага практычныя вывады. Усе члены партыі, кандыдаты і спачуваючыя ахоплены партыйнай вучобай у цвёрда ўстаноўленыя дні. Па раён у працуе зараз 14 гурткоў гісторыі партыі, з якіх 2 павышанага тыпу, 3 кандыдацкія, 5 гурткоў спачуваючых. Завочнай партвучобай па гісторыі партыі ахоплена 11 чалавек, па палітэканоміі 8, па ленінізму 4.

Усе гурткі і школы забяспечаны добра падрыхтаванымі прапагандыстамі са стажам прапагандысцкай работы ад двух да 10 год. Усяго працуе 15 прапагандыстаў, з якіх 4 скончылі камвузы, 4—тэхнічныя інстытуты, 3—соўпартшколы і 4—курсы прапагандыстаў пры ЦК КП(б)Б. 50% усіх прапагандыстаў вучыцца завочна па павышанай праграме гісторыі партыі, астатнія—у гуртках у раённым цэнтры. Прапагандысты слухаюць сістэматычны курс радыёлекцый з Масквы і Менска.

Пры раённым парткабінеце два разы ў месяц праводзіцца семінар прапагандыстаў. У праграму заняткаў уведзены такія дысцыпліны, як геаграфія і мова. Акрамя семінараў, парткабінет наладжвае для прапагандыстаў як калектыўныя, так і індывідуальныя кансультацыі.

Райком партыі перыядычна заслухоўвае справаздачы прапагандыстаў аб тым, як яны рыхтуюцца да заняткаў, як засвойваюць пройдзены матэрыял і дае ўказанні ў далейшай рабоце. На апошнім сваім паседжанні райком паставіў справаздачу прапагандыста Шупені ў прысутнасці яго слухачоў, парторга соўгаса «Зара Захад» і прапагандыстаў іншых гурткоў, чаго не практыкавалася ў 1935 годзе.

Пярвічныя партарганізацыі ў сваю чаргу заслухоўваюць справаздачы комуністаў аб іх рабоце над сабой. Парторгі перыядычна наведваюць гурткі і правяраюць ход заняткаў.

Сёлета ў нас не было перабояў у партвучобе, хоць некаторыя таварышы (Парфененка, Лядоўскі, Мішусцін) заяўлялі, што нельга вучыцца ў перыяд пасеўнай і ўборачнай кампаній.

Зараз у нас няма такога комуніста, які не чытаў-бы газет і мастацкай літаратуры. Гурткамі чыткі мастацкай літаратуры ахоплена больш 600 чалавек комуністаў і беспартыйных.

У гэтым годзе асабліва шырока разгорнута работа радыёпартаў-дыторый. За 4 месяцы больш 1.700 чал. праслухалі 102 лекцыі і даклады. Радыёлекцыі слухаюцца ў прысутнасці прапагандыста, які дае неабходныя тлумачэнні па ўзнікшых пытаннях. Прыкладнымі слухачамі радыёлекцый з'яўляюцца тт.: Неведнічэнка, Майсеенка, Кульша і інш.

Члены і сакратар райкома партыі перыядычна наведваюць і правяраюць заняткі гурткоў.

Вялікая увага ўдзяляецца выхаванню спачувальных, якіх у нашым раёне больш 40 чалавек. Для іх арганізаваны 5 гурткоў па вывучэнню статута і праграмы партыі, а таксама пастановаў партыі і ўрада і паасобных артыкулаў.

Для павышэння тэарэтычнага ўзроўню камуністаў райком перыядычна праводзіць тэарэтычныя канферэнцыі раённага актыва. 15 жніўня праведзена канферэнцыя на тэму: «Новая Канстытуцыя СССР і ліквідацыя класаў». Да гэтай тэмы за два месяцы былі разасланы матар'ялы, спіс літаратуры, парткабінет наладзіў індывідуальную кансультацыю. Канферэнцыя прашла з выключным уздымам. Удзельнічала 53 чал., 6 таварышоў выступалі з дакладамі і больш 10 у спрэчках. Зараз рыхтуецца канферэнцыя на тэму: «Імперыялізм, як вышэйшая стадыя капіталізма».

Пасля ўкамплектавання гурткоў частка камуністаў і кандыдатаў партыі (Валсей, Шынкевіч, Міжухін, Зубкоўская і інш.) была пераведзена ў агульнаадукацыйныя школы; у гурткі паніжанага тыпу па гісторыі партыі пераведзены тт. Кац, Песенка, Прэсман.

Побач з дасягненнямі мы маем яшчэ нямала недахопаў у партвучобе. Не ўсюды камплектаванне школ і гурткоў праведзена ў адпаведнасці з узроўнем слухачоў. На занятках прапагандысты не заўсёды ўвучаюць тэму з канкрэтнымі пытаннямі бягучай палітыкі, з мясцовым матар'ялам. Яшчэ не ўсе парткабінеты арганізуюць кваліфікаваныя кансультацыі прапагандыстам і слухачам, не ўсюды добра падобраны наглядныя дапаможнікі.

Да нашага раёна цалкам адносіцца рэзалюцыя пленума ЦК КП(б)Б аб выніках праверкі і абмену партдакументаў, дзе адзначана «усё яшчэ нізкая якасць работы школ, гурткоў, слабая паспяховасць слухачоў, адцягненасць, акадэмізм у выкладанні па гісторыі партыі і недастатковы тэарэтычны ўзровень прапагандысцкіх кадраў».

Барацьба за высокую якасць партыйнай вучобы, кваліфікаваная дапамога прапагандыстам, слухачам, і асабліва адстаючым, павінна быць зараз у цэнтры нашай увагі.

А. Казіміраў

Інструктар Крычаўскага РК КП(б)Б

Па шляху самацёку

Паводзячы вынікі абмену партдакументаў, пленум ЦК КП(б)Б адзначыў, што партыйныя арганізацыі яшчэ недавальчяюча вядуць работу па ўцягненню ў групы спачуваючых правяраных людзей з беспартыйнага актыва, не на належнай вышыні знаходзяцца выхаванне і ўцягненне спачуваючых у шэрагную работу партарганізацый.

Недахопы кіраўніцтва спачуваючымі, ўцягнення лепшых людзей прапрацёмстваў, калгасаў і совгасаў у групы спачуваючых прызнавала не раз і бюро Крычаўскага райкома партыі, выносячы адпаведныя пастановы.

Як жа пасля ўсяго гэтага райпартарганізацыя выканала дырэктывы пленума ЦК ВКП(б)?

У раёне налічваецца 83 спачуваючыя і 66 кандыдатаў партыі. За рэдкім выключэннем (партыйны камітэт Цэментнага завода), сістэматычнай работы са спачуваючымі не праводзіцца. Большасць спачуваючых не мае грамадскай нагрукі, не ўцягнута ў партыйную работу, не наведвае адкрытых партыйных сходаў. Партдаручэнні не правяраюцца, справаздачы спачуваючых заслухоўваюцца рэдка.

Кашанская партарганізацыя два месяцы таму назад прыняла ў спачуваючыя 3 сваіх лепшых правяраных людзей. Выкліканыя на бюро таварышы Оспенка Н., Паўлюкоў А. і Ульянаў не маглі адказаць на элементарныя пытанні праграмы і статута партыі, бо парторг Тупіцын не ўдзяліў часу для падрыхтоўкі спачуваючых. Работа са спачуваючымі не палепшылася і пасля зацверджання іх на бюро. Спачуваючыя не працуюць над павышэннем свайго палітычнага ўзроўню, не маюць партыйных даручэнняў, не робяць справаздач на адкрытых партыйных сходах.

Кашанская партарганізацыя не здолела арганізаваць работу і з кандыдатамі партыі. Тт Мяшкоў, Салаўёў, Барысаў ніколі не рыхтуюцца да заняткаў, нічога не ведаюць аб падзеях у Іспаніі. Салаўёў і Мяшкоў дрэнна працуюць і як старшыні калгасаў, не вядуць масавай работы з калгаснікамі, не выконваюць партыйных нагрук, займаюцца п'янкай. У гэтай арганізацыі толькі адзін кандыдат партыі — старшыня калгаса імя Карла Маркса тав. Качанаў Ніканор — старанна працуе над сабой. Як добры гаспадар, ён дабіўся таго, што яго калгас з'яўляецца сімым пераможцам у раёне і на працягу двух год трымае пераходны чырвоны сцяг РК КП(б)Б.

Паланіцкая партарганізацыя, прыняўшы ў спачуваючыя яшчэ ў ліпені гэтага года 4 сваіх лепшых правярanych людзей, палічыла сваю місію на гэтым закончанай. Парторг тав. Кавалёў і прымацаваны тав. Шаўцоў ніякай работы са спачуваючымі не праводзяць. Спачуваючыя за тры з паловай месяцы ніколі не выраслі. Партарганізацыя не паклапацілася нават паставіць перад райкомам пытанне аб зацверджанні спачуваючых.

Не лепш працуюць са спачуваючымі і партарганізацыі Касцюшкоўская, Фасфарытнага завода, Эмануільскага і Задзбрасцянокага спіртзаводаў, Сожбуда, крычаўскага дэпо, дыстанцыі, МТС.

Партарганізацыі Зарубецкага і Маляцінскага сельсоветаў не прынялі ў спачуваючыя ні аднаго чалавека.

На прадпрыемствах Крычава і раёна працуе больш 5.000 рабочых, сярод якіх сотні стаханаўцаў. Не мала стаханаўцаў, ударнікаў працуе ў калгасах, саўгасах, даючы рэкордныя паказчыкі работы. Здавалася-б парторгу, сакратары парткомаў павінны ведаць гэтых людзей, сістэматычна працаваць з імі, як з найлепшым рэзервам панаўнення радой партыі, уцягваць іх у групы спачуваючых. Але большасць нашых партарганізацый мала гэтым цікавіцца.

На Фасфарытным заводзе з 56 стаханаўцаў толькі двое спачуваючых. На Крычаўскім чыгуначным вузле больш 600 стаханаўцаў і ўдарнікаў, а спачуваючых толькі 19 чалавек.

Партыйная арганізацыя Эмануільскага спіртзавода прыняла двух спачуваючых без рэкамендацый, чым груба парушыла статут партыі. Толькі на сходзе парторг Чарняк пачаў выпраўляць сваю памылку. Аднак з дзесятка знатных людзей, якія забяспечылі прышынства завода па Спіртатрэсту, ні адзін не быў прыняты ў спачуваючыя. Партарганізацыя нарыхтоўшыкаў прыняла ў спачуваючыя аднаго таварыша, не правярыўшы яго сацыяльнага паходжання, і райком партыі яго не зацвердзіў.

Робота з кандыдатамі таксама ідзе нездавальняюча.

Кандыдат партыі тав. Шапчанка, які паўтара гады правучыўся ў магілёўскай супартшколе, не пашырае сваіх ведаў і амаль зусім не працуе над сабой. Ён не ведае нават, што Мадрыд—сталіца Іспаніі.

Кандыдат партыі тав. Пракапенка рэдка наведвае партыйную школу, не чытае газет. Не дзіўна, што ён нічога не ведае па гісторыі партыі.

Кандыдат партыі тав. Самсонаў нават газет не чытае.

Такіх кандыдатаў у раёне не мала, і ўсе яны пакінуты на саміх сябе.

За апошнія тры месяцы райком партыі часта пасылаў раённы партыйны актыв у калгасы, саўгасы, сельсоветы, на розныя гаспадарча-палітычныя кампаніі, але ні разу не даручыў ім партыйна-арганізацыйнай і палітвыхаваўчай работы сярод камуністаў нізавых партарганізацый.

Райком павінен выправіць свае недахопы ў гэтай важнейшай справе.

А. Карагевіч

Нам. старшыні прэзідыума Беларускага саюза

За сапраўдны культурны гандаль на вёсцы

Надзвычайны VIII Усесаюзны З'езд Советаў прыняў гістарычную хартыю правоў і вольнасцей пераможшага шчаслівага свабоднага народу, наскрозь прасякнутую ідэямі сапраўды сацыялістычнага дэмакратызма. З трыбуны З'езда наш вялікі і мудры правадыр таварыш Сталін зрабіў свой выдатны даклад аб новай Канстытуцыі. Словы вялікага настаўніка працоўных усяго свету з захапленнем, любоўю і увагай слухала ўся наша краіна. Таварыш Сталін прадэманстраваў перад усім светам буйнейшы пераможны, дасягнуты савецкім народам за апошнія 12 год на ўсіх участках сацыялістычнага будаўніцтва. СССР стаў краінай сацыялізма. Назаўсёды знішчана эксплуатацыя чалавека чалавекам. Капіталістычныя элементы ліквідаваны ва ўсіх галінах народнай гаспадаркі, у тым ліку і ў сістэме гандлю і тавараабароту.

У 1924 годзе, як сказаў таварыш Сталін у сваім дакладзе:

«... Сацыялістычны сектар у тавараабароце складаў якіх-небудзь 50-60 проц, — не больш, а ўсе астатняе поле было занята купцамі, спекулянтамі і іншымі прыватнікамі.

Такава была карціна нашай эканомікі ў 1924 годзе.

Што мы маем цяпер, у 1936 годзе?

... Што датычыць тавараабароту ў краіне, то купцы і спекулянты выгнаны зусім з гэтай галіны. Увесь тавараабарот знаходзіцца цяпер у руках дзяржавы, кааперацыі і калгасаў. Нарадзіўся і развіўся новы, савецкі гандаль, гандаль без спекулянтаў, гандаль без капіталістаў».

Вялікую радасць і гордасць у нашых сэрцах выклікаюць гэтыя словы і разам з тым абавязваюць нас яшчэ больш упарта працаваць над развіццём савецкага культурнага гандлю, над разгортваннем тавараабароту, каб спажывецкая кааперацыя, якая стала адзінай гандлёвай сістэмай у многамільённай калгаснай вёсцы, гандлявала сапраўды культурна.

Мудрыя словы любімага правадыра выклікаюць у кожнага з кааперацыйных работнікаў жадачне ўзняць савецкі гандаль на такую вышыню, каб пакупнік-калгаснік адчуваў, што кааперацыя праяўляе да яго сапраўды сталінскія клопаты. На даклад таварыша Сталіна мы павінны адказаць новымі поспехамі ў гандлі. Для гэтага мы маем

усе магчымасці. Тавараў у нас выстарчае, каб задаволіць узросшыя патрабаванні калгаснікаў, насыціць магазіны і крамы багаццем прадметаў шырокага спажывання. Патрэбна толькі чоткае аператыўнае кіраўніцтва Белкаапсаюза і окррайсаюза нізавой кааперацыйнай сеткай, цесная сувязь з масамі, веданне іх запатрабаванняў і ўкараненне стаханаўскіх метадаў работы.

Цэнтральны Камітэт партыі і Соўнарком Саюза ССР стварылі ўсе неабходныя ўмовы для росквіту кааперацыйнай гаспадаркі. Сталінскія клопаты аб палепшанні жыцця калгаснай вёскі сталі новаю вехай на шляху развіцця спажывецкай кааперацыі.

СССР становіцца крэзнай таварнага багацця. Мудрая сталінская палітыка з кожным днём павялічвае добрабыт краіны, робіць кожнага грамадзяніна ўсё больш заможным, дае яму магчымасць лепш харчавацца, прыгажэй апранацца, радасней жыць.

Пасля рашэння СНК СССР і ЦК ВКП(б), прынятага па ініцыятыве таварыша Сталіна, работа спажывецкай кааперацыі значна палепшылася, што садзейнічала росту тавараабароту.

За ўвесь 1934 год спажывецкая кааперацыя БССР прадала ў вёсцы тавараў на 331,7 мільёна руб., а за 11 месяцаў 1936 года—на 662 млн. руб. За IV квартал 1935 года і тры кварталы 1936 года ў парадку атаварвання хлебазакупак прадана 400 аўтамашын, 5.200 веласіпедаў, 500 патэфонаў.

Значна ўзрос попыт калгаснай вёскі на цукар, кандзіцёрскія вырабы, мuku вышэйшых гатункаў, культтавары і іншую пратэкцыю прамысловасці. Продаж кандзіцёрскіх вырабаў за 9 месяцаў 1936 года ў паравнанні з 1935 г. павялічыўся на 53 проц., цукру—на 126 проц., мыла гаспадарчага—на 45 проц., а культтавараў—амаль у 2 разы.

Рост заможнага жыцця калгаснай вёскі выклікаў павышаны попыт на печаны хлеб і бела-булачныя вырабы. Безупынна расце абарот ад продажу хлеба-булачных вырабаў. За ўвесь 1935 год хлеба-булачных прадуктаў было пратана на 71,7 млн. руб., а за тры кварталы 1936 года—на 127,4 млн. руб. У 1935 годзе сельскія пякарні зусім не выпякалі бела-булачных вырабаў. За 9 месяцаў 1936 года бела-булачных вырабаў прадана каля 2.000 тон.

У 1936 годзе адкрыта каля 150 новых сельмагаў па гандлю таварамі складанага асартыменту (абуткам, мануфактурай, гатовым адзеннем, трыкатажам). Значна вырас абарот і спецыялізаванай рознічнай сеткі. За 9 месяцаў 1935 года ёю было прадана тавараў на 46,1 млн. руб., а за 9 месяцаў 1936 года—на 101,1 млн. руб.

Аднак дасягнутыя тэмпы развіцця кааперацыйнага абароту далёка не здавальняюць попыту калгаснай вёскі. Спажывецкая кааперацыя БССР яшчэ не забяспечыла рашаючага зруху ў разгортванні тавараабароту і культурнага абслугоўвання спажыўца.

Соўнарком і ЦК ВКП(б) аб рабоце кааперацыі на вёсцы адзначылі:

«Сетка сельпо і сельскіх крам надта раздроблена, ластупаючыя на вёску такія промтавары, як адзенне, абутак, мануфактура і іншыя распаўсюджаюцца па дробных, непрыстасаваных крамах, якія не могуць мець неабходнага асартыменту для выбару спажыўца. Разам з тым ва многіх сельскіх крамах адсутнічае соль, мыла, цукар, табак і іншыя тавары штодзённага ўжытку. Многія крамы сельпо існуюць толькі на паперы, фактычна не праводзяць гандлёвых аперацый.

Наяўнасць вялікіх растрат і раскраванняў і стратнасць ра-

боты многіх сельпо падрывае фінансавы становішча сельскіх кааператываў, якія з прычыны гэтага не могуць рэгулярна купляць і дастаўляць на вёску тавары.

Мае месца вялікая цяжучасць кадраў, масавыя парушэнні выбарнасці кіруючых органаў сельпо, зусім недастатковы ўдзел пайшчыкаў у вырашэнні асноўных пытанняў работы сельпо».

Спажывецкая кааперацыя БССР і да гэтага часу цалкам не ліквідавала адзначаныя ў гэтай пастанове буйнейшыя недахопы.

Аптовыя базы і склады многіх райсаюзаў перагнаны таварамі шырокага спажывання, тым часам як ва многіх крамах сельпо не бывае самых неабходных тавараў.

У крамах Шацкага сельпо, Смілавіцкага раёна, часта няма солі, газы, цукру, мукі і т. п. Парушаецца абавязковы асартымент тавараў і ў крамах прыжырскага сельпо таго-ж раёна.

На сістэматычную адсутнасць газы ў крамах мсціслаўскага гарпоскардзянца спажывцы. Старшыня праўлення гарпо тав. Чарняк лічыць нявыгадным займацца продажам газы ігнаруючы элементарныя запатрабаванні спажывца, ён у лістападзе выбраў толькі 0,8 тоны газы замест 11 тон па нараду. Няма газы і ў вясковых крамах. Калгаснікам прыходзіцца за адным літрам газы хадзіць у горад Мсціслаў і часта вяртацца з пустымі рукамі.

У Янаўскай краме, Свяцілавіцкага раёна, ужо другі месяц няма солі, і калгаснікі вымушаны ездзіць за соллю ў Ветку.

Балашэвіцкая крама, скрыгалаўскага сельпо, Петрыкаўскага раёна, часта бывае на замку, бо крамнік Пікуза разгучвае па вёсцы. У краме—пустыя паліцы, няма ні солі, ні цукру. Праўленне скрыгалаўскага сельпо шэтка з гэтым прымірылася.

Скардзянца пайшчыкі і на тое, што ў крамах сельпо не бывае неабходных вучням школьных прылад.

У руднянскай і аленаўскай крамах, Кармянскага раёна, пісьмовыя прылады—вялікая рэдкасць. Калі-б вучні ні зашлі за пер'ямі, сшыткамі, ім заўсёды адказваюць:—«Няма».

Кармянскія кааператары, на жаль, не выключэнне. Няма вучнёўскіх прылад і ў крамах вымянскага сельпо, Суражскага раёна, і многіх іншых. Праўленні сельпо лічаць гэта нармальнаю з'явай.

Як бачым, у крамах сельпо няма нават такіх тавараў, якімі часта забавлены аптовыя склады. Пры такой, з дазволу кжучы, «сістэме» гандлю няма нічога дзіўнага, што многія райсаюзы не выконваюць плана рознічнага тавараабароту, зрываюць забяспечанне пайшчыкаў, дапускаюць замарожванне і асяданне тавараў на складах. Гэта—рэзультат яўна бюракратычных метадаў работы, адрыву ад мас, няведання, чым жыве крама, як абслугоўвае пайшчыкаў.

Толькі з-за дрэннага развароту гандлю не рэалізавана ў радзе раёнаў за тры кварталы на 18 млн. руб. дастатковых тавараў. На базах і складах стварыліся звышнармальныя запасы на суму больш 32 млн. руб., асабліва цукру, гаспадарчага мыла і махоркі.

Ва многіх крамах яшчэ пануе антысанітарыя, парушаецца савецкая палітыка цэн, абважваецца і аблічваецца спажывец. Хіба пайшчыкі могуць быць задаволены ветуніцкай крамай, Бягомельскага раёна, калі там падлога заўсёды брудная, на вёсках пыл, грызунны псуюць хлеб.

У радзе крам Кіраўскага раёна сыравіна хаваецца разам з пшэнічнай мукою, а цукар—пад прылаўкам.

З правераных прэзідыумам Белкаапсаюза 30 раёнаў, толькі ў адным не выяўлена фактаў парушэння савецкай палітыкі цэн. У сельпо Чэўскага раёна грэбні і зубныя шчоткі прадаваліся з накідкай у 32 проц. замест 11,3 проц. Раймаг прадаваў мэблю з накідкай у 25 проц. замест 20 проц. Грубыя парушэнні выяўлены таксама ў самахвалавіцкім сельпо Менскага раёна.

Спецыялізаваная рознічная сетка за 9 месяцаў 1936 года дрэнна быканала гадавы план тавараабароту: сельмагі на 59,7 проц., раймагі на 65,4 проц., культмагі—на 70,8 проц. Вінаваты ў гэтым перш за ўсё міжрайбазы Белкаапсаюза. Слаба звязаныя з сельмагамі, яны не клапацяцца аб тым, каб забяспечыць іх неабходным асартыmentам тавараў, бо лічаць, што гэта—справа толькі аптовых баз окрраисаюзаў.

Культурнае абслугоўванне спажываецца таксама з-за дрэннага падбору работнікаў. У новы сельмаг вёскі Бортнікі міхалеўскага сельпо, Бабруйскага раёна, прабраліся на работу прахадзімцы і жулікі. Тавары для міхалеўскага сельпо рэдка калі траплялі па прызначэнню. Больш дэфіцытныя рэалізаваліся на базе, па дарозе ў Бортнікі. З атрыманых на базе райсаюза 600 пар галош дырэктар сельмага Брагер даставіў на месца толькі 20 пар. І гэта не першы выпадак. лепшыя стахачаўкі калгаса «Чырвоны партызан» заказалі сельмагу даставіць ім пагрэбны тавар на дом. Работнікі сельмага гэту просьбу адхілілі. Вось да чаго даводзіць несурэзны падыход да укамплектавання кадрамі гандлёвых прадпрыемстваў.

Большасць старшынь окррайспажывсаюзаў і сельпо не кіруюць канкрэтна кожным гандлёвым прадпрыемствам, тавараабарот разгортваецца самацёкам. У III квартале 32 райсаюзы не выканалі агульнага плана тавараабароту. Сярод іх—Бярэзінскі, які выканаў план на 67 проц., Кармянскі—на 82 проц., Лагойскі—на 78 проц., Прыцкі—на 88 проц., Сурожскі—на 84 проц., і т. д.

Адстаюць яны і ў IV квартале. Як відаць, кіраўнікі гэтых і раду іншых райсаюзаў кіруюць канцэлярска-бюракратычным метадам.

Нашы сельскія кааператывы і окррайспажывсаюзы маглі-б многа зрабіць для развіцця мясцовай прамысловасці, ўздзейнічаць на пашырэнне вытворчасці і палепшанне якасці тавараў. Амаль у кожным раёне можна было-б арганізаваць гандаль і выпрацоўку малочна-мясных прадуктаў—каўбасы, мяса, сала, малака, масла. Тым часам нават продмагі слаба гандлююць гэтымі таварамі. Асноўная хвароба ў тым, што акруговы і раённы аптovy гандаль у асноўным базуецца на рэгулюемых і занараджаных продтаварах і не праяўляе сваёй ініцыятывы на месцах.

Сістэма спажывецкай кааперацыі БССР яшчэ не перабудавала сваю работу ў адпаведнасці з пастановай ЦК ВКП(б) і СНК СССР, не забяспечыла большэвіцкага развароту кааперацыйнага гандлю на вёсцы і та многіх сваіх звеннях працягвае працаваць па-старынцы. У гэтым вінаваты райсаюзы, окрсаюзы і Белкаапсаюз, якія не забяспечылі аператыўнага кіраўніцтва, кантролю і праверкі работы нізай сеткі. Партыйныя і савецкія арганізацыі на месцах стаба рэагуюць на дрэнную работу сельпо і райсаюзаў, якія не задавальняюць попыту шырокіх мас калгаснай вёскі на неабходныя тавары і прадукты, асабліва дастатковыя, што прывяло да зрыву спажывкааперацыйнага плана тавараабароту.

У далейшым Белкаапсаюз і яго філіялы павінны ўзмацніць кіраў-

ніцтва і кантроль за работай сельпо і кожнай крамы, каб дабіцца рэальнага пералому ў рабоце ўсёй нізавой сеткі спажывацкай кооперацыі.

Уменне дастаць патрэбны тавар і хутка, без валакіты, прасунуць яго да спажывца ў самыя далёкія куткі краіны—неабходная ўмова разгортвання тавараабароту. Для спажывецкай кооперацыі БССР тут яшчэ непачаты край работы.

Арганізаванае ўздзеянне гандлю на прамысловасць—першы прызнак культурнага гандлю. Як багата ні выглядаў-бы магазін звонку, але калі ён не мае сталага асартыменту тавараў, не ведае сення, чым будзе гандляваць заўтра, то яго не гэта назваць культурным. Культура савецкага гандлёвага прадпрыемства не павінна быць нечым лакальным. Культура гандлю—гэта такі строй работы, калі ўсе працэсы прыстасаваны да патрэб і густу пакупніка. Брак і бракаробы—тормаз культуры савецкага гандлю. Барацьба з ім пачынаецца ад моманту прыёму заказу і канчаецца ўручэннем тавара пакупніку.

Вялікае значэнне мае дробна-рознічны гандаль. Гэты від гандлю дапаўняе тавараабарот, дапамагае калгасніку без лішняй траты часу купляць тавары штодзённага попыту.

Пры рэарганізацыі шляхоў таварапрасоўвання мала ўвагі ўдзелена было ўзмацненню раісаюзаў гандлёвымі кадрамі. Загадчыкі гандлёвых аддзелаў у лепшым выпадку выконваюць функцыі экспедытараў, з чым добра спраўляліся-б і гандлёвыя агенты. Яны не наведваюць крам, не правяраюць забяспечанасць іх таварамі, не сочаць за правільным хаваннем тавараў, не вядуць барацьбы з бракам. Загадчыкі гандлёвых аддзелаў Заслаўскага, Халоненіцкага і інш. раісаюзаў рэдка бываюць на сваіх аптовых складах, адарваны ад прадпрыемстваў, дзе вырашаюцца задачы разгортвання тавараабароту. Урэшце тавар не дастаўляецца ў патрэбнай спажывцу колькасці, пастаўшчыкі не выконваюць сваіх дагавароў, а крамы—дырэктыў партыі і ўрада аб разгортванні культурнага савецкага гандлю.

21 чэрвеня 1936 года на прыёме работнікаў спажывецкай кооперацыі ў Крэмлі тав. Молатаў указаў:

«Галоўнае зараз у тым, каб даць калгаснікам і калгасніцам больш тавараў патрэбнага асартыменту і добрай якасці, на справе дабіцца культурнага гандлю, якога ў нас яшчэ ва многіх выпадках няма... Падцягнуць увесь фронт гандлю, які з'яўляецца пакуль адстаючай часткай нашай гаспадаркі».

Указанні таварыша Молатава павінны быць пакладзены ў аснову далейшай работы ўсіх кооперацыйных арганізацый спажывацкай кооперацыі БССР.

* * *

Новы закон урада аб парадку крэдытавання тавараабароту стварае ўсе магчымасці для максімальнага яго разгортвання і разам з тым патрабуе ўстанаўлення найстражэйшай фінансавай дысцыпліны, чоткага і аперацыйнага кіравання фінансавай гаспадаркай.

У выніку правядзення ў жыццё пастаноў СНК СССР і ЦК ВКП(б) знішчаны прычыны дэфіцытнасці гандлю спажывецкай кооперацыі і створаны неабходныя ўмовы для яе фінансаванага ўмацавання.

Бягом спажывецкай кооперацыі ўсё яшчэ застаюцца растраты і раскраты. Фінансавую гаспадарку спажывацкай кооперацыі падрываюць прымірэнні адносіны да растратчыкаў. Рад работнікаў горадкага, віцебскага, тэргынскага, буда-кашалеўскага, увярэцкага, ле-

пельскага, райсаюзаў ліберальна падыходзяць да праверкі людзей, якім давяраецца кааперацыйная маемасць.

Гэтым работнікам трэба напамінь словы таварыша Сталіна:

«Данускаць зладзейства і раскрадванне грамадскай уласнасці,—усероўна ці то ідзе справа аб уласнасці дзяржаўнай ці аб уласнасці кааперацыйнай і калгаснай,—і праходзіць міма падобных контррэволюцыйных бяспынстваў,—значыць садзейнічаць падрыву савецкага ладу, які апіраецца на грамадскую ўласнасць, як на сваю базу» *).

Многія кааперацыйныя работнікі скардзяцца на тое, што ў іх няма сродкаў, каб прывесці крамы ў культурны выгляд. Але разам з тым яны не вядуць барацьбы з растратамі і раскрадваннем, якія значна перавышаюць капіталаўкладанні на будаўніцтва. У 1934 годзе растратана 4,4 млн. руб., а спатнана толькі 1,5 млн. руб. і 1,1 млн. руб. спісана. Па плану-ж капіталаўкладанняў на 1934 год было вылучана 1 млн. руб. У 1935 годзе спісана растрат на 1,5 млн. руб., а капіталаўкладанняў на будаўніцтва і рэканструкцыю гандлёвай сеткі адпущана 1,2 тыс. руб. Прахадзімцы і жулікі раскрадваюць значныя сумы, што падрывае фінансавую гаспадарку спажывааперацыі.

Да растратчыкаў кааперацыйных сродкаў і маемасці павінны прымяняцца самыя жорсткія меры, працгледжаныя савецкім законам. У сістэме спажывааперацыі не можа быць месца растратчыкам, жулікам і прахадзімцам. Кожнае сельпо, райсаюз, окрсаюз і Белкаапсаюз павінны поўнасю і назаўсёды ліквідаваць растраты ва ўсёй сістэме спажывааперацыі нашай рэспублікі.

Нельга забываць і пра тое, што слабую ахову кааперацыйнай уласнасці могуць выкарыстаць не толькі простыя жулікі і зладзеі, але і контррэволюцыйныя элементы. Працэс над трацкіска-зіноўеўскай фашысцкай бандай паказаў, што контррэволюцыйныя элементы не спыняюцца ні перад якімі крымінальнымі справамі, абы толькі пашколіць дзяржаву, скарыстаць дзяржаўныя, кааперацыйныя і грамадскія сродкі для фінансавання сваёй падрыўной работы. Кааперацыйныя арганізацыі павінны максімальна павысіць сваю пільнасць і павесці самую жорсткую, энергійную і непрымірную барацьбу за ахову кааперацыйнай уласнасці ад зладзеяў, жулікаў і контррэволюцыйнага апарату. У гандлюючы апарат неабходна уважліва падбіраць людзей, якія карыстаюцца давер'ем пайшчыкаў і правяраны на рабоце, устанавіўшы за іх дзейнасцю сістэматычны кантроль.

Барацьба за культурны гандаль азначае далейшае пашырэнне стаханавскага руху, выхаванне ў кожным прадаўцу беражлівых адносін да тавараў, як да маемасці сацыялістычнай дзяржавы.

У артыкуле 131 Сталінскай Канстытуцыі чотка сказана:

«Кожны грамадзянін СССР абавязан берагчы і ўмацоўваць грамадскую, сацыялістычную ўласнасць, як свяшчэнную і недатыкальную аснову савецкага ладу, як крыніцу багацця і магутнасці радзімы, як крыніцу заможнага і культурнага жыцця ўсіх працоўных».

Навучыць кожнага гандлёвага работніка, як выконваць гэта запатрабаванне Сталінскай Канстытуцыі ў канкрэтных умовах магазіна, выхаваць у ім усведамленне сваядзейнасці і недатыкальнасці сацы-

ялістычнай уласнасці—важнейшая задача Белкаапсаюза, окрсаюзаў, райсаюзаў, сельпо і разам з тым неабходная ўмова барацьбы за сапраўды культурны савецкі гандаль, за далейшы ўздым стаханаўскага руху сярод кааперацыйных работнікаў.

Важнейшая задача ў галіне фінансавай гаспадаркі—усталяваць найстражэйшую фінансавую дысцыпліну і спагнаць дэбіторскую запазычанасць. Новыя формы крэдытавання тавараабароту не могуць цярпець расхлябанасці, якая існуе яшчэ ў радзе кааперацыйных арганізацый. На працягу 3 кварталу дэбіторская запазычанасць не знізілася, а вырасла прыкладна на 4 млн. руб. Так працаваць далей нельга. Кожная крама і магазін абавязаны распрацаваць і шырока абмеркаваць на сходах пайшчыкаў канкрэтныя мерапрыемствы для ліквідацыі буйнейшых недахопаў і палепшання ўсёй работы спажывецкай кааперацыі.

Праведзеныя перад пайшчыкамі справаздачы аб рабоце за 3 квартал паказалі, што кіраўнікі аршанскага, буда-кашалеўскага, дрыбінскага, плешчаніцкага і іншых райсаюзаў не зразумелі новых патрабаванняў дэмакратызма, якія выцякаюць з прынцыпаў, узакладаных у Сталінскай Канстытуцыі. Гэта сведчыць аб адстагласці ідэйна-палітычнага ўзроўню кіруючых работнікаў кааперацыі.

Каб падняць работу спажывецкай кааперацыі на вышэйшую ступень, трэба перш за ўсё падняць ідэйна-палітычны ўзровень і кваліфікацыю кааперацыйнага работніка, шырэй разгарнуць сацыялістычнае і стаханаўскае рух, вопыт перадавікоў-стаханаўцаў і выдатнікаў зрабіць набыткам усёй масы работнікаў спажывецкай кааперацыі.

1937 год павінен з'явіцца годам рашаючага пералому ва ўсёй рабоце спажывецкай кааперацыі БССР; годам скарыстання ўсіх багацейшых магчымасцей разгортвання тавараабароту; годам высокага ўздыму культуры савецкага гандлю на вёсцы, далейшага разгортвання сеткі раймагаў, продмагаў, сельмагаў, дзетмагаў, палепшання тэхнічнага становішча крам і набліжэння іх да ўзроўню сельскіх універмагаў; годам ператварэння аптовага расінага звяна ў асновную крыніцу снабжэння сельпо і іх крам поўным асартыментам тавараў і арганізацыі бесперабойнага гандлю дастатковымі таварамі; годам узмацнення фінансавай гаспадаркі спажывецкай сістэмы, поўнай ліквідацыі растрат і раскідвання кааперацыйнай маёмасці і ліквідацыі дэбіторскай запазычанасці.

Справа гонару кааперацыйных работнікаў БССР аўладаць сталінскімі метадамі работы, паскорыць тэмпы тавараабароту паміж горадам і вёскай.

Соцыялістычнае сацыялістычнае пачынанне і перавыкананне плана тавараабароту і нарыхтовак 1937 года выведзе спажывецка-кааперацыйную ў рады перадавых галін народнай гаспадаркі ордэнааноснай БССР. —

Няма сумненняў ў тым, што пры той увазе, якую ўдзяляюць спажывецкай кааперацыі ЦК КПСБ і асабіста тав. Гікало, кааперацыйныя работнікі спажывецкай сістэмы БССР вырашаць задачы арганізацыі культурнага савецкага гандлю, адпавядаючага сучаснай эпосе.

П. Лабаторын

Кантралёр КПК БССР

Палепшыць савецкі гандаль прадуктамі

СПАЖЫВАННЯ

Выпуск тавараў і прадуктаў шырокага спажывання ўсё больш і больш павялічваецца і паграбуе ад гандлюючых арганізацый добра наладжанай работы сеткі крам і магазінаў, каб своєчасова, поўнасьцю і без перабояў задаволіць узрастаючы попыт савецкага спажыўца. Трэба памятаць указанне таварыша Сталіна, што сетка Дзяржгандля, спажывецкай кааперацыі і іншых гандлюючых арганізацый з'яўляецца тым каналам, праз які тавары і прадукты павінны даходзіць ад прамысловасці да спажыўца.

У дакладзе на XVII з'ездзе партыі, ацэньваючы ролю і значэнне савецкага гандлю ў арганізацыі тавараабароту і далейшым росце таварнай прадукцыі, таварыш Сталін адзначыў, што «разгортванне савецкага гандлю з'яўляецца той актуальнейшай задачай, без вырашэння якой немагчыма далей рухацца наперад».

За апошнія гады ў горадзе і вёсцы значна узрасла і пашыралася сетка крам і магазінаў. Адкрыты спецыялізаваныя, культурна абсталяваныя магазіны. Для далейшага палепшання савецкага гандлю ЦК ВКП(б) і СНК СССР прынялі ў мінулым годзе пастанову аб размежаванні работы паміж Дзяржгандлем і спажывецкай кааперацыяй.

Партыя і ўрад стварылі ўсе ўмовы для бесперабойнага і культурнага аслугоўвання спажываючых нашай краіны. Здавалася-б, што работа гандлюючай сеткі Менска, як сталіцы БССР, павінна была служыць прыкладам для іншых гарадоў і раёнаў рэспублікі. На жаль, гэтага сказаць яшчэ нельга. Праверкай гандлёвай сеткі па продажы харчовых тавараў у Менску ўстаноўлены факты грубага парушэння прынцыпаў савецкага свабоднага гандлю.

Зараз праходзіць спаборніцтва магазінаў чатырох савецкіх сталіц, у тым ліку і Менска, якое пазначыла палепшэнне работы ўсіх гандлюючых арганізацый нашай рэспублікі. Аднак работнікі многіх магазінаў яшчэ слаба ўключыліся ў спаборніцтва і стаханаўскі рух. У 39 магазінах з 90 правяраных зусім няма стаханаўцаў, а 36 магазінаў, працуючы па-старынцы, ні з кім не спаборнічаюць.

З месяца ў месяц не выконваюць плана тавараабароту тыя магазіны, дзе няма стаханаўцаў і соцспраборніцтва. Работнікі гэтых магазінаў спасылаюцца на адсутнасць тавараў — прычыну зусім неабгрунтаваную, бо тавараў дастаткова колькасць. Падобныя разважэнні з'яўляюцца проста манеўрам для прыкрыцця бяздзейнасці і непаваротлівасці.

У радзе магазінаў сталіцы наглядаюцца грубыя адносіны, абваж-
ванне і аблічванне пакупніка, антысанітарныя (брудныя халаты), дрэн-
ная якасць тавараў, а галоўнае—слабое рэагаванне на ўсё гэта
Горунутргандля ў асобе тав. Саф'яна і фармальныя адносіны ўпаў-
наважанага Дзяржгандальінспекцыі тав. Левіна.

Хлебныя магазіны не маюць поўнага асартыменту тавараў. Так,
у дзень абследавання прадстаўніком упаўнаважанага КПК у магазінах
№№ 79, 111, 109, 112, 168, 143, 147, 103, 48, 27, 7, 87, 25, 107 не
было хлеба: аржаного з мукі 95%, аржаного петляванага 65%, аржа-
нога 80%, пшанічнага 85%, 75% і 30%, а таксама пранікаў, баранкаў,
булак розных гатункаў і т. п.

Значна горш наладжан завоз хлеба на акраіны горада і ў ра-
бочыя пасёлкі. У магазіне № 75 Менгорхарчгандля (Тучынка—цагельны
завод № 1—3) наглядаюцца сістэматычныя перабоі ў дастаўцы хлеба.
13 лістапада ў магазін не прывезлі чорнага хлеба, а 14 прывезлі толькі
220 кг, што зусім не здавальняе патрэбы спажывоў гэтага раёна.
15 і 16 лістапада ніякага хлеба ў магазіне не было. Рабочыя цагель-
нага завода прымушаны ездзіць за хлебам у горад (адлегласць да
трамвая 1½—2 км.), немэтазгодна траціць час, а іншы раз рабіць
нават прагуды.

У гэтым-жа магазіне няма таксама аўсянай крупы, рыбных кан-
серваў, вермішэлю, папірос сярэдняга і ніжэйшага гатункаў.

5 лістапада магазін «наведаль» нам. заг. Горунутргандля тав. Хен-
таў і з-Менхарчгандля тав. Войцікаў. Яны абяцалі ліквідаваць не-
дахопы, але іх словы засталіся пустым гукам.

Заг. Горунутргандля тав. Саф'ян тлумачыць: «Увосень мокрае на-
двор'е, на акраінах брудна, дын аўтамашыны для развозкі хлеба
стаяць без шын». Такімі разважаннямі Горунутргандаль у асобе
тав. Саф'яна прыкрывае бяздзейнасць гандлюючых арганізацый.

У магазіне № 133 з-за непаваротлівасці работнікаў прылаўка ства-
раюцца чаргі за хлебам. Пасобныя магазіны гандлююць нядобра-
якасным хлебам. У 65% хлеба, купленым у магазіне № 7 Белваен-
гандля, аказаўся пясок з прычыны антысанітарні ў пякарні. Цеста,
якое падае на падлогу, пекары падбіраюць і замешваюць у агульны
хлеб. Хлебазавод і пякарні не задавальняюць цалкам патрабаванняў
гандлюючых арганізацый. У сярэднім у дзень недадаюць 10 тон 85%
хлеба, 7 тон 65% і т. д., што выклікае перабоі ў снабжэнні хлебам
раду магазінаў.

Не лепш наладжан гандаль гароднінай. Капусты, морквы, гуркоў
у менскіх магазінах, як правіла, няма. Калі-ж зрэдку яны і з'яў-
ляюцца, то адразу ж прылаўка вырастае вялікая чарга. Горунутр-
гандаль зусім не клапаціцца аб завозе неабходнай колькасці гарод-
ніны і нічога не ведае нават аб тым, як праводзяцца загатоўкі. Чаргі
за гароднінай ствараюцца, па-першае, таму, што яна завозіцца
толькі ў некалькі магазінаў, і, па-другое, таму, што паставшчыкі
недзякналі планавы пастаўкі. Аполюю акалічнасць Белплодгарод-
ніна і Белкааплодгародніна не саромяцца тлумачыць дрэнным ура-
джаем капусты і гуркоў. Але вышукваннем аб'ектыўных прычын яны
не здолеюць апраўдаць сваю дрэнную работу.

План заготовак не выканан не толькі па капусте і гурках. Белкаап-
плодгародніна нарыхтавала капусты толькі 59,1 проц. плана, бура-
коў—58 проц., морквы—41 проц., цыбулі—62,9 проц., гуркоў—
71,7 проц. і яблык—58,5 проц. Белплодгародніна нарыхтавала капу-

сты—80,9 проц. плана, буракоў—66 проц., морквы—69 проц., цыбулі—56 проц., гуркоў—67,1 проц., яблык—64,1 проц. З прыведзенага ясна, што нават і па тых культурах, на недарод якіх спаслацца нельга, план загатоўак усёроўна не выканан. Зразумела чаму гандлёвая сетка Менска не атрымала патрэбнай колькасці гародніны.

З малаком малюнак той жа. Сярэдняя патрэбнасць насельніцтва Менска ў малаку—15 тон у дзень. На IV квартал г. г. выдзелена 1,16 тон. У кастрычніку і лістападзе штодзённа паступала ў гандлюючую сетку 2 2¹/₂ тоны замест 12,6 згодна квартальнаму плану. А здарылася гэта таму, што Белкаалмалако і Малочны завод на працягу месяца не маглі дагаварыцца аб цане. Урэшце яны прымушаны былі звярнуцца да арбітражу, які абавязаў Белкаалмалако пастаўляць заводу малако па існуючай дзяржаўнай цане.

З-за бюракратычнай валакіты насельніцтва Менска не мела патрэбнай колькасці малака. Каля магазінаў ствараліся чаргі, бо паступала малако з вялікім спазненнем—к 12 гадзіне дня.

Частка малочных магазінаў адметна антысанітарый, некультурным абслугоўваннем пакупніка. Намеснік загадчыка магазіна № 93 Менгорхарчгандля тав. Раскін зічыць гэта нармальнай з'явай і заяўляе, што малаком гандляецць нявыгадна.

У магазінах часта няма такіх тавараў, як маргарын, алей, яйкі і т. п.

Частка магазінаў працуе па-старынцы, не ахоплена стаханаўскім рухам, тэхучобам, не ўключаюцца ў сацыялістычнае спаборніцтва.

Наглядаецца яшчэ абважванне, аблічванне, імкненне прадаць спажыву нядобраякасны прадукт. Так, прадаўшчыца Зарэцкая (магазін № 4 Менгорхарчгандля) адпускала тавар, пакладаючы пад вагу пабочны груз. Упавяжаны Дзяржгандальнінспекцыі вынес мяккае рашэнне: зняць Зарэцкую з работы. Аднак і гэта рашэнне не выканана. Зарэцкая па-ранейшаму «працуе» у тым-жа магазіне.

Саюзрыббыт збівае ў магазіны сярод добраякаснага тавару непасавны. Магазін № 4 прадаваў ляшча 2 гатунку па цане 1 гатунку, бо так адпусціла база. У магазіны №№ 7, 9, 10, 12, 8, 6 гэта база адпусціла рыбу, часткова непрыгодную для продажу. Работнікі бізы Гурвіч і Варанцоў засталіся непакаранымі за водпуск нядобраякаснага тавару.

Гандлёвая секцыя Горсовета працуе зусім незадавальняюча. Абследае магазіны фармальна, складае акты і здае ў Дзяржгандль, дзе іх спраўна падшываюць. Секцыя павінна змагацца за культуру ў магазінах, за добрае абслугоўванне пакупніка, а не абмяжоўвацца адным складаннем актаў. Асноўная задача секцыі даламачы знішчыць недахопы ў рабоце гандлёвай сеткі горада і садзейнічаць палепшанню культурнага абслугоўвання спажывцоў.

* * *

Адною з крыніц палепшання задавалення попыту гарадскога спажывца на сельскагаспадарчыя прадукты з'яўляецца калгасны гандаль.

Лістападаўскі пленум ЦК ВКП(б) у 1932 годзе абавязаў мясцовыя партыйныя і савецкія арганізацыі аказваць усямерную садзейнасць далейшаму росту калгаснага гандлю, уцягненню ў гандаль большай колькасці калгасаў і калгаснікаў.

Павышэнне ўраджайнасці калгасных палёў, паспяховае развіццё жывёлагадоўлі і рост заможнасці калгаснікаў стварылі спрыяючыя

ўмовы для пашырэння калгаснага гандлю. Аднак трэба прызнаць, што горсозет і гарадскія гандлюючыя арганізацыі не ўдзяляюць патрэбнай увагі разгортванню калгаснага гандлю, не клапацяцца аб культурным абслугоўванні калгасных базараў і ярмарак, не забяспечваюць іх шырокім асартыментам промтавараў.

Каб забяспечыць шырокі прыток прадуктаў сельскай гаспадаркі на калгасныя рынкі, Дзяржгандаль павінен паклапаціцца аб перыядычнай арганізацыі калгасных ярмарак, забяспечыць іх дастатковай колькасцю промтавараў і культурна абслужыць калгаснікаў.

Побач з разгортваннем калгаснага гандлю Дзяржгандаль і Горунутргандаль павінны больш сур'ёзна падыйсці да арганізацыі дэцэнтралізаваных заготовак сельскагаспадарчых прадуктаў, што таксама будзе садзейнічаць палепшанню бесперабойнага снабжэння шырокіх мас рознымі прадуктамі спажывання. У нашай рэспубліцы—неабмежаваныя магчымасці разгортвання дэцэнтралізаваных заготовак, трэба толькі па-большэвіцку ўзяцца за гэтую справу і раз назаўсёды пакончыць з апартуністычнай балбатнёй аб «недахопе» тавараў і прадуктаў.

Правыя адшчапенцы—абаронцы рэстаўрацыі капіталізма

I

Суд над трацкіска-зіноўеўскімі бандытамі і далейшае выкрыццё іх гнуснай падрыхтоўкі дыверсій і тэрору кінулі яркае святло на падрыўную работу ўсіх ворагаў соцыялізма, якія разам з трацкістамі і зіноўеўцамі гадамі змагаліся супроць савецкага народу.

У сваёй прамове на Надзвычайным VIII Усесаюзным З'ездзе Саветаў тав. Молатаў, ганьбячы трацкіска-зіноўеўскіх мярзаўцаў, гаварыў: «Вядома, што ў іх ёсць падпавалы і пасобнікі таксама з правых адшчапенцаў».

Зусім законна жаданне азнаёміцца з гісторыяй барацьбы партыі Леніна—Сталіна супроць правых адшчапенцаў і іх рэстаўратарскай праграмы.

Яшчэ ў пачатку 1925 года па ініцыятыве таварыша Сталіна Цэнтральны Камітэт партыі асудзіў лозунг «ўзбагачайцеся», кінуты Бухарыным і падтрыманы тады ў «Комсомольской правде». Гэта быў, як гаварыў таварыш Сталін, «па сутнасці справы заклік—аднавіць капіталізм» *). Тады-ж, у 1925 годзе, на XIV з'ездзе партыі таварыш Сталін выкрываў побач з трацкізмам той ўхіл, які «зключаеца ў перамяшчэнні ролі кулака і наогул капіталістычных элементаў на вёсцы, замазанні кулацкай небяспекі» **).

Правыя выступілі супроць паводовы соцыялізма ў нашай краіне ў той час, калі працоўныя Савецкага Саюза пад кіраўніцтвам камуністычнай партыі, на чале з прадаўжальнікам справы Леніна, любімым сваім правадыром таварышом Сталіным, падышлі да подступаў соцыялістычнай рэканструкцыі ўсёй народнай гаспадаркі.

«А што сабой прадстаўляе рэканструкцыя народнай гаспадаркі на базе соцыялізма?»—гаварыў таварыш Сталін.—«Яна прадстаўляе наступленне соцыялізма супроць капіталістычных элементаў народнай гаспадаркі на ўсяму фронту» ***).

Сталінскі план наступлення соцыялізма выклікаў шалёнае супраціўленне класавых ворагаў—ўсіх капіталістычных элементаў у краіне. Гэтыя ворагі знашлі сабе верных агентаў унутры партыі як у асобе трацкістаў-зіноўеўцаў, так і правых апартуністаў.

*) І. Сталін. «Вопросы ленинизма», X выд., стар. 586.

**) XIV З'езд ВКП(б), Стэнаграфічная справаздача. Цяржвыдав. 1926 г., стар. 47.

***) І. Сталін. «Вопросы ленинизма», X выд., стар. 242.

У 1928 годзе, калі партыя, разграміўшы трацкіска-зіноўеўскую контррэвалюцыю, паспяхова ліквідавала кулацкую хлебную стачку і знішчыла падрыўныя арганізацыі шкоднікаў у прамысловасці, правыя апартуністы на чале з Бухарыным, Рыкавым, Томскім, Угланавым павялі заядлую барацьбу супроць генеральнай лініі партыі. Аперыруючы кулацкімі разважаннямі аб мнімым «упадку» сельскай гаспадаркі і «разрыве» змычкі з сярэдняком, сеючы паніку сярод працоўных, правыя злосна паклёпнічалі на партыю і, усяляк дыскрэдытуючы яе палітыку, патрабавалі адмаўлення ад соцыялістычнага наступлення, прабавалі павярнуць краіну назад, к капіталізму.

Яны патрабавалі згарнуць прамысловае будаўніцтва—у першую чаргу будаўніцтва цяжкай індустрыі—і спыніць будаўніцтва калгасаў і саўгасаў, прадаставіўшы кулацтву магчымасць «спакойнага развіцця».

Па сутнасці справы, выступаючы супроць палітыкі соцыялістычнай індустрыі і калектывізацыі, правыя адмаўляліся ад пабудовы соцыялізма ў нашай краіне, сталі на шлях капітуляцыі, на шлях рэстаўрацыі капіталізма.

Сустраўшы рашучы адпор таварыша Сталіна, Цэнтральнага Камітэта партыі і ўсіх партыйных арганізацый, правыя пачалі самую гнусную фракцыйную барацьбу супроць партыі.

Бухарын збіраў праваапартуністычныя элементы ў Комінтэрне. Для барацьбы супроць партыі ён выкарыстаў таксама кучку сваіх выўчанікаў—буржуазных гадзёнышаў, так званую «бухарынскую школку маладых»—Слепкова, Марэцкага, Зайцева, Айхенвальда. Рыкаў паставіў правых апартуністаў у савецкім апараце; Томск вёў фракцыйную работу ў профсаюзах; Угланав са сваімі прыспешнікамі—Руціным, Котавым, Кулікавым групаваў правых апартуністаў у маскоўскай партыйнай арганізацыі.

Ужо ў самым пачатку сваёй барацьбы супроць соцыялістычнага наступлення правыя капітулянты арганізавалі гнусны беспрынцыпны блок з трацкіска-зіноўеўскімі контррэвалюцыянерамі. Адзіная платформа капітуляцыі, платформа рэстаўрацыі капіталізма паслужыла асновай аб'яднання ўсіх ворагаў партыі. Летам 1928 года Бухарын, праз пасярэдніцтва заядлага двурушніка Сакольнікава, вёў тайныя перагаворы з зараз расстраляным глavarом трацкіска-зіноўеўскай зграі Каменевым. Яднала іх агульная мэта—скалаціць блок ворагаў партыі—правых і трацкістаў-зіноўеўцаў на агульнай платформе—рэстаўрацыі капіталізма ў СССР.

У той-жа час лідэры правай апазіцыі для адводу вачэй галасавалі за рэзалюцыю ЦК аб гаспадарчым становішчы і аб хлебазагатоўчай палітыцы.

Здрадніцкая дзейнасць правых і іх рэстаўратарская платформа былі выкрыты таварышом Сталіным.

VI кангрэс Комінтэрна прыняў сталінскую ацэнку міжнароднага становішча, якая адваргала бухарынскія апартуністычныя тэзісы. Пад кіраўніцтвам таварыша Сталіна партыя разграміла правых, засеўшых у профсаюзах пад крыльцам Томскага, глушыўшых актыўнасць мас. Не гледзячы на шалёнае супраціўленне правых, у асаблівасці Томскага, у склад прэзідыума ВЦСПС быў уведзены тав. Л. М. Кагановіч, і яго непрымірная барацьба з апартунізмам у профсаюзах мела велізарнае значэнне для далейшага поспеху соцыялістычнага наступлення.

Пад кіраўніцтвам таварыша Сталіна была выкрыта і антыпартыйная дзейнасць правых у маскоўскай партыйнай арганізацыі. Маскоўскія большэвікі выкінулі Угланава, Котава, Кулікава і іх прыспешнікаў.

На лістападаўскім пленуме ЦК ВКП(б) у 1928 годзе таварыш Сталін ускрыў сутнасць кулацкай агентуры ў партыі—правых капітулянтаў і паказаў, чаму правая небяспека з'яўлялася тады галоўнай небяспекай.

II

Правыя ідэолагі рэстаўрацыі капіталізма ў 1929 годзе павялі з яшчэ большай заядласцю атаку супроць сталінскага соцыялістычнага наступлення.

Гэта было не выпадкова. 1929 год увайшоў у гісторыю, як год вялікага пералому—працоўныя Савецкага Саюза ў разгорнутым наступленні соцыялізма па ўсяму фронту заваявалі пад вадзіцельствам Сталіна рад рашаючых поспехаў. Іменна таму класавы вораг яшчэ больш жорстка выступіў супроць соцыялізма.

Правыя абаронцы рэстаўрацыі капіталізма—кулацкія агенты рабілі адчайныя спробы спыніць пераможнае шэсце соцыялізма па сталінскім шляху.

У састрапанай у пачатку 1929 года фракцыйнай платформе Бухарын, Рыкаў, Тэмскі абрушыліся на генеральную лінію партыі і на Цэнтральны Камітэт з самымі гнуснымі паклёпніцкімі абвінавачваннямі.

Правыя рэстаўратары запазычылі з арсенала трацкіскага паклёпу і сцверджанне аб тым, што ў партыі насаджаецца бюракратызм, няма ўнутрыпартыйнай дэмакратыі.

Яны актыўна змагаліся за адмену накіраваных супроць кулакоў надзвычайных мер пры правядзенні хлебазаготовак і патрабавалі ўвозу хлеба з-за граніцы—замест неабходных для соцыялістычнай індустрыялізацыі машын, прапанавалі даць поўную свабоду кулацкай вытворчасці і кулацкай спекуляцыі хлебам. Яны патрабавалі знізіць тэмпы соцыялістычнай індустрыялізацыі і настойвалі на адмаўленні ад пяцігодкі.

Кулак актыўна змагаўся за «мірнае» развіццё сваёй гаспадаркі, за свабоду капіталістычнага накаплення. Яму на дапамогу прыходзіла бухарынская «тэорыя» урастання капіталістаў у соцыялізм і пагучання класавай барацьбы. Кулак жорстка змагаўся супроць калгасу і саўгасаў, правыя ішлі насустрач кулаку, выступаючы ў абарону тэорыі ўстойлівасці дробна-сялянскай гаспадаркі, прапаведваючы «тэорыі» самачёку, «роўнавагі» соцыялістычнага і капіталістычнага сектараў савецкай гаспадаркі.

Кулак патрабаваў безупыннага павышэння хлебных цэн. Правыя, падтрымліваючы гэта патрабаванне, стварылі «тэорыю» «безупынных уступак».

Правыя рэстаўратары скаціліся на капітулянтскія, варожыя камунізму пазіцыі і ў міжнародных пытаннях. Бухарын высунуў наскрозь меншавіцкую тэорыю «арганізаванага капіталізма», якая замазвала абвастраючыяся супярэчнасці капіталістычнага ладу, усыпляла пільнасць і рэвалюцыйную актыўнасць міжнароднага пролетарыята. Усе рэнегаты і ворагі Камуністычнага Інтэрнацыянала падхапілі гэту тэорыю. Правыя рэстаўратары сталі збіральным цэнтрам для ўсёй апартуністычнай гнілі, якая прабралася ў рады Комінтэрна.

Усю сваю рэстаўратарскую праграму правыя «падмацоўвалі» шалензай атакай на ленінізм. Іх праваапартуністычныя, буржуазна-ліберальныя «тэорыі» былі прама накіраваны супроць марксісцка-ленінскага вучэння аб класавай барацьбе і дыктатуры пролетарыята, супроць вучэння Леніна—Сталіна аб шляхах соцыялістычнага будаўніцтва і аб перамозе соцыялізма ў нашай краіне.

Таварыш Сталін у гістарычнай прамове на красавіковым пленуме ЦК у 1929 годзе бязлітасна ўскрыў класава-варожыя карэнні праваапартуністычных «тэорый».

«У чым заключаецца шкоднасць бухарынскай тэорыі ўрастання капіталістаў у соцыялізм і бухарынскага разумення пытання аб абвастрэнні класавай барацьбы?»—гаварыў таварыш Сталін.

«У тым, што яна ўсыпляе рабочы клас, падрывае мабілізацыйную гатоўнасць рэвалюцыйных сіл... і аблягчае наступленне капіталістычных элементаў супроць савецкай улады» *).

«Год вялікага пералому» зламаў, як глыбю трэску, «платформу» правых. Сталінскі план соцыялістычнага наступлення перамагаў.

Тэмпы індустрыялізацыі, якія раней намячаліся, аб «непасільнасці» якіх крычалі правыя, аказаліся пераўзойдзенымі. На сяле партыя ўзначаліла імклівую цягу беднаты і сярэднякоў у калгасы, якая значыла неўзабаве свае выражэнне ў сучэльнай калектывізацыі. На яе аснове праводзілася ліквідацыя кулацтва як класа.

З абурэннем кляімілі працоўныя збанкрутаваўшыяся фракцыянераў і іх рэстаўратарскую платформу. Аднак правыя працягвалі сваю гнусную барацьбу супроць соцыялізма.

Правыя спекулявалі на труднасцях соцыялістычнага будаўніцтва, крывадушнічалі і двурушнічалі, угойвалі ад партыі свае сапраўдныя дзеянні і намеры, не раз капітулявалі перад Цэнтральным Камітэтам з тым, каб на наступны дзень аднавіць з новаю сілай атаку супроць партыі. Так, перад лістападаўскім пленумам ЦК ВКП(б) у 1929 годзе яны развілі шырокую падрыўную фракцыйную дзейнасць распаўсюджваючы контррэвалюцыйныя лістоўкі, арганізавалі фракцыйныя вылазкі буржуазных лібералаў, выўчанікаў «бухарынскай школке маладых»—Слепкова, Зайцева, Айхенвальда, Марэцкага. Пацярпеўшы катастрафічнае паражэнне, яны, ашукваючы партыю, выступілі на пленуме з крывадушным дакументам, які быў трапна ахарактарызаваны таварышом Кіравым, як капітуляцыя на сённяшні дзень і платформа на заўтрашні...

І сапраўды, вясной 1930 года, калі партыя сутыкнулася з труднасцямі калгаснага будаўніцтва і павяла барацьбу з перагібамі ў калектывізацыі, правыя, выконваючы сваю ролю кулацкай агентуры, зноў атакавалі партыю, напалі на партыю. Як і трацкісты-зіноўеўцы, яны ставілі стаўку на труднасці, разлічвалі прывесці ў замяшанне партыйныя рады і дабіцца правалу калектывізацыі.

Адмятаючы супраціўленне правых, партыя няўхільна ішла наперад па сталінскім шляху.

Працоўныя Савецкага Саюза з абурэннем адкінулі з дарогі кулацкіх агентаў—правых апартуністаў.

Быкрытыя ў вачах народу, правыя набылі прыцеляў у стане самых заклятых ворагаў савецкай улады, якія віталі іх антыпартыйную дзейнасць і будавалі свае контррэвалюцыйныя разлікі на іх перамозе так сама, як на перамозе трацкістаў-зіноўеўцаў.

* І. Сталін. «Вопросы ленинизма», X выд., стар. 257-258.

Контррэволюцыянер Громан на працэсе меншавікоў-інтэрвенцыяністаў паказаў, што «падтрыманне ўсіх праектыровак, зыходзячых ад правай апазіцыі», было адным з метадаў барацьбы контррэволюцыянераў з савецкаю уладай.

XVI партыйны з'езд—з'езд разгорнутага соцыялістычнага наступлення па ўсяму фронту—канчаткова разграміў правую апазіцыю і прымірэнцаў. З'езд абвясціў, што погляды правай апазіцыі несумяшчальны з прыналежнасцю да ВКП(б).

У сваім гістарычным дакладзе на з'ездзе таварыш Сталін наглядна паказаў, што правыя рэстаўратары «скатваюцца на справе на пункт погляду адмаўлення магчымасці пабудовы соцыялізма ў нашай краіне»... «Гэтым, уласна, і тлумачыцца той факт, што свае петушыныя бойкі з трацкістамі правыя ўхілісты звычайна ўвенчваюць закуліснымі перагаворамі з трацкістамі на конт блоку з імі» *).

Лідэры правай апазіцыі зноў каяліся на з'ездзе, заяўлялі аб правільнасці генеральнай лініі партыі. Але з'езд не мог паверыць на слова ашуканцам і двурэшнікам і патрабаваў, каб славесныя заявы былі пацверджаны на справе актыўнай барацьбой за лінію партыі, супроць ворагаў—правых, трацкістаў і прымірэнцаў.

III

Наступныя гады паказалі, што правыя рэстаўратары як былі, так і засталіся заклятымі ворагамі партыі, хаваюць камень за пазухай, чакаюць спрыяючага моманту для новых падкопаў. Азлобленыя поўным банкруцтвам і паражэннем, адвергнутыя партыяй і працоўнымі Савецкага Саюза, правыя рэстаўратары глыбока затоілі злобу супроць партыі і савецкага народу.

У 1932 годзе асцярвянелыя ворагі народу Угланаў, Рўцін, Слєпкў, Марэцкі стварылі разам з трацкістамі падпольную контррэволюцыйную арганізацыю для барацьбы супроць партыі і пролетарскай дыктатуры. Гэта банда заядлых контррэволюцыянераў высунула праграму аднаўлення капіталізма ў СССР—патрабавала адчыніць вароты за межаму капіталу, распусціць соўгасы і калгасы.

Жалкія ахвосці правых сталі на контррэволюцыйны шлях, стварылі падпольныя тэарыстычныя групкі, непарыўна звязаныя з трацкіска-зіноўеўскай бандыцкай зграяй. Да іх прымыкалі і правалявацкія вырадкі.

Усю сваю нянавісць гэтыя мярзаўцы накіравалі супроць сталінскага Цэнтральнага Камітэта, супроць правадыра народаў таварыша Сталіна.

Недарма гэта тэарыстычная зграя рэстаўратараў карысталася садзейнасцю мярзаўцаў Зіноўева і Каменева.

Лідэры разгромленай правай апазіцыі не выканалі абавязацельстваў, якія яны далі XVI з'езду партыі, працягвалі сваю актыўную дапамогу ворагам соцыялізма.

Так, у студзені 1933 года выяснілася, што Томскі, Рыкаў, правы апаргуніст Шміт падтрымлівалі сувязь з контррэволюцыйнай групай Эйсманта Талмачова—Смірнова. Томскі, Рыкаў і Шміт свзімі паводзінамі давалі повед усякім антыпартыйным элементам разлічваць на іх падтрыманне. Былыя лідэры правай апазіцыі патуралі па сутнасці

*) І. Сталін, „Вопросы ленинизма“, X выд., стар. 421.

справы антыпартыйнай, контррэвалюцыйнай рабоце Эйсманта—Талмачова—Смірнова.

Цэнтральны Камітэт патрабаваў ад Рыкава, Томскага і Шміта карэннай змены сваёй пазіцыі ў барацьбе з антыпартыйнымі элементамі.

Аднак, былыя лідэры правай апазіцыі не прыслухаліся да шматлікіх папярэджанняў.

Рэчаіснасць паказала, што трацкісцка-зіноўеўскія шпіёны, забойцы, дыверсanty і агенты Гестапо працавалі поруч з правымі рэстаўратарамі капіталізма, з іх лідэрамі.

У гэтыя дні, калі Надзвычайны VIII Усесаюзны З'езд Советаў зацвердзіў Сталінскую Канстытуцыю, працоўныя краіны Советаў учытваюцца яшчэ і яшчэ раз у кожнае слова гэтага найвялікага дакумента эпохі. Народы СССР успамінаюць аб гераічнай барацьбе, у якой заваявана было ўсё, што запісана ў Сталінскай Канстытуцыі. Цвёрда захоўваючы ўказанні таварыша Сталіна аб рэвалюцыйнай пільнасці, працоўныя не забываюць аб ворагах, якія ўсяляк падрывалі сацыялістычнае наступленне і, дзейнічаючы разам з трацкісцка-зіноўеўскімі контррэвалюцыянерамі, хацелі дабіцца рэстаўрацыі капіталізма ў нашай краіне.

Гнусная роля трацкістаў, правых і ўсіх іншых рэстаўратараў капіталізма, якія дзесяткі раз каяліся і столькі-ж раз здраджвалі, вучыць нас па-сталінску быць пільнымі. Нельга былому апазіцыянеру верыць на слова. Ні аднаму!

„Правда“.

Усенародны набытак Совецкага Саюза

Тэрыторыя, натуральныя багацці, насельніцтва

Саюз Савецкіх Соцыялістычных Рэспублік займае тэрыторыю ў 21.353 тысячы кв. кілометраў. Займаемая СССР прастора складае адну шостую частку ўсёй сушы зямнага шара. Агульная працягласць граніц СССР — каля 65 тысяч кілометраў, з якіх дзве трэці — морскія і адна трэць — сухаземныя.

* * *

Тэрыторыя СССР вельмі багатая рэкамі і азёрамі. Даўжыня 40 галоўнейшых рэк складае 76.706 кілометраў. Сем буйнейшых азёр (Байкал, Балхаш, Ісык-Куль, Ладажскае, Онежскае, Чудскае і Севанскае (Гокча) і два ўнутраныя моры (Каспійскае і Аральскае) займаюць плошчу ў 580 тысяч кв. кілометраў (на 100 тысяч кв. кілометраў больш усёй тэрыторыі Германіі).

* * *

Амаль мільярд гектараў — такава плошча лясоў СССР. Гэта складае каля адной трэці сусветнай лясной плошчы (3.030 мільёнаў га). Агульны запас драўніны ў лясах СССР вылічаецца ў 51 мільярд шчыльных куб. метраў. З гэтай колькасці запас спелых і годных да рубкі насаджэнняў складае 35,6 мільярда куб. метраў.

* * *

Каласальны запасы торфу на тэрыторыі Совецкага Саюза. Пад тарфянікамі ў СССР занята плошча ў 57 мільёнаў гектараў з запасам торфу ў 77.477 мільёнаў тон. З гэтай колькасці зарэгістраваная плошча складае 12,6 мільёна га з запасам у 30,5 мільярда тон.

* * *

Ворнай зямлі ў СССР — 223,9 мільёна га. 2 мільёны га занята пад садамі, агародамі і вінаграднікамі.

* * *

Агульная ўлічаная энергетычная магутнасць рэк СССР вызначаецца ў 210 мільёнаў кіловат. Па магутнасці сваіх гідра-энергетычных рэсурсаў СССР займае першае месца сярод іншых краін свету.

Царская Расія не мела ніводнай гідраўстаноўкі магутнасцю звыш тысячы кіловат. У Савецкім Саюзе ёсць ужо больш 30 гідрастанцый агульнай магутнасцю каля 1 мільёна кіловат. Будуюцца і праектуюцца гідрастанцыі на агульную магутнасць да 5,7 мільёна кіловат. Савецкі Саюз мае адну з буйнейшых у свеце гідрастанцый—Днепроўскую, поўная магутнасць якой—558 тысяч кіловат.

* * *

Запасы каменнага вугалю ў СССР вылічаюцца ў 1.200 мільярдаў тон. Па вугалю СССР займае другое месца ў свеце пасля ЗША.

Агульныя запасы нафты ў СССР складаюць 3.200 мільёнаў тон (пры сусветных запасах у 9—10 мільярдаў тон). На долю СССР прыпадае, такім чынам, звыш 30 проц. сусветных запасаў. Па нафце СССР займае першае месца ў свеце.

СССР мае ў сваіх нетрах 55 мільярдаў тон гаручых сланцоў.

Запасы жалезных руд вылічаюцца ў СССР у 10.612 мільёнаў тон, з іх разведаных—8 мільярдаў тон. Па жалезнай рудзе СССР займае першае і выключнае месца ў свеце.

У межах СССР залягае тры чверці сусветных запасаў марганца.

Нетры СССР змяшчаюць мільёны тон медзі, свінца, цынка, волава, нікеля.

Па здабычы золата СССР вышаў на другое месца ў свеце.

На тэрыторыі СССР адкрыты і распрацоўваюцца багатыя месца-народжання ртуті, вольфрама, малібдэна, магнія, урана-радыевай руды, мыш'яка, вісмута, сурмы, берылія, тантала, кабальта і іншых рэдкіх металаў.

Запасы баксітаў (сыравіны для вытворчасці алюмінія) вызначаюцца ў СССР у 21.650 тысяч тон.

Запасы апатытаў дасягаюць двух мільярдаў тон.

СССР распалагае 60 процантамі сусветных запасаў фасфарытаў (мінеральныя ўгнаенні), 18.370 мільёнаў тон калія (з іх звыш 6 мільярдаў тон—прамысловых), багацейшым месцанараджэннем баратаў (борная соль), каштоўнымі месцанараджаннямі серы, андалузита, карунда, графіта, плавікавага шпата, паваронай солі, флюсавых вапнякоў (для чорнай металургіі), мрамараў, самацветных каменняў, базальта, дыябаза, агнетрывалых і іншых каштоўных глін.

Усе гэтыя скарбы таяцца на прасторы ў 8 200 тысяч кв. кілометраў, г. зн. 36—37 проц. усёй тэрыторыі Савецкага Саюза. Астатняя, большая частка тэрыторыі Саюза, геалагічна яшчэ не вывучана.

* * *

Лясы, моры, рэкі і азёры СССР багаты пушным зверам, рыбаў і дзічынай. У 1935 годзе нарыхтавана пушніны на 174,6 мільёна рублёў.

У 1935 годзе ў СССР вылаўлена рыбы 13.540 тысяч цэнтнераў, за 10 месяцаў 1936 года ўлоў даў 12.480 тыс. цэнтнераў рыбы.

* ■ *

Насельніцтва СССР, паводле даных на канец 1933 года, вылічвалася ў 168 мільёнаў чалавек, належаць да 102 нацыянальнасцей.

* ■ *

У СССР—767 гарадоў, 712 рабочых пасёлкаў і 1.667 пасёлкаў гарадскога тыпу. он

К канцу 1935 года жылёвы фонд у гарадах складаў 215 мільёнаў кв. метраў.

* * *

Асноўныя вытворчыя фонды сацыялістычных прадпрыемстваў усіх галін народнай гаспадаркі выраслі з 29,2 млрд рублёў у 1928 г. да 104,2 млрд рублёў у 1935 годзе (у цэнах 1933 г.).

Прамысловасць

На 1 студзеня 1936 года ў СССР налічвалася 574.064 прамысловыя прадпрыемствы, у тым ліку 61.428 буйных.

Лік рабочых і служачых, занятых ва ўсёй народнай гаспадарцы СССР, складае звыш 25 мільёнаў чалавек. У буйнай прамысловасці—7.965 тысяч чалавек, у будаўніцтве—2.203 тысячы чалавек, у саўгасах і машына-трактарных станцыях—2.837 тысяч чалавек.

Лік інжынераў і тэхнікаў, занятых толькі ў буйнай прамысловасці, складае 548.500.

Важнейших, вызначаючых відаў машын у прамысловасці СССР **к** пачатку 1936 года было:

Паравых катлоў—36.943 (з паверхняй нагрэву ў 3.671 тыс. кв. метраў), паравых турбін—1.848 (магутнасцю 5.583 тыс. кіловат), 16.938 электрагенератараў (магутнасцю 6.264,9 тыс. квт.), з іх 61,1 проц. устаноўлены пасля 1929 года і 12,6 проц.—у перыяд з 1934 па 1936 год; 2.430 урубавых машын (з іх 84,5 проц. набыты пасля 1929 года), 264.496 металарэжучых станкоў, 36.692 дрэварэжучыя станкі, 248.039 ткацкіх станкоў (у тым ліку 19.590 аўтаматычных), молатаў і прэсаў для коўкі і гарачай штампоўкі—11.883; 30.491 машына для халоднай штампоўкі, 13.805 правільных і кляпальных машын, 18.292 электразварачныя машыны (з іх 93,5 проц. устаноўлена пасля 1929 года і 30 проц.—у перыяд 1934—1936 гг.), 13.854 трыкатажныя і бялізнавыя машыны, 64.842 транспарцёры, 10.913 маставых кранаў, 3.889 лесапільных рам, 26.351 панчошная машына, 11.834 кампрэсары, 172 паперавырабляючыя машыны і т. д.

* ■ *

У СССР на 1 студзеня 1936 года было 14.631 электрастанцыя магутнасцю ў 6.913.700 кіловат, у тым ліку раенных станцый 106 магутнасцю ў 4.518.200 кіловат.

Працягласць высокавольтных перадач, напружаннем ад 11.000 вольт і вышэй складала 15.078 кілометраў.

У 1935 годзе раённыя станцыі Галоўэнерга выпрацавалі 18,1 мільярда кіловат-гадзін электраэнергіі, толькі за 10 месяцаў 1936 года—18,5 мільярда квтг.

Вялікія памеры набыло ў СССР камбінаванне вытворчасці цеплавой і электрычнай энергіі. Такія цёпла-электра станцыі (ЦЭЦ) як Берэзнікоўская, Сталінская, 1-я Маскоўская і інш. належаць да самых перадавых у свеце.

* * *

СССР мае зараз 114 доменных печаў з агульным карысным аб'ёмам у 52.618 куб. метраў, у тым ліку буйных, аб'ёмам вышэй 800 куб. метраў—25 (з агульным аб'ёмам 24.483 куб. метры); 369 мартэнаўскіх печаў з агульнай плошчай поду 10 036 кв. метраў і пракатных станаў (к тачатку 1936 года)—319 з агульнай магутнасцю асноўных рухавікоў—355.000 квт.

* * *

Валавая прадукцыя буйнай прамысловасці СССР за 1935 год выразілася ў 62.136 мільёнаў рублёў (у нязменных цэнах 1926-27 г.), план на 1936 год вызначае прадукцыю буйнай прамысловасці ў суме 77 мільярдаў рублёў, што азначае рост на 24 процанты. Фактычна за 10 месяцаў 1936 года прырост па саюзнай і мясцовай прамысловасці склаў ужо 32,1 процанта.

* * *

Энергаўзброенасць (г. зн. колькасць кіловат-гадзін механічнай энергіі на 1 адпрацаваную чалавека-гадзіну) рабочага ў буйнай прамысловасці ўзнялася з 1,30 у 1928 г. да 2,50 у 1935 г.

Электраўзброенасць рабочага ў буйнай прамысловасці ўзнялася з 0,69 у 1928 г. да 1,90 у 1935 г.

* * *

У СССР штодзенна вырабляецца:

66 млн. квтг электраэнергіі.

350 тыс. тон каменнага вугалю,

89 тыс. тон нафты.

55,5 тыс. тон кокса.

83 тыс. тон жалезнай руды.

39,5 тыс. тон чыгуна.

48,8 тыс. тон сталі.

37,5 тыс. тон. пракату.

* * *

Велізарны разварот мае побач з цяжкай таксама лёгкай і харчовай прамысловасць. За 10 месяцаў 1936 г прадукцыя лёгкай прамысловасці вырасла на 35,8 проц., а харчовай—на 32,3 проц. у параўнанні з адпаведным перыядам 1935 года.

Сельская гаспадарка

Пасеўная плошча СССР у 1936 годзе складала (паводле папярэдніх даных) 133,7 мільёна га, у тым ліку: зернавых — 102,2; тэхнічных культур — 10,8; кармавых — 10,7 і бахчагародніных (уключаючы бульбу) — 9,8 мільёна га.

* * *

За 1935 год у СССР быў сабраны ўраджай:

Зернавых	901	млн. цэнтнераў
Бавоўны	17,2	"
Цукровых буракоў	162,1	"
Ільна-валакна	5,5	"
Бульбы	697,4	"
Гародніны (без бульбы)	168,4	"
Фруктаў	21,1	"
Вінаграду	5,6	"
Ягад	0,8	"
Дзікарастучых пладоў	5	"
Чаю	12,7	млн. кілограм

Валавы збор сельскагаспадарчых прадуктаў у 1936 г., паводле папярэдніх даных, не ніжэй, а ў адноснах паасобных відаў (бавоўна, лён, вінаград і інш.) значна вышэй 1935 года.

* * *

На 1 лістапада 1936 года трактарны парк СССР складаўся з 445,8 тыс. машын, камбайнаў было 89.600, асноўных сельскагаспадарчых машын розных відаў (трактарныя плугі, трактарныя мала-тарні, трактарныя сеялкі, снопавязалкі, жніяркі, буракапад'ёмнікі, ільнацерабілкі і інш.) налічвалася 2.618.200.

* * *

Да ўборачнай кампаніі 1936 года лік машынна-трактарных станцый дасяг 4.950.

Лік соўгасаў на 1 студзеня 1936 года — 4.323 з зямельным фондам у 76.390 тыс. га.

Колькасць сялянскіх гаспадарак на 1 ліпеня 1936 года — 20.413.900, у тым ліку калектывізаваных — 18.431.900, аднаасобных — 1.982.000.

Лік калгасаў — 244.456.

* * *

На 1 чэрвеня 1936 года пагалоўе жывёлы ў СССР складала:

		У тым ліку ў аса- бістым уладанні
Коней	166 млн. галоў	1,7 млн. галоў
Буйнай рагатэй жывёлы	56,7	36,4
Авечак і коз	73,7	39,1
Свіней	30,1	19,2

Колькасць хатняй птушкі ў СССР к пачатку 1936 года вылічвалася ў 178,5 млн. штук.

Упершыню ў гэтым годзе ўстаноўлен план па пагалоўю вярблюдаў і аленяў. К канцу года пагалоўе вярблюдаў павінна быць даведзена да 271.500 галоў, пагалоўе аленяў—да 1.940.000 галоў.

Транспарт і сувязь

Эксплаатацыйная даўжыня чыгуначнай сеткі СССР агульнага карыстання (шырокай і вузкай каляі) на 1 кастрычніка 1936 года складала 85.099 кілометраў.

На чыгунках Савецкага Саюза к пачатку 1936 года было: паравозаў, электравозаў і цёплавозаў—22.148, таварных вагонаў—590.843, пасажырскіх вагонаў (без вагонаў метро)—32.928.

* * *

За 1935 год чыгункі СССР перавезлі 919.121 тыс. пасажыраў і 388.533 тыс. тон грузаў.

За 9 месяцаў 1936 года перавезена 745.828 тыс. пасажыраў і 353.755 тыс. тон грузаў.

* * *

Рэчны флот СССР на 1 студзеня 1936 года меў 3.070 самаходных суднаў і 6 507 несамаходных. Морскі флот меў на тое-ж чысло 402 тавара-пасажырскія і грузавыя судны.

Па водных шляхах СССР перавезена за 1935 год—43.503.200 пасажыраў і 90.062.500 тон грузаў.

За 10 месяцаў 1936 года па адных толькі рэчных шляхах перавезена 43.666.300 пасажыраў, грузаў-жа па водных шляхах перавезена 94.061 тыс. тон.

* * *

Агульная працягласць усіх паветраных ліній грамадзянскай авіяцыі ў СССР складала ў 1936 годзе 90.600 кілометраў (у 1935 годзе—каля 80 тысяч км.). Агульная колькасць самалётаў Грамадзянскага паветранага флота павялічылася на 1 студзеня 1936 года ў 34 разы ў параўнанні з іх колькасцю на 1 студзеня 1930 года.

* * *

На 571.169 кілометраў цягнуцца тэлеграфныя, тэлефонныя і кабельныя лініі міжнародніх зносін СССР. Працягласць унутрыгарадскіх тэлеграфна-тэлефонных ліній складае 32.086 кілометраў.

Культура, асвета, ахова здароўя

К пачатку 1936 года ў СССР налічвалася 164.081 школа ўсеагульнага навучання, 1.797 школ фабрычна-заводскага вучнёўства, 2.572 тэхнікумы, 716 рабфакаў, 595 вышэйшых навучальных устаноў.

Колькасць вучнёўства ва ўсіх навучальных установах дасягнула 27.303 тысяч.

У дашкольных установах знаходзілася каля 6 мільёнаў дзяцей.

Навукова-даследчых інстытутаў было 794 — з колькасцю навуковых работнікаў—37.200 чалавек.

* * *

У СССР 724 тэатры і цыркi (у тым ліку спецыяльна прыстасаваных тэатральных будынкаў—335), 28 600 кіноўстановак (у тым ліку і кіноперасоўкі), 67 радыстанцый Наркамсувязі і 6.860 трансляцыйных вузлоў.

Агульны лік глядачоў у тэатрах за 1935 год вылічваецца ў 715 мільёнаў чалавек.

Сетка клубных устаноў у бягучым годзе дасягнула 71,7 тысячы, з іх на вёсцы 57.700.

Паркаў культуры і адпачынку—228.

Масавых бібліятэк к пачатку 1936 года было 53.380 з кніжным фондам у 105.295 тысяч экзэмпляраў. Музеяў было 738 (у тым ліку мастацтвазнаўчых—61).

* * *

У 1935 годзе ў СССР выходзіла 10 тысяч газет з тыражом у 35,7 млн. экзэмпляраў. Надрукавана 42.700 назваў кніг з тыражом у 3 мільярды друкаваных аркушаў — на 99 мовах; журналаў выпушчана 2.100 назваў тыражом у 700 мільёнаў экзэмпляраў — на 48 мовах.

* * *

К канцу 1935 года ў СССР было поўных урачэбных амбулаторных устаноў каля 52 тысяч, звыш 10 тысяч зубаўрачэбных кабінетаў, каля 400 станцый хуткай дапамогі, 660 малярыйных станцый.

Капітальнае будаўніцтва, бюджэт, народны даход

У 1935 годзе ў капітальнае будаўніцтва па ўсёй народнай гаспадарцы СССР было ўкладзена звыш 24 мільярдаў рублёў. План капітальнага будаўніцтва на 1936 год выражаецца ў 32.665 млн. рублёў. Тыгульны спіс капітальнага будаўніцтва асноўных галін народнай гаспадаркі на 1936 год змяшчае звыш тысячы аб'ектаў, пачынаючы ад маскоўскага метрапалітэна і буйных электрастанцый і канчаючы макароннай фабрыкай і складамі.

* * *

За 1935 год было вытворана галоўнейшых будаўнічых матар'ялаў: цэменту—4.470 тыс. тон, цэглы—5.700 млн штук, вапны—2.700 тыс. тон, алебастра—800 тыс. тон, аконнага шкла—66,5 млн. квадратных метраў.

За 9 месяцаў 1936 года вытворана паводле няпоўных даных: цэменту—4.340,6 тыс. тон, цэглы (паводле далёка няпоўных даных)—

1 190.500 тыс. штук, вапны—2.209.136 тон, алебаstra—659.690 тон, аконнага шкла—6,7 млн. кв. метраў.

Адзіны дзяржаўны бюджэт Саюза ССР на 1936 год зведзены ў суме 82.991 млн. рублёў у даходнай частцы і столькі-ж у расходнай.

Рознічны тавараабарот у 1935 годзе склаў 80.470 млн. рублёў. План рознічнага тавараабароту дзяржаўнага і кааперацыйнага гандлю на 1936 год прыняты ў меры 100 мільярдаў рублёў і, паводле ўсіх даных, будзе перавыкананы.

Аб'ём народнага даходу за 1935 год дасягнуў 66,5 мільярда рублёў (у цэнах 1926-27 гг.). Прырост народнага даходу за адзін 1935 год склаў каля 10 мільярдаў рублёў і амаль роўны абсалютнаму прыросту народнага даходу за першыя два гады другой пяцігодкі (10,4 мільярда рублёў).

У 1936 годзе народны даход СССР павінен узрасці да 83,1 мільярда рублёў.

Працоўчыя зберажэнні насельніцтва (у ашчадных касах) за 1935 г. склалі 1.638 млн. руб., цяпер яны дасягаюць 2.461 млн. рублёў. Магараўляльныя багацці краіны і ўзровень добрабыту працоўных у СССР узрастаюць з дня на дзень.

„Правда“

ПАСТАНОВЫ ЦК ВКП(б) і ЦК КП(б)Б

Аб партыйных білетах узору 1926 года

Пастанова Цэнтральнага Камітэта ВКП(б)

Устанавіць, што з 1 лютага 1937 года партыйныя білеты ўзору 1926 года і кандыдацкія карткі старога ўзору з'яўляюцца несапраўднымі.

Членаў і кандыдатаў партыі, не абмяняўшых к гэтаму часу старых партыйных дакументаў на новыя, лічыць механічна выбыўшымі з партыі.

ЦК ВКП(б).

29 снежня 1936 г.

Аб выніках абмену партыйных дакументаў у партарганізацыі КП(б) Беларусі

Пастакова ЦК ВКП(б) ад 15 лістапада 1936 года

1. Даклад сакратара ЦК КП(б) Беларусі тав. Валковіча і судаклад адказнага інструктара ЦК ВКП(б) тав. Бірн аб выніках абмену партдакументаў у партарганізацыі Беларусі прыняць да ведама.

Зацвердзіць вынікі абмену партдакументаў у партарганізацыі Беларусі.

2. Звярнуць асаблівую ўвагу ЦК КП(б) Беларусі на недавальняючую работу Віцебскага гаркома партыі, дрэнную яго сувязь з пераходнымі партарганізацыямі і адсутнасць канкрэтнасці ў кіраўніцтве партарганізацыямі.

Абавязаць ЦК КП(б) Беларусі прадставіць у ЦК ВКП(б) к 1 студзеня 1937 года справаздачу аб мерах, прынятых ім па ўмацаванні партыйнай работы ў віцебскай гарадской партарганізацыі.

Аб практычных мерапрыемствах па ўмацаванні партыйнай работы ў Віцебскай гарадской пар- тыйнай арганізацыі

(Пастанова Бюро ЦК КП(б)Б)

Бюро ЦК КП(б)Б прызнае зусім правільным указанне ЦК ВКП(б) аб недавальняючай рабоце Віцебскага гаркома партыі, дрэнную яго сувязь з пераходным партыйным арганізацыямі і адсутнасць канкрэтнасці ў кіраўніцтве партарганізацыямі.

Адною з важнейшых прычын недавальняючасці работы Віцебскага гаркома Бюро ЦК КП(б)Б лічыць слабасць разгортвання крытыкі і самакрытыкі ў Віцебскай партыйнай арганізацыі, у рэзультате чаго сур'ёзнейшыя недахопы як у рабоце пераходных партарганізацый, так і ў кіраўніцтве гаркома партыі не былі поўнасю выяўлены ў час правяркі і абмену партыйных дакументаў. Віцебская партыйная арганізацыя ў час абмену партыйных дакументаў не была дастаткова мабілізавана на павышэнне рэвалюцыйнай пільнасці, з прычыны чаго некаторым варожым элементам удалося атрымаць новыя партыйныя дакументы, і яны былі выяўлены ўжо пасля абмену партдакументаў (справа Заванюскага, віцебскае дэпо і інш.). Абмен партыйных дакументаў у Віцебскім ГК няпоўнасю спалучаўся з уздымам партыйнай работы, павышэннем палітычнага ўзроўню камуніста і актывізацыі камуніста ў палітычным жыцці партыі і краіны. Гарком сістэматычна не вывучаў работу паасобных пераходных арганізацый і не аказаў неабходнай дапамогі пераходным партыйным арганізацыям у пастапоўцы партыйна-арганізацыйнай і выхаваўчай работы. Нават у такой буйнейшай партыйнай арганізацыі як «Сцяг індустрыялізацыі» работа пастаўлена недавальняюча. Апарат Гаркома аказаўся неаператыўным і не забяспечыў кантролю выканання рашэнняў вышэйшых партыйных органаў і нават сваіх уласных рашэнняў.

Бюро ЦК лічыць, што недавальняючая работа Віцебскага гаркома адбываецца з-за недастатковага кіраўніцтва работай Віцебскага ГК з боку ЦК КП(б)Б. Не гледзячы на тое, што па выніках правяркі і абмену партыйных дакументаў бюро ЦК выявіла па Віцебску рад сур'ёзных недахопаў у рабоце ГК і указала на гэта Віцебскаму ГК, аднак, ЦК не забяспечыў хуткай перабудовы работы Віцебскага гаркома і неадкладнае знішчэнне выяўленых недахопаў.

У адпавядаючым рашэнні Оргбюро ЦК ВКП(б) аб ўмацаванні партыйнай работы ў Віцебскай гарадской партыйнай арганізацыі бюро ЦК КП(б)Б прапануе бюро Віцебскага гаркома правесці наступныя практычныя мерапрыемствы.

І. У частцы перабудовы работы апарата гаркома

1. Да 28/XII-36 г. перагледзець і зацвердзіць на сакратарыяце ГК размеркаванне пераходных партыйных арганізацый паміж інструктарамі ГК з тым, каб на групу фабрычна-заводскіх партарганізацый было вылучана 2 інструктары, на групу партарганізацый устаноў 2 інструктары, партарганізацыі навучальных устаноў—адзін інструктар і астатнія партарганізацыі (саматужна-прамысловых арцелей, комунальныя прадпрыемствы, сувязь, будаўніцтва і т. д.)—адзін інструктар.

Даручыць Віцебскаму ГК к 28/XII прадставіць на зацверджанне бюро ЦК КП(б)Б кандыдатуры інструктароў па прамысловых партарганізацыях і партарганізацыях устаноў, улічваючы, што даны склад інструктароў не спраўляецца з работай, і на гэту работу неабходна вылучыць моцных работнікаў.

2. Увесці ў практыку складанне месячных календарных планаў работы для кожнага інструктара ГК паасобку з тым, каб гэтыя планы былі зацверджаны сакратарыятам ГК. Пры зацверджанні месячнага календарнага плана інструктара ГК сакратарыят ГК абавязан заслухоўваць справаздачу інструктара Гаркома аб выкананні ім календарнага плана мінулага месяца.

Абавязаць Віцебскі ГК да 1 студзеня 1937 г. разгледзець на сакратарыяце календарныя планы работ на студзень месяц усіх інструктароў ГК.

3. Абавязаць Віцебскі ГК КП(б)Б увесці ў практыку работы абавязковае прадстаўленне інструктарамі ГК дакладных запісак сакратару Гаркома пасля кожнага наведвання інструктарам Гаркома пераходнай партарганізацыі. Па кожнай запісцы інструктара сакратар ГК павінен даваць вычарпальныя ўказанні інструктару і ставіць на вырашэнне Гаркома пытанні, узнятыя інструктарам Гаркома.

4. Абавязаць Віцебскі ГК КП(б)Б не менш двух раз у месяц праводзіць нараду інструктароў ГК па пытаннях пастаноўкі арганізацыйна-партыйнай работы ў пераходных партарганізацыях.

Устанаўліць, што інструктар ГК павінен 75% свайго часу знаходзіцца ў пераходных партыйных арганізацыях для дапамогі апошнім у пастаноўцы партыйна-арганізацыйнай работы і кантролю за выкананнем рашэнняў партыі.

5. На адным з бліжэйшых пленумаў Гаркома паставіць справаздачу аб рабоце інструктара Гаркома.

6. Даручыць ГК да 1 I-37 г. перагледзець склад пазаштатных інструктароў, вылучышы на гэту работу 25—30 найбольш правяральных і падрыхтаваных работнікаў.

7. Забараніць Віцебскаму ГК вырашаць пытанні апросным парадкам, а абмяркоўваць пытанні на бюро і сакратарыяце з абавязковым выклікам камуністаў, аб якіх рашаюцца пытанні.

8. Увесці ў практыку работы Віцебскага ГК рэгулярнае заслухоўванне на сакратарыяце ГК інфармацыі аб рашэннях пераходных партыйных арганізацый (агульных партыйных сходаў, цэхавых партсходаў, парткомаў) і аб пытаннях, якія ставяць пераходныя партыйныя арганізацыі перад ГК, забяспечыўшы канкрэтнае апэратыўнае рэагаванне на пастаўленыя пераходнымі партарганізацыямі пытанні, выпраўленне памылак, дапушчаных пераходнымі партарганізацыямі.

9. Абавязаць сакратароў Віцебскага ГК КП(б)Б арганізаваць работу такім чынам, каб сакратар Гаркома кожны дзень ведаў бы аб месцы,

часе і павеіцы для правадзімых партыйных сходаў пярвічных партарганізацый з тым, каб сакратары ГК, у залежнасці ад важнасці разглядаемых на агульных партсходах пытанняў, прысутнічалі на пазобных партыйных сходах асабіста або камандзіравалі на іх членаў бюро ці інструктароў ГК.

10. Устанавіць рэгулярны выклік сакратароў парткомаў і парторгаў, сакратарамі Гаркома з тым, каб сакратар ГК асабіста інфармаваўся аб рабоце пярвічнай партарганізацыі, вырашаў пытанні і даваў указаны сакратару парткома або парторгу па яго рабоце. Даручыць ГК устанавіць пэўны час прыёму (не менш 2—3 гадзіны штодзённа) сакратаром ГК камуністаў для таго, каб кожны камуніст мог вырашаць з сакратаром ГК пытанні, якія яго цікавяць.

11. Прапанаваць Віцебскаму ГК да 2/І-37 г. прадставіць на зацверджанне Бюро ЦК план работы аддзела партыйных кадраў і аддзела культуры і прапаганды Гаркома. Даручыць АКПО і Аддзелу агітацыі і прапаганды ЦК КП(б)Б разгледзець гэтыя планы і свае заўвагі прадставіць на Бюро ЦК.

12. Пубач са скліканнем нарад усіх сакратароў парткомаў і парторгаў, Віцебскаму ГК увесці ў практыку рэгулярнае скліканне сакратароў парткомаў і парторгаў па асобных галінах (цяжкай прамысловасці, лёгкай прамысловасці, навучальных і іншых устаноў) з тым, каб на гэтых нарадах сакратары парткомаў і парторгі інструктаваліся сакратаром ГК аб спецыфічных задачах данай групы партыйных арганізацый.

13. Абавязаць сакратароў Віцебскага ГК КП(б)Б пры абмеркаванні на бюро і сакратарыяце ГК важных пытанняў работы пярвічных партыйных арганізацый загадзя асабіста азнаеміцца з пытаннямі, пастаўленымі на абмеркаванне бюро і сакратарыята ГК, шляхам наведвання сакратаром ГК пярвічнай партыйнай арганізацыі, гутаркі з сакратаром парткома і камуністамі.

II. У частцы справаздачнасці Віцебскага ГК КП(б)Б, сакратароў парткомаў і парторгаў перад партыйнымі масамі

1. На працягу студзеня і лютага 1937 г. правесці ва ўсіх пярвічных партарганізацыях справаздачы сакратароў парткомаў, цэхпарторгаў і парторгаў аб іх рабоце з тым, каб справаздачныя сходы былі дастанала падрыхтаваны, была падвергнута шырокай крытыцы работа парткомаў і парторгаў і вызначаны канкрэтныя мерапрыемствы па палепшанню работы пярвічных партарганізацый.

2. На працягу студзеня 1937 г. Віцебскаму ГК адчытацца аб сваёй рабоце ў больш буйных пярвічных партыйных арганізацыях.

3. Устанавіць парадак, што сакратар парткома і парторг абавязаны адчытвацца аб сваёй рабоце на партыйных сходах раз у 4 месяцы.

4. Устанавіць, што на кожным партыйным сходзе сакратар парткома і парторг адчытваюцца аб выкананні рашэнняў, прынятых папярэднім партыйным сходам.

III. У частцы кантролю за выкананнем рашэнняў бюро і сакратарыята ГК КП(б)Б

1. На працягу студзеня і лютага 1937 г. Віцебскаму ГК правесці праверку выканання рашэнняў Гаркома, прынятых па выніках праверкі і абмену партыйных дакументаў па кожнай пярвічнай партыйнай арганізацыі. Заслухаць на сакратарыяце і бюро Гаркома справа-

здачы сакратароў парткомаў і парторгаў на гэтым пытанню з судакладамі інструктароў ГК і спецыяльна вылучаных для праверкі правяраных таварышоў з партыйнага актыва.

2. Устанавіць парадак, што ў кожным рашэнні, прынятым бюро і сакратарыятам ГК, павінна быць дакладна вызначана, на каго ўскладаецца кантроль за выкананнем прынятага рашэння і дакладна ўказаць тэрмін выканання. У адпаведнасці з устаноўленымі Гаркомам тэрмінамі на бюро і сакратарыяце Гаркома павінны ставіцца паведамленні аб ходзе выканання прынятых рашэнняў.

IV. У частцы вырашчвання і выхавання кіруючага партыйнага актыва

1. Абавязаць Віцебскі ГК КП(б)Б к 1/1-37 г. арганізаваць курсы сакратароў парткомаў і парторгаў на 5 чал. Кіраўніцтва курсамі ўскласці на тав. Жураўлёва. У праграму курсаў уключыць два пытанні: 1) гісторыя ВКП(б) і 2) партбудаўніцтва. Абавязаць АКПО ЦК КП(б)Б да 28/XII забяспечыць Віцебскі ГК КП(б)Б праграмай на курсе «Партыйнае будаўніцтва».

2. Абавязаць Віцебскі ГК неадкладна пачаць курс лекцый па пытаннях партыйнага будаўніцтва на працуючых курсах райпартактыва.

3. Даручыць Віцебскаму ГК к 5/1-37 г. вылучыць рэзерв у 50 чал. з правяраных і праявіўшых сябе работнікаў з партыйнага актыва, вызначыць мерапрыемствы па павышэнню іх узроўню і ўцягненню іх у практычную работу ГК, і ўсе гэтыя мерапрыемствы разам з характарыстыкай вылучаных у рэзерв прадставіць на зацверджанне бюро ЦК КП(б)Б.

4. Прапанаваць Віцебскаму ГК к 1/1-37 г. распрацаваць парадак прыцягнення членаў Гаркома да практычнай работы Гаркома і прадставіць свае мерапрыемствы на зацверджанне Бюро ЦК.

V. У частцы ўмацавання партыйнай работы ў первічных партарганізацыях

1. На працягу студзеня месяца Віцебскаму ГК разгледзець і зацвердзіць планы работ буйных первічных партарганізацый і партарганізацый найбольш важных участкаў работы.

2. Віцебскаму ГК сумесна з Промаддзелам ЦК КП(б)Б да 5/1-37 г. перагледзець склад сакратароў буйных первічных партыйных арганізацый, буйных прадпрыемстваў, фабрык і заводаў з пункту погляду падбору туды найбольш правяраных і падрыхтаваных таварышоў і прадставіць свае прапановы ў ЦК КП(б)Б.

3. У студзені і лютым месяцы заслухаць на бюро ЦК КП(б)Б даклады аб рабоце над выхаваннем камуніста ў наступных первічных партыйных арганізацыях: ф-ка «Сцяг індустрыялізацыі», «КІМ», партарганізацыя Пед'інстытута і Ветзоінстытута і віцебскага дэпо.

Промаддзелу і Аддзелу школ і навукі ЦК КП(б)Б абследаць гэтыя партыйныя арганізацыі.

4. Для дапамогі Віцебскаму ГК у пастаноўцы партыйнай работы ў фабрычна-заводскіх партыйных арганізацыях і партарганізацыях чыгуначнага транспарту камандзіраваць у Віцебск тав. Чорнага тэрмінам на 1 месяц.

5. Абавязаць Віцебскі ГК КП(б)Б ліквідаваць цякуюсць кіруючых партыйных кадраў (сакратары парткомаў, парторгі), забяспечыўшы падбор на кіруючую партыйную работу правяраных і падрыхтаваных

работнікаў. Забараніць аддзелам ЦК КП(б)Б уносіць прапановы аб перамяшчэнні сакратароў парткомаў і парторгаў Віцебскай партыйнай арганізацыі, калі гэтыя перасоўванні не выкліканы неабходнасцю ўмацавання партыйнай работы ў данай партарганізацыі г. Віцебска.

6. Абавязаць Віцебскі ГК пасля кожнага праведзенага партдня ў першых партарганізацыях абмеркаваць вынікі партдня, аператыўна вырашаючы пытанні, пастаўленыя партыйнымі арганізацыямі. Пасля кожнага партдня абавязкова збіраць нарады сакратароў парткомаў і парторгаў па галінах для падвядзення вынікаў мінулага партдня і інструктавання сакратароў парткомаў і парторгаў па пытаннях, узнікшых у сувязі з праведзеным партднём.

VI. У частцы пастаноўкі партыйнай прапаганды

1. Абавязаць сакратароў ГК не менш 1 раз у месяц асабіста збіраць прапагандыстаў для інфармавання іх па важнейшых палітычных пытаннях і абмену вопытам па методыцы выкладання.

2. Прапанаваць Віцебскаму ГК КП(б)Б выканаць рашэнне Бюро ЦК КП(б)Б аб тым, каб перад сканчэннем работы партыйнай школы або гуртка, работа школы або гуртка правяралася Гаркома, і пытанне аб сканчэнні работы кожнага гуртка і школы абмяркоувалася-б на сакратарыяце Гаркома і вырашалася-б пытанне аб далейшай вучобе слухачоў, скончыўшых школу або гурток.

3. Віцебскаму ГК сабраць у студзені месяцы гарадскую нараду заг. парткабінета, дзе абмеркаваць мерапрыемствы аб палепшанні работы парткабінета ў справе дапамогі прапагандысту і слухачам гуртка ў павышэнні іх палітычнага ўзроўню. Вынікі нарады заслухаць на Бюро ў канцы студзеня месяца.

4. Даручыць Аддзелу партпрапаганды і агітацыі ў студзені месяцы на нарадзе аддзела заслухаць даклады прапагандыстаў партшкол у буйных партарганізацыях і свае прапановы па рабоце паасобных школ прадставіць на Бюро ЦК з выклікам на Бюро ЦК прапагандыстаў гэтых школ.

5. Для дапамогі ГК у пастаноўцы партыйнай прапаганды камандзіраваць у Віцебск адказнага работніка культпропа тэрмінам на 1 месяц.

VII. У частцы пастаноўкі палітычнай агітацыі

1. Даручыць Віцебскаму ГК к 15/І-37 г. адабраць з найбольш прывераных і падрыхтаваных камуністаў з партыйнага актыва, 50 чал. у якасці агітатараў для абслугоўвання першых партыйных арганізацый. Віцебскаму ГК распрацаваць і прадставіць у ЦК КП(б)Б к 15/І-37 г. мерапрыемствы па пастаноўцы сістэматычнай работы з гэтым калектывам агітатараў.

2. Устаноўчы, што ў першых партарганізацыях кіраваць работай палітбюседчыкаў і чытчыкаў газет павінен сам сакратар парткома або парторг. Абавязаць Віцебскі ГК забяспечыць, каб сакратары парткомаў і парторгі абавязкова асабіста збіралі палітбюседчыкаў і чытчыкаў газет не менш аднаго разу ў 10 дзён, інструктавалі-б іх аб рабоце і інфармавалі палітбюседчыкаў па важнейшых пытаннях палітыкі партыі і ўрада.

3. Віцебскаму ГК раз у месяц збіраць усіх палітбюседчыкаў і чыт-

чыкаў газет з пастаноўкай на гэтых нарадах дакладаў па важней-
шых пытаннях бягучай палітыкі.

4. Увесці ў практыку работы ГК заслухоўванне на сакратарыятах
ГК дакладаў палітбюседчыкаў і чытчыкаў газет аб іх рабоце з тым,
каб сакратаром ГК гэтым таварышам даваліся-б канкрэтныя ўказанні
аб арганізацыі іх работы.

5. Лічыць неабходным на працягу студзеня сакавіка 1937 г. па-
ставіць для Віцебскага актыва тры даклады:

- аб Сталінскай Канстытуцыі,
- аб падзеях у Кітаі,
- аб фашызме.

* * *

Бюро ЦК КП(б)Б зварачае увату Віцебскага ГК, што важнейшай
прычынай недавальняючасці работы Віцебскай партыйнай аргані-
зацыі з'яўляецца слабое разгортванне крытыкі і самакрытыкі ў пар-
тыйнай арганізацыі. ЦК абавязвае ГК мабілізаваць усю партыйную
арганізацыю на шырокае разгортванне крытыкі буйнейшых недахо-
паў у рабоце ГК і пераходных партарганізацый і павышэнне рэволю-
цыйнай пільнасці.

Заслухаць на Бюро ЦК у красавіку месяцы даклад тав. Жураўлёва
аб выкананні рашэнняў Оргбюро ЦК ВКП(б) і данага рашэння ў Ві-
цебскай партарганізацыі з судакладам АКПО ЦК КП(б)Б.

Беспрытульны журнал

У нядаўна вышаўшым дзесятым нумары журнала «Большэвік Беларусі» перадрукавана пастанова ЦК ВКП(б) «Аб скажэннях некаторымі мясцовымі партыйнымі арганізацыямі пастанова ЦК ВКП(б) аб аднаўленні прыёму новых членаў у ВКП(б)».

Рэдакцыя, аднак, зусім дзрэмна побач з пастановай надрукавала артыкул сакратара парткома фабрыкі «Комунарка» (Менск) тав. Рабкіна—«Падрыхтоўка да новага прыёму ў партыю». У гэтым артыкуле даволі выразна праяўляюцца іменна тыя скажэнні, якія асуджаны рашэннем ЦК ВКП(б).

У артыкуле прыводзіцца спіс асоб, «падрыхтаваных», па думцы тав. Рабкіна, да пераводу ў члены партыі. Так і напісана: «да пераводу ў члены партыі ў асноўным падрыхтаваліся» (затым ідуць прозвішчы). Далей—другі спіс: «не падрыхтаваліся да пераводу кандыдаты» (зноў следзе некалькі прозвішчаў). «Рыхтуюцца да прыёму ў партыю група комсамольцаў-актывістаў у 15 чалавек». Дакладнасць, як бачым, поўная.

Журнал, як відаць, беспрытульны. Толькі гэтым можна вытлумачыць, што ў адным і тым-жа нумары друкуецца пастанова ЦК ВКП(б) і матар'ял, які ў корані супярэчыць гэтаму важнейшаму дакументу.

«Правда».

Ад рэдакцыі

Рэдакцыя журнала «Большэвік Беларусі» прызнае зусім правільнай крытыку Ц. О. «Правда» у артыкуле «Беспрытульны журнал» ад 10 XII 1936 г. аб дапушчэнні рэдакцыяй у артыкуле Б. Рабкіна, змешчаным у № 10 «Б. Б.», сур'ёзнай палітычнай памылкі. У артыкуле сакратара парткома фабрыкі «Комунарка»—«Падрыхтоўка да новага прыёму ў партыю», па віне рэдакцыі прапушчана ў друк месца, якое па свайму зместу супярэчыць дырэктыве ЦК ВКП(б) і пастанове ЦК ВКП(б) ад 21 кастрычніка 1936 года «Аб скажэннях некаторымі мясцовымі партыйнымі арганізацыямі пастанова ЦК ВКП(б) аб аднаўленні прыёму новых членаў у ВКП(б)».

Партыйная арганізацыя фабрыкі «Комунарка» і яе сакратар т. Рабкін павінны на практыцы выправіць памылкі, якія мелі месца ў іх рабоце па ажыццяўленню пастанова ЦК ВКП(б) і забяспечыць безагаворачнае выкананне статута партыі і пастанова ЦК ВКП(б) ад 21 кастрычніка 1936 г., у якой гаворыцца:

а) неадкладна спыніць усякія спробы ператварыць прыём новых членаў у ВКП(б) у чарговую кампанію і парадную шуміху.

б) безумоўна забяспечыць індывідуальны парадак прыёму ў ВКП(б), уважлівую праверку кожнага прымаемага ў партыю, вывучэнне і разбор кожнай заявы аб уступленні ў рады ВКП(б).

не лічацца з тым, колькі часу патрабуецца для разгляду такіх заяў і не робячы выключэння з гэтага парадку ні для якіх катэгорый прымаемых (рабочыя, сяляне, працоўная інтэлігенцыя).

Рэдакцыя „Б. Б.“ у сваёй далейшай рабоце абавязана ўлічыць указанні Ц. О. партыі „Правды“ і больш сур'ёзна правяраць змяшчаемыя матэрыялы, каб „забяспечыць правільнае асвятленне ў друку пытанняў прыёму новых членаў у ВКП(б)*, ведучы рашучую барацьбу з усякімі парушэннямі пастановы ЦК ВКП(б) і статута партыі.

Уп. Галоўлітбела № Л—1901.

Тыраж 8.500.

316.800 друк. зн. (6 арк.)

Здана ў друк—20/XII—36 г.

Падпісана да друку 9 I—37 г.

Рэдакцыя

{ Г. Рубінштэйн

{ Д. Конік

Нам. адназначнага рэдактара Г. Стырнэ

З М Е С Т

ЖУРНАЛА „БОЛЬШЭВІК БЕЛАРУСІ“ ЗА 1936 ГОД

Пытанні ленінізма

	№№	Стар.
І. В. Сталін. З поваду смерці Леніна	1	2—4
І. В. Сталін, А. Жданаў. С. Кіраў. Заўвагі з поваду канспекта падручніка па „Гісторыі СССР“	2	98—99
І. В. Сталін, С. Кіраў, А. Жданаў. Заўвагі аб канспекце падручніка „Новай гісторыі“	2	100—101
Гутарка таварыша Сталіна з старшынёй амерыканскага газетнага аб'яднання „Скрыпс-Говард Ньюспейперс“ п. Рой Говардам 1 сакавіка 1936 года	2	2—10
І. В. Сталін. Аб праекце Канстытуцыі Саюза ССР	11	3—28
Даклад старшыні Рэдакцыйнай Камісіі Надзвычайнага VIII з'езда Саветаў Саюза ССР таварыша Сталіна І. В.	12	3—5
З кнігі Анры-Барбюс „Сталін“—„Жалезная рука“	10	15—30

Сталінская Канстытуцыя соцыялізма

Рэзалюцыя Пленума ЦК ВКП(б) па дакладу таварыша Сталіна, прынятая 1 чэрвеня 1936 года	6	3
Пастанова Прэзідыума ЦВК Саюза ССР аб Канстытуцыі Саюза ССР	6	3
Праект Канстытуцыі Саюза ССР	6	4
Пастанова Надзвычайнага VIII з'езда Саветаў Саюза Савецкіх Соцыялістычных Рэспублік аб зацверджанні Канстытуцыі (Асвоўнага Закона) Саюза Савецкіх Соцыялістычных рэспублік	12	6
Канстытуцыя (Асвоўны Закон) Саюза Савецкіх Соцыялістычных рэспублік	12	7—24
Пастанова Надзвычайнага VIII з'езда Саветаў Саюза Савецкіх Соцыялістычных Рэспублік аб азнаменаванні прыняцця новай Канстытуцыі (Асвоўнага Закона) Саюза Савецкіх Соцыялістычных Рэспублік	12	6
Прамова тав. Гікало на ўсебеларускім народным мітынгу 11 ліпеня 1936 года	6	35—37
Пісьмо беларускага народу вялікаму Сталіну	6	22—34
Н. Ф. Гікало. Савецкая Беларусь	6	38—44
Н. М. Галадзед. Аб праекце новай Канстытуцыі Беларускай ССР	10	31—34
Перадавы. Новая сталінская Канстытуцыя Саюза ССР	6	45—52
Перадавы. XIX год дыктатуры рабочага класа і будаўніцтва соцыялізма	10	5—1
Н. М. Галадзед. Беларускай ССР напярэдадні VIII ўсесаюзнага з'езда Саветаў	11	43—53
Перадавы. Даклад правадыра	11	29—35
Перадавы. Канстытуцыя краіны соцыялізма	12	25—31
Годэр. Новая Сталінская Канстытуцыя—росквіт савецкай дэмакратыі	7	11—18
І. Баднёў. Абмеркаванне праекта новай Сталінскай Канстытуцыі па Дубровенскаму раёну	11	60—64
Б. Эйдзінаў. Абмеркаванне праекта новай Сталінскай Канстытуцыі па фабрыцы імя Куйбышава	11	65—68

Арганізацыйна-партыйныя пытанні і палітмасавае работа

№№ Стар.

А. Джэлюк. Трыумф ленінска-сталінскай нацыянальнай палітыкі	11	54—59
А. Варончанка. Папулярызацыя Сталінскай Канстытуцыі—важнейшая задача партарганізацыі	12	35—47
Н. Гікало. Урокі праверкі ў Беларускай партарганізацыі	3	2—11
Д. Валковіч. Палітычныя вынікі праверкі партдакументаў па КП(б)Б	2	21—39
Д. Валковіч. Вынікі абмену партдакументаў і далейшыя задачы КП(б)Б	9	9—18
Перадавы. За ленінска-сталінскія кадры	1	12—29
Перадавы. Аб выніках снежаньскага пленума ЦК ВКП(б) і студзеньскага пленума ЦК КП(б)Б	1	23—35
Перадавы. Абмен партыйных дакументаў	2	40—47
Перадавы. Аберагаць чыстату радоў партыі Леніна-Сталіна	9	19—25
А. Андрэеў. Комуністычнае выхаванне моладзі і задачы комсамола	5	2—16
Д. Конік. Узняць выхаванне комуністаў да ўзроўню палітычных задач партыі	1	36—47
А. Рыскін. Рэалізацыя вынікаў праверкі—баявая задача партарга- нізацыі	1	48—57
М. Клімчук. Вылучаем выдатныя большэвіцкія кадры	1	58—61
Н. Кіштымаў. Аб становішчы партыйнай прапаганды ў Слуцкай парт- арганізацыі	1	62—65
Н. Сігналаў. Вышэй якасць партыйнай прапаганды	1	66—71
М. Лабадаеў. Аб партыйным сходзе	1	72—76
З. Салавей. Як мы арганізуем партыйную работу на камбінаце	1	82—84
Р. Соскін. Аб падрыхтоўцы да абмену партыйных дакументаў	2	48—52
Б. Рабкін. Партарганізацыя рыхтуецца да абмену партдакументаў	2	53—55
Е. Сосінаў. Партыйная асвета ў цэнтры ўвагі	2	56—58
С. Хаскін. Як прыцягваюцца члены райкома партыі да штодзённай практычнай работы	2	59—60
М. Лабадаеў. Аб самасправаздачах комуністаў	2	61—64
С. Мышалаў. Палітычнае выхаванне мас—у цэнтры ўвагі	2	65—71
Н. Кацельнікаў і Д. Фрыдзон. Палітмасавае работа з беспартыйным актывам на вёсцы	2	72—74
С. Каменштэйн. Да абмену партыйных дакументаў	3	30—38
А. Ананьеў. Падрыхтоўка і першыя ўрокі абмену партыйных даку- ментаў	3	39—42
Р. Соскін. Аб ходзе абмену партдакументаў	3	43—46
Е. Сосінаў. Аб падрыхтоўцы і правядзенні абмену партыйных даку- ментаў	3	47—51
І. Каждан. Партыйны сход—школа ідэйна-палітычнага выхавання кому- ністаў	3	52—54
І. Кісліж. Партыйны сход—школа большэвізма	3	56—58
Н. Сігналаў. За большэвіцкае кіраўніцтва партвучобай	3	59—62
А. Шусцін. Да вынікаў III пленума ЦК	4	11—16
І. Лейзер. Рашэнні III пленума ЦК аб рабоце парткалегій і выхаванні комуністаў	4	17—26
С. Кержаневіч. Як Парыцкая партарганізацыя рыхтуецца да абмену партдакументаў	4	27—29
А. Геўрасеў. Першыя вынікі абмену партдакументаў	4	30—32
Т. Бурдзілаў. Як мы павышаем ідэйна-палітычны ўзровень комуністаў	4	33—38
Д. Чэрненка. Комсамол Беларусі ў барацьбе за рэалізацыю рашэнняў X з'езда ВЛКСМ	5	17—22
А. Варончанка. Абмен партыйных дакументаў унес ажыўленне ў пар- тыйную работу	5	23—33
Т. Прасмыцкі. Вынікі абмену партдакументаў	5	34—38
Е. Сосінаў. Вышкі абмену партдакументаў і падрыхтоўка да новага прыёму ў партыю	5	39—47
Кагановіч. Работа партарганізацыі пасля абмену партдакументаў	5	48—50
Р. Соскін. Як мы пачалі рэалізаваць рашэнні III пленума Камісіі партый- нага кантроля	5	51—53
Н. Сігналаў. Больш увагі падрыхтоўцы і перападрыхтоўцы прапаган- дысцкіх кадраў	5	65—70
М. Екельчык. Пераняць лепшы вопыт Ленінграда ў справе партыйнай прапаганды	5	71—77

	№№	Стар.
Р. Соскін. Узняць ідэйна-палітычны ўзровень спачуваючых	6	79—81
Л. Мыслівец. Першыя вынікі работы са спачуваючымі	6	82—85
І. Пазнякоў. З вопыту работы двух партарганізацый	6	86—89
Паўловіч. За большэвіцкае выхаванне моладзі	6	90—92
Галакціонаў. Вучоба і палітычнае выхаванне моладзі	6	93—97
Г. Лейзер. Што паказала праверка выканання рашэнняў III пленума КПК	7	19—23
А. Штэйнгарт. Абмен партдакументаў забяспечыў далейшы ўздым партыйнай работы	7	24—29
Фельдман. Да вынікаў абмену партдакументаў	7	30—34
Кіцнельсон. Забяспечыць штодзённае і канкрэтнае кіраўніцтва партыйнай вучобай	7	35—36
Гутман. Як Магілёўскі райком працуе з прапагандыстамі	7	37—38
Паяркоў. Палепшылася якасць партыйнай прапаганды	7	39—40
Рагавой. Мой метады кіраўніцтва гурткам	7	41—42
Жолнер. Мой метады кіраўніцтва работай гуртка	7	43—44
Бальфсон. Як я кірую работай гуртка	7	45—46
Павлова. Канкрэтныя дапамогі партвучобе забяспечыла палітычны рост слухачоў	7	47—48
Шнеерова. Як парткабінет абслугоўвае прапагандыстаў і слухачоў	7	49
Кіцман. Аб рабоце гурткоў па вывучэнню гісторыі партыі	7	50—53
З. Кофман. Партыйная работа ў паккамерным цэху фабрыкі	7	54—56
І. Бальшакоў. Парыхтоўка і правядзенне партыйнага сходу	7	57—59
В. Левіт. Больш увагі рабоце са спачуваючымі	7	60—61
Маралевіч. З вопыту пастаноўкі палітагатаў	7	62—66
М. Брагінскі. Як рэалізуюцца рашэнні X з'езда ВЛКСМ	7	70—72
Інструкцыя аб уліку членаў і кандыдатаў ВКП(б)	7	77—86
Г. Лейзер. Работа парткалегі пасля рашэння III пленума КПК	8	32—33
А. Кірзеў. Аб падрыхтоўцы і правядзенні партыйнага сходу	8	58—61
Ф. Ерэмхін. Калгасны палітазень	8	62—65
І. Кліонскі. Дабіцца рашучага перамоу	9	28—29
Ф. Ерэмхін. Больш увагі камсамолу	9	30—32
Ф. Вайновіч. Полацкая акруговая партарганізацыя пасля абмену партдакументаў	10	64—68
П. Бруднер. Наш вопыт работы	10	69—75
Б. Рабкін. Падрыхтоўка да новага прыёму ў партыю	10	76—77
М. Чаўскі. За далейшы ўздым палітычнай агітацыі	11	89—92
Э. Вайман. Узняць вышэй партыйна-масавую работу	12	48—50
Ф. Ганчароў. Павышэнне ідэйна-палітычнага ўзроўню камуністаў	12	51—52
Казіміраў. Па шляху самацёку	12	53—54

Барацьба партыі супроць трацкісцка-зіноўеўскіх фашысцкіх бандытаў—рэстаўратараў капіталізма

Н. Гікало. Двурукініцтва—метады класавага ворага	9	5—8
Перадавы. Вышэй большэвіцкую пільнасць—да капітала знішчэння ўсіх ворагаў	7	2—10
Перадавы. Вышэй рэвалюцыйную пільнасць на ўсіх участках работы	8	2—9
П. Хадасевіч. Да канца выкрыцця ўсіх ворагаў партыі: Савецкай улады	8	19—25
Н. Літвін. Быць пільным—гэта перш за ўсё умець выявіць класавага ворага	8	26—31
А. Штэйнгарт. Вышэй большэвіцкую пільнасць	9	26—27
А. Канопік. Большэвіцкая пільнасць у партыйнай рабоце	9	33—36
С. Поссэ. Вышэй рэвалюцыйную пільнасць на гісторыка партыйным участку ідэалагічнага фронту	11	69—88

Пытанні стаханаўскага руху

Перадавы. Наперад—да новых стаханаўскіх перамог	8	10—18
Перадавы. Гадавыя гістарычнай варады	11	36—42
Л. Готфрыд. Узначальнік стаханаўскага руху	3	12—20
Л. Готфрыд. Камуністы на чале стаханаўскага руху	4	39—44
Ф. Ерэмхін. Стаханаўскаму руху—большэвіцкае кіраўніцтва	1	77—81

№№ Стар.

З вопыту работы парторгаў-стаханаўцаў

Бацвінік (парторг менскага завода імя Варашылава)	4	15—46
П. Ершоў (парторг віцебскага з-да „Чырвоны металіст“ імя Кірава)	4	47—49
Е. Каган (парторг магілёўскага скурзавода імя Сталіна)	4	49—50
Д. Каўчаневіч (парторг барысаўскага камбіната „Комінтэрн“)	4	51—52
В. Крыўко (парторг менскага з-да імя Варашылава)	4	53—54
Г. Ліўшыц (парторг бабруйскага фанернага з-да імя Кірава)	4	55—57
Д. Магін (парторг гомельскага шклозавода імя Сталіна)	4	58—59
А. Малец (парторг гомельскага станкабудаўнічага завода імя Кірава)	4	60—62
Ф. Русецкая (парторг гомельскай ф-кі „Комінтэрн“)	4	63—64
Ц. Ульяноўская (парторг гомельскай кандзіцёрскай ф-кі „Спартак“)	4	65—67
Е. Фрыдман (парторг віцебскага завода „Чырвоны металіст“ імя Кірава)	4	68—70
І. Цуркоў (парторг віцебскага з-да „Чырвоны металіст“ імя Кірава)	4	71—72
А. Арашчук. Барацьба за разгортванне стыханаўскага руху ў сельскай гаспадарцы	6	74—78
Г. Бедынгерман. Парткіраўніцтва стыханаўскім рухам у сельскай гаспадарцы	7	67—69
А. Геўрасёў. Стыханаўскім рухам трэба кіраваць канкрэтна	5	54—57
А. Каралевіч. Комуністы на чале стыханаўскага руху	5	58—64

Соцыялістычная прамысловасць і транспарт

П. Геаргадзе. Стыханаўскі рух у мясцован прамысловасці і выкананне ўзятых абавязацельстваў	8	48—57
В. Чэрнышоў. Наперад да новых перамог соцыялістычнай прамысловасці	11	93—96
В. Забела. Ліквідацыя адставанне рачнога транспарту		37—38

Соцыялістычная сельская гаспадарка

Н. Гікало. Выкананне указання вялікага Сталіна	1	5—11
К. Бэнэк. Стыханаўскімі тэмпамі рушым наперад сельскую гаспадарку БССР	3	39—47
О. Сапрыцкі. На-большэвіцку рэалізаваць рашэнні Пленумаў ЦК аб уборцы ўраджаю і загатоўках	6	66—73

Пытанні савецкага гандлю

А. Каралевіч. Аб рабоце спажывецкай кааперацыі на вёсцы	9	29—43
Лабаторын. Паленшыць савецкі гандаль прадуктамі спажывання	12	62—65
А. Каралевіч. За сапраўды культурны гандаль на вёсцы	12	55—61

Міжнароднае становішча і рабочы рух

Перадавы. Свята міжнароднай пролетарскай салідарнасці	4	2—10
П. Андрэеў. К падзеям у Іспаніі	9	44—53
В. Харвацкі. Міжнароднае становішча і знешняя палітыка СССР к XIX гадавінне Окцябра	10	35—47

Памяці С. М. Кірава

Перадавы. Палкі трыбун рэвалюцыі	12	32—34

Пытанні літаратуры і мастацтва

Н. Ф. Гікало. Прамова на пленуме Саюза савецкіх пісьменнікаў СССР	2	11—20

Рознае

І. Разгон. Гікалаўцы	6	53-63
В. Александровіч. Адзіна з многіх	10	48-63

У дапамогу прапагандысту

Трацкісцка-зіноўеўскія бандыты—галаўны атрад капіталістычнай рэстаўрацыі	8	66-78
Пабудова соцьялізма ў нашай краіне і контррэвалюцыйны ірацкізм	8	79-84
Шлях трацкістаў і зіноўеўцаў—шлях здрад і прадажніцтва	8	85-90
Дзуршнікі-забойцы	8	91-96
Правыя адшчапенцы—абаронцы рэстаўрацыі капіталізма	12	66-71
Усенародны набытак Савецкага Саюза	12	72-79

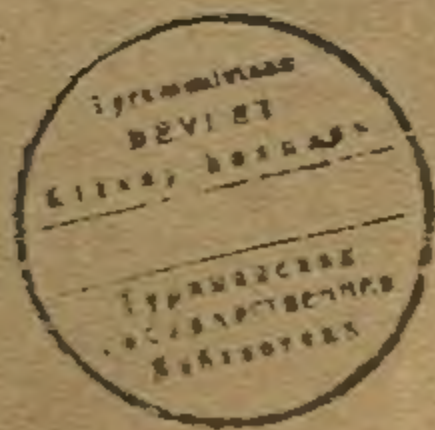
Рэзалюцыі пленумаў і пастановы

ЦК ВКП(б) і ЦК КП(б)Б

Рэзалюцыя пленума ЦК КП(б)Б па дакладах тт. Балціна, Трэціюхіна, Раскіна, Васермана і Готфрыда „Практычныя мерапрыемствы па разгортванню стаханаўскага руху ў прамысловасці БССР у сувязі з рашэннямі пленума ЦК ВКП(б)“	1	85-94
Рэзалюцыя пленума ЦК КП(б)Б па дакладу тав. Валковіча „Аб выніках праверкі партдакументаў па КП(б) Беларусі“	1	95-102
Рэзалюцыя пленума ЦК КП(б)Б па дакладу тав. Коніка „Аб становішчы партыйнай прапаганды і агітацыі“	1	103-108
Пастанова Савета Народных Камісараў СССР і Цэнтральнага Камітэта ВКП(б) „Аб стымуляванні вытворчасці пшаніцы і павышэнні даходнасці калгасаў, якія развівалі пшаніцу“	1	109-111
Пастанова бюро ЦК КП(б)Б „Аб культурна-асветніцкай рабоце ў вёсцы“	1	112-115
Пастанова Савета Народных Камісараў БССР і Цэнтральнага Камітэта КП(б)Б ад 11 студзеня 1936 года „Аб арганізацыйна-гаспадарчым умацаванні калгасаў і ўздыме сельскай гаспадаркі БССР“	1	116-143
Пастанова СНК БССР і ЦК КП(б)Б „Аб ходзе правяры якасці ачыскі і гатункаабмену насенфондаў у калгасах і саўгасах БССР“	2	102-104
Пастанова III пленума Камітэ Партыйнага Кантроля пры ЦК ВКП(б) „Аб рабоце ўпаўнаважаных КПК“	3	65-68
Пастанова III пленума Камітэ Партыйнага Кантроля пры ЦК ВКП(б) „Аб рабоце парткалегій КПК і парадку наладжвання партыйных спаднянняў на членаў і кандыдатаў ВКП(б)“	3	69-76
Пастанова Савета народных камісараў БССР і ЦК КП(б)Б „Аб веснавой сяўбе“	3	77-80
Пастанова ЦК ВКП(б) ад 20 сакавіка 1936 года „Аб райкомах партыі ў раённых партыйных арганізацыях з невялікай колькасцю камуністаў“	4	76-77
Пастанова бюро ЦК КП(б)Б „Аб фактах процідзеяння стаханаўскаму руху ў саўгасе Горкі-Абчак, Менскага раёна“	4	78-79
Пастанова СНК БССР і ЦК КП(б)Б „Аб фактах грубага парушэння ў Смільвіцкім раёне пастанова СНК СССР і ЦК ВКП(б) па пытанню аб'яднання калгасаў“	4	80-81
„Аб здачы спраў сакратарамі райкомаў“ з журналу „Партыйное строительство“	1	82-83
Пастанова Цэнтральнага Камітэта ВКП(б) „Аб ходзе абмену партыйных дакументаў“	5	78-80
Рэзалюцыя Пленума ЦК ВКП(б) па дакладах тт. Чэрнова, Калмановіча, Микиты і Александрова пры якой 4 чэрвеня 1936 года „Аб уборцы ўраджаю і сельскагаспадарчых арганізацыях“	6	98-110
Рэзалюцыя чэрвеньскага пленума ЦК КП(б)Б „Аб выніках чэрвеньскага пленума ЦК ВКП(б)“	6	111-114
Рэзалюцыя чэрвеньскага пленума ЦК КП(б)Б „Аб уборцы ўраджаю і сельскагаспадарчых арганізацыях“	6	115-

№№ Стр.

3 пастановы бюро ЦК КП(б)Б ад 20 ліпеня і 2 жніўня 1936 г. „Аб становішчы ў партарганізацыі рэдакцыі „Звязда“	7	73
Пастанова бюро ЦК КП(б)Б „Аб рабоце партарганізацый Лёзненскай і Высачанскай МТС па пытанню аб скарыстанні ільначэрабілак і трактарных малатарань“	7	74—75
Рэзалюцыя пленума ЦК КП(б)Б аб выніках абмену партдакументаў у КП(б) Беларусі	9	54—62
Пастанова бюро ЦК КП(б)Б „Аб становішчы пярвочнай партарганізацыі Рудзенскай МТС, Смілавіцкага раёна	9	63—64
Пастанова Цэнтральнага Камітэта ВКП(б) „Аб скажэннях некаторымі мясцовымі партыйнымі арганізацыямі пастанова ЦК ВКП(б) аб аднаўленні прыёму новых членаў у ВКП(б)“	10	78—79
Пастанова Цэнтральнага Камітэта ВКП(б) „Аб партыйных білетах узору 1926 года“	12	80
Пастанова ЦК ВКП(б) „Аб выніках абмену партыйных дакументаў у партарганізацыі КП(б) Беларусі“	12	81
Пастанова Бюро ЦК КП(б)Б „Аб практычных мерапрыемствах па ўмацаванню партыйнай работы ў Віцебскай гарадской партыйнай арганізацыі	12	82—87

2

ЦАНА 40 кап.

ВЫДАВЕЦТВА ЦК КП(б)Б „ЗЕ

Менск, Чырвонаармейская, ЦК КП(б)Б, пакой 7.

АДКРЫТА ПАДПІСКА НА 1937 г.

НА ПАЛІТЫКА-ЭКАНАМІЧНЫ ШТОМЕСЯЧНІК

БОЛЬШЭВІК БЕЛАРУСІ

ГОД
ВЫДААННЯ
11-ы

О Р Г А Н
Ц К К П (б) Б

12
нумароў
у год

„БОЛЬШЭВІК БЕЛАРУСІ“

асвятляе:

вопыт і практыку работы партыйных арганізацый і соцыялістычнага будаўніцтва ў БССР; тэарэтычныя пытанні марксізма-ленінізма; пытанні гісторыі КП(б)Б і рэвалюцыйнага руху на Беларусі; міжнародны рабочы рух і барацьбу працоўных за сваё вызваленне; міжнароднае становішча і ўзаемаадносіны СССР з капіталістычнымі краінамі, і інш.

„БОЛЬШЭВІК БЕЛАРУСІ“

разлічан:

на шырокія колы партыйнага актыва, кіруючых партыйных, савецкіх, профсаюзных і гаспадарчых работнікаў, прапагандыстаў і шырокія масы беспартыйных большэвікоў.

УМОВЫ ПАДПІСКІ:

на 12 мес. — 4 р. 80 н.
на 6 мес. — 2 р. 40 н.
на 3 мес. — 1 р. 20 н.
на 1 мес. — — 40 н.

ПАДПІСКА ПРЫМАЕЦЦА

штомесца ўсімі райбюро „Саюздруку“, упаўнаважанымі па друку на прадпрыемствах, усяды на пошце і пісьманосцамі.